

**GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN YOĞUN OLDUĞU OKULLARDA
OKUL VE SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN DURUMLARIN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Murat BERGUT

DANIŞMAN

Doç. Dr. Taner ATMACA

DÜZCE, 2023

**GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN YOĞUN OLDUĞU OKULLARDA
OKUL VE SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN DURUMLARIN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

Murat BERGUT

DANIŞMAN

Doç. Dr. Taner ATMACA

DÜZCE, 2023

JÜRİ ve ENSTİTÜ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Murat BERGUT tarafından hazırlanan bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı'nda oybirliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Taner ATMACA

Başkan
Prof. Dr. Kaya YILDIZ
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Engin ASLANARGUN
Düzce Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Taner ATMACA
Düzce Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 12.06.2023

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

19.06.2023

Murat BERGUT

ÖNSÖZ

Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Okul ve Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan Durumların İncelenmesi başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı'nda Doç. Dr. Taner ATMACA danışmanlığında hazırlanmıştır. Araştırma konusunun belirlenmesinden araştırmanın sonlandırılmasına kadar geçen süre boyunca ihtiyacım olan her anda ulaşabildiğim, bilgi, deneyim ve vaktini paylaşan, tanımaktan ve çalışmaktan mutluluk duyduğum, eğitimimi tamamlamamda büyük katkısı olan Sayın Doç. Dr. Taner ATMACA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca derslerine katılmaktan büyük keyif aldığım Sayın Prof. Dr. Süleyman GÖKSOY'a, Sayın Prof. Dr. Engin ASLANARGUN'a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ender KAZAK'ave ilkokuldan bu yana eğitim hayatımda katkısı olan tüm öğretmenlerime teşekkürlerimi sunarım. Araştırmam için zaman ayırarak görüşmeyi kabul eden ve değerli fikirlerini paylaşan Düzce İli Merkez İlçesinde görev yapan öğretmenlerimize ve okul yöneticilerimize teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca ilkokula adımımı attığım ilk günden bu yana her zaman yanımda olan değerli annem Sevinç BERGUT ve babam Bedri BERGUT'a, teşvik edici tutumu için kardeşim Şamil BERGUT'a, tez yazım sürecimdeki fedakâr tutumu için değerli eşim Tuğba BERGUT'a, üniversite eğitimim boyunca burs vererek destek olan bütün kişi ve kurumlara teşekkürlerimi sunarım.

Haziran 2023

Murat BERGUT

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ve ENSTİTÜ ONAYI.....	i
BEYAN	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
İTHAF.....	ix
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR.....	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	12
1.3. Araştırmanın Önemi	12
1.4. Sınırlılıklar	13
1.5. Tanımlar	14
2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1. Göç.....	15
2.2. Türkiye ve Göç	18
2.3. Göçün Türleri	20
2.4. Göç ile İlgili Kavramlar	21
2.5. Göç Kuramları.....	22
2.5.1. Ravenstein Kuramı	23
2.5.2. Kesişen Fırsatlar Kuramı	23
2.5.3. İtme-Çekme Kuramı	24
2.5.4. Petersen’ın Beş Göç Tipi Kuramı.....	24

2.5.5.	Merkez-Çevre Kuramı	24
2.6.	Türkiye-Suriye İlişkileri ve Suriye Savaşı Sonrası Suriyeli Göçmenlerin Türkiye'ye Gelişi	25
2.7.	Göçmenlerin Hukuki Haklarının Türkiye'de Gelişim Süreci	29
2.7.1.	1934 Tarihli Sayılı İskân Kanunu.....	29
2.7.2.	1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü	30
2.7.3.	1994 Yönetmeliği	31
2.7.4.	6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu.....	31
2.8.	Göçün Çocuklar Üzerindeki Etkileri	32
2.9.	Göçün Eğitim Üzerine Etkileri.....	34
2.10.	Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonuna Yönelik Yapılan Çalışmalar	36
2.11.	Yönetim.....	38
2.11.1.	Eğitim Yönetimi.....	38
2.11.2.	Okul Yönetimi ve Okul Yöneticisi	39
2.11.3.	Sınıf Yönetimi.....	40
2.11.4.	Sınıf Yönetimi Yaklaşımları.....	41
2.11.5.	Sınıf Yönetimi Modelleri	41
3.	YÖNTEM.....	44
3.1.	Araştırmanın Modeli.....	44
3.2.	Çalışma Grubu.....	45
3.3.	Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması.....	46
3.4.	Verilerin Analizi.....	47
3.5.	Geçerlik ve Güvenirlik.....	48
4.	BULGULAR	49
4.1.	Tema 1: Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkisi	49
4.1.1.	Mesleki Pratiklere Etkisi	53

Empati Kurma.....	53
4.1.2. Olumsuz Etkisi.....	55
Dil Öğrenimine Bağlı Kolaylıklar.....	55
Farklılıkların Yönetimi ve Kişisel Gelişim	56
Yetenekleri Keşfetme	57
Çok Kültürlülük	58
4.1.3. Olumsuz Etkisi.....	59
Derse Katılımda Zorluklar	59
Dikkat Dağınıklığı.....	60
Entegrasyon Sorunu	61
Gruplaşma.....	62
Müfredatı İşlemeye Etkisi	63
Sınıf Kurallarına Aykırı Davranışlar.....	64
İletişim Engelleri.....	65
Şiddet.....	65
4.2. Tema 2: Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler.....	66
4.2.1. Öğrenciler Arası Olumlu Durumlar	69
Kültürel Etkileşim	69
Empatiyi Öğrenme	70
Akran Öğrenmesi	71
Motivasyon	71
4.2.2. Öğrenciler Arası Olumsuz Durumlar	72
Akran Şiddeti	72
Dışlama ve Etiketleme.....	73
4.2.3. Ailelere Yansıyan Tepkiler.....	74
Olumsuz Tepkiler.....	74
Olumlu Tepkiler.....	75

4.3.	Tema 3: Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı	75
	Yüksek Düzeyde Katılım ve Başarı	78
4.3.1.	Motivasyon Düşüklüğü	79
4.3.2.	Dil Engelinden Kaynaklı Zorluklar.....	79
4.4.	Tema 4: Göçmen Öğrencilerin Okula Etkisi.....	80
4.4.1.	Ailelere Etkileri.....	83
4.4.2.	Öğretmenlere Etkileri.....	84
4.4.3.	Öğrencilere Etkileri.....	85
4.4.4.	Okul İklimine-Ortamına Etkileri.....	86
4.5.	Tema 5: Göçmen Öğrencilerle İlgili Yaşanan Sorunlar	87
4.5.1.	Pedagojik Sorunlar	90
4.5.2.	Yönetmel Sorunlar.....	91
4.5.3.	Sosyal Sorunlar	93
4.6.	Tema 6: Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetmel Çalışmalar.....	94
4.6.1.	Yönetmel Çalışmalar	95
4.6.2.	Akademik Çalışmalar	96
5.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	98
5.1.	Tartışma	98
5.1.1.	Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkileri Üzerine Tartışma.....	99
5.1.2.	Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler Üzerine Tartışma.....	104
5.1.3.	Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı Üzerine Tartışma	107
5.1.4.	Göçmen Öğrencilerin Okula Etkisi Üzerine Tartışma.....	108
5.1.5.	Göçmen Öğrencilerle İlgili Yaşanan Sorunlar Üzerine Tartışma	110
5.1.6.	Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetmel Çalışmalar Üzerine Tartışma.....	110
5.2.	Sonuç	111
5.3.	Öneriler	114

KAYNAKÇA	117
EKLER	136
5.4. EK-1: Görüşme Formları	136
EK-1: Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu İzni	142
EK-2: Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni	143

İTHAF

“Herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde, göç etmek zorunda kalarak; annesini, babasını, kardeşlerini, akrabalarını, arkadaşlarını, vatanını hatta hayatını kaybeden çocuklara ve göç ettikleri yerlerde onlar için fedakârca mücadele eden bütün öğretmenlere ithaf olunur.”

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Demografik Verileri.....	45
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Verileri	46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. En çok mülteci barındıran ülkeler.	4
Şekil 2. 2022 Yılında Yakalanan Düzensiz Göçmenlerin Uyrak Dağılımı.	5
Şekil 3. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler.....	6
Şekil 4. 2022 Ocak Tarihi İtibariyle Türkiye’deki Tüm Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Dağılımı (MEB, 2022).....	7
Şekil 5. 2020 Yılında En Çok Göç Alan Ülkeler.....	17
Şekil 6. 2020 Yılında Göç Edenlerin Kökenleri.	17
Şekil 7. Göçün Türleri.....	20
Şekil 8. Göç Kuramları.....	22
Şekil 9. Türk ve Suriyeli Göçmen Nüfus 2040 Yılı Tahmini Projeksiyon Grafiği.	29
Şekil 10. Sınıf Yönetimi Modelleri.....	42
Şekil 11. Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkisi Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi	51
Şekil 12. Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkisi Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli.....	52
Şekil 13. Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi	67
Şekil 14. Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli.....	68
Şekil 15. Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi.....	77
Şekil 16. Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli.....	77
Görsel 1. Tan Gazetesi 24 Haziran 1939 tarihli, “Hatay, Türk Vatanına Kavuştu” başlıklı haber (İstanbul.edu.tr, 2022).	26
Görsel 2. 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmenin İmzalandığı an (UNHCR, 2010).	30

KISALTMALAR

ÇHS	: Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
GAP	: Güney Doğu Anadolu Projesi
GİB	: Göç İdaresi Başkanlığı
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ICTES	: Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi
TOÇEV	: Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı
UMHD	: Uluslararası Mülteci Hakları Derneği
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YÖBİS	: Yabancı Öğrenci Bilgi İşletim Sistemi
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

ÖZET

GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN YOĞUN OLDUĞU OKULLARDA OKUL VE SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN DURUMLARIN İNCELENMESİ

BERGUT, Murat

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Taner ATMACA

Haziran 2023, XVI+143 sayfa

Bu araştırmada göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetiminde karşılaşılan durumlar incelenmiştir. Araştırma ile göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaşılan engelleri, başarılı olmalarını etkileyen faktörleri ve destek duydukları durumları anlamak hedeflenmiştir. Araştırma sonuçlarının eğitim yöneticilerine, öğretmenlere ve ilgili paydaşlara göçmen öğrencilerin okula uyum sürecinde ve akademik başarılarının artmasında etkili yöntemler geliştirme konusunda rehberlik sunması amaçlanmaktadır. Araştırmada 2022-2023 eğitim öğretim yılında Düzce ili Merkez ilçesinde göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda görev yapan 5 okul yöneticisinin ve 11 öğretmenin yüz yüze görüşülerek görüşleri alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu üzerinden yapılan görüşmeler içerik analizi yöntemiyle yorumlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre olumsuz durumlar daha fazla olsa da olumlu durumlar ile de karşılaşılmıştır. Araştırma sonuçları göçmen öğrencilerin okul ve sınıf yönetimine olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkilerin okul yönetimine yansıyan olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu, göçmen öğrencilerin akademik performansının okul ve sınıf yönetimine olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu, göçmen öğrencilerin okula olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu, göçmen öğrenciler ile ilgili yaşanan sorunların pedagojik, yönetsel ve sosyal olduğunu, okul yöneticilerinin göçmen öğrencilere yönelik yönetsel çalışmalarda bulunduklarını göstermektedir. Göçmen öğrencilerin okul ve sınıf yönetimine iletişim engelleri, sınıf kurallarına aykırı davranışlar, şiddet, derse katılımı zorluklar, gruplaşma, müfredatı işlemeyi zorlaştırma, dikkat dağınıklığı gibi olumsuz etkileri bulunurken, dil

öğrenimine bağlı kolaylıklar, yetenekleri keşfetme, çok kültürlülük, empati yapma, öğretmenlerin öğretim tekniklerinde değişiklik yapması gibi olumlu etkileri olduğu da belirlenmiştir. Göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler incelendiğinde akran şiddeti, dışlanma ve etiketlenme, velilerden olumsuz tepkiler şeklinde olumsuz durumların olduğu, ayrıca empatiyi öğrenme, kültürel etkileşim, akran öğrenmesi gibi olumlu durumların da olduğu belirlenmiştir. Göçmen öğrencilerin akademik performansı incelendiğinde dil engelinden kaynaklı zorluklar, motivasyon düşüklüğü gibi olumsuz durumlar görülürken, bazı göçmen öğrencilerin akranlarından başarılı olmaları gibi olumlu durumlar da görülmüştür. Göçmen öğrencilerin okula etkileri incelendiğinde ise bazı velilerin olumlu bazı velilerin de olumsuz tutumlar sergileyerek okul iklimini olumlu veya olumsuz etkiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Göçmen öğrenci, okul yönetimi, sınıf yönetimi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE SITUATIONS FACED IN SCHOOL AND CLASS MANAGEMENT IN SCHOOLS WITH HIGH NUMBERS OF MIGRANT STUDENTS

BERGUT, Murat

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Taner ATMACA

June 2023, XVI+143 pages

In this study, the situations experienced in school and classroom management in schools where immigrant students are concentrated were analyzed. The aim of the research is to understand the obstacles encountered in the educational process of immigrant students, the factors affecting their success, and the situations in which they need support. The results of the research are aimed to provide guidance to educational administrators, teachers, and relevant stakeholders in developing effective methods in the process of migrant students' adaptation to school and increasing their academic achievement. In the study, the opinions of 5 school administrators and 11 teachers working in schools where immigrant students are concentrated in the central district of Düzce province were obtained through face-to-face interviews. The interviews, conducted through a semi-structured interview form, were interpreted using the content analysis method. According to the results of the research, although negative situations were more common, positive situations were also encountered. The research findings indicate that immigrant students have both positive and negative effects on school and classroom management. The relationships between immigrant students and other students exhibit positive and negative effects that are reflected in school management. The academic performance of immigrant students also has positive and negative effects on school and classroom management. Immigrant students contribute positively and negatively to the school environment. The problems experienced with immigrant students encompass pedagogical, administrative, and social aspects, and school administrators engage in administrative activities to support immigrant students.

While migrant students have negative effects on school and classroom management, such as communication barriers, behaviors that go against classroom rules, violence, difficulties in class participation, and challenges in processing the curriculum, they also have positive effects, such as facilitating language learning, discovering talents, promoting multiculturalism, and fostering empathy. When examining the relationships between migrant students and other students, negative situations such as peer violence, exclusion, and labeling were identified, but there were also positive situations such as learning empathy, cultural interaction, and peer learning.

Analyzing the academic performance of migrant students revealed negative situations, such as difficulties due to language barriers and low motivation, but also positive situations, such as some migrant students outperforming their peers. When assessing the effects of immigrant students on the school, it was concluded that some parents held positive attitudes, while others had negative attitudes, thus influencing the school climate positively or negatively.

Key Words: Migrant student, school management, classroom management

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi ve sınırlılıklarına değinilmiş, ayrıca araştırmayla ilgili terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Göç, geçmişte olduğu gibi günümüzde de en önemli toplumsal olgular arasında yer almaktadır. Gönüllü ya da zorunlu nedenlerle yapılan göçler, göç edenleri, göçle gidilen yerdeki yerleşik değerleri ve toplumsal ilişkileri, ekonomik ve sosyal yapıyı yakından ilgilendiren bir dizi etkiyi de meydana getirmektedir. Dolayısıyla göç sadece fiziksel olarak bir yer değişikliğinin ötesinde özellikle kitlesel olması durumunda toplumların ve ülkelerin yerleşik alışkanlıklarıyla değerlerini yakından etkileyecek bir potansiyele sahiptir.

Günümüzde göç ve göçmenlik meselesi hemen hemen her ülkenin gündeminde olan küresel bir olgudur. Ancak bazı ülkelerde göç tartışmaları ya da göçe ilişkin politikalar diğerlerine göre daha yoğun bir gündemi meydana getirebilmektedir. Ülke içinde bölgesel göçler ya da aynı şehrin içindeki nüfus hareketliliklerinin yanı sıra komşu ülkelerden gelen kitlesel göçler kimi ülkeler için sosyolojik, ekonomik ve eğitimsel açıdan oldukça fazla etki oluşturmaktadır. Uluslararası göç söz konusu olduğunda hedef ya da transit ülkeler kadar göç veren ülkeler de bu durumu yakından deneyimlemektedir. Ancak kaldırabileceği göçmen nüfusundan daha fazlasına maruz kalan ülkeler için göç meselesi sosyolojik, ekonomik ve eğitsel açıdan ciddi yük ve sorun meydana getirebilmektedir.

Tarih boyunca insanlar; kuraklık, yiyecek temin etme, çatışma, savaş, daha iyi bir yaşam kurma umudu vb. nedenlerden dolayı, gönüllü veya zorunlu olarak, yaşadıkları yerleri terk ederek başka yerlere göç etmişlerdir (Atlıhan, 2019; Coşkun, 2021; Çağlar,

2018; Sağlam, 2006; Uyanık, 2019). Göç; insanların veya hayvanların, bireysel olarak veya topluluklar halinde, kısa süre konaklayacakları veya tamamen yerleşecekleri şekilde, farklı sebepler ile bulundukları yerden yakın veya uzak başka bir yere taşınmalarıdır (Atlıhan, 2019; Gişi, 2007; Kurt, 2006; Uluslararası Göç Örgütü, 2018; Uyanık, 2019). Bu göç ülke sınırlarını aşan göç hareketine dönüştüğünde hükümetlerin de konuya dâhil olmasının kaçınılmaz olduğu, iyi yönetilemeyen göç hareketlerinin büyük problemlere yol açtığı görülmektedir (Coşkun, 2021; Kurçak, 2022).

Göçmen terimi ile ilgili genel olarak kabul görmüş bir tanımın olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte göç terimleri sözlüğü göçmen ifadesini, bireyin kendi kişisel ferahı için kendi isteğiyle bir yerden başka bir yere göç etmesi olarak ifade etmektedir (Yemen ve Diğerleri, 2017). Birleşmiş Milletler (BM) mülteciyi, farklı sebepler ile vatandaşı olduğu ülkeden ayrılmak zorunda kalarak başka bir ülkeye göç etmiş ve bu ülkeden koruma bekleyen kişi olarak tanımlamıştır. Bu sebep dini inancı, siyasi fikri, ırkı veya farklı bir sebep olabilmektedir (Bayram, 2021; Uyanık, 2019). Sığınmacı, kendi ülkesini zarar görme ihtimali gördüğü farklı sebepler neticesinde terk ederek başka bir ülkeye yerleşmeye çalışan, belirli belgeler ile mültecilik statüsü başvurusu yaparak başvurusunun sonucunu bekleyen kişidir (Delen, 2018; Demir, 2018; Uyanık, 2019).

Sığınmacıların başvurusu kabul görmediği takdirde sınır dışı edilme tehlikeleri söz konusudur. Geçici koruma altındaki bireyler ise topluluklar halinde savaş veya şiddetin söz konusu olduğu bir ortamdan kaçarak başka bir devlete sığınan ve bu devletteki geçici korumadan faydalanan bireylerdir (Perruchoud ve Redpath, 2004; Uyanık, 2019). Bakanlar Kurulu kitlesel bir göç hareketi söz konusu olduğunda acil ve geçici bir koruma tedbiri alabilmektedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), 2017).

Suriyeli sığınmacılar 2011 yılında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı'nın almış olduğu karar ile "Geçici Koruma Statüsü" kazanmışlardır (Özenç ve Kara, 2021; Yıldız, 2018; Uyanık, 2019). Bu statü sayesinde yiyecek, içecek, barınma gibi acil ihtiyaçlarının karşılanması ile birlikte zorla geri gönderilmeye karşı da koruma altına alınmışlardır (Kaya, 2020). Literatür incelendiğinde sığınmacı yerine mülteci, geçici koruma yerine göçmen teriminin kullanılması gibi karışıklıklar olduğu görülmektedir (Demirbaş, Dikmenli ve Gafa, 2018). Bu çalışmada, kavram karmaşası olmaması adına yabancı uyruklu öğrenciler için "göçmen öğrenci" ifadesi tercih edilmiştir.

Göç eden insanlar yeni yerleşim yerlerinde yabancı oldukları için dil ve kültür farklılığı başta olmak üzere uyum problemleri yaşamaktadırlar. Göç edilen ülke tarafından bu sürecin iyi yönetilmesi için göç eden insanların davranışlarının ve problemlerinin iyi anlaşılması gerekmektedir (Bayram, 2021; Çoşkun, 2021). Göçmen insanların göç ettikleri yerlerde karşılaştıkları sorunların başında barınma, beslenme ve eğitim gelmektedir (Uyanık, 2019). Göç ettikleri ülkelerde ucuz işgücü olarak görülmeleri ve düşük ücrete kötü şartlarda çalışmaları göçmenlerin karşılaştıkları zorluklardan bir kısmıdır. Göç eden ailelerin çocukları da ağır travmalar yaşayabilmektedirler (Uyanık, 2019; Yılmaz, 2019).

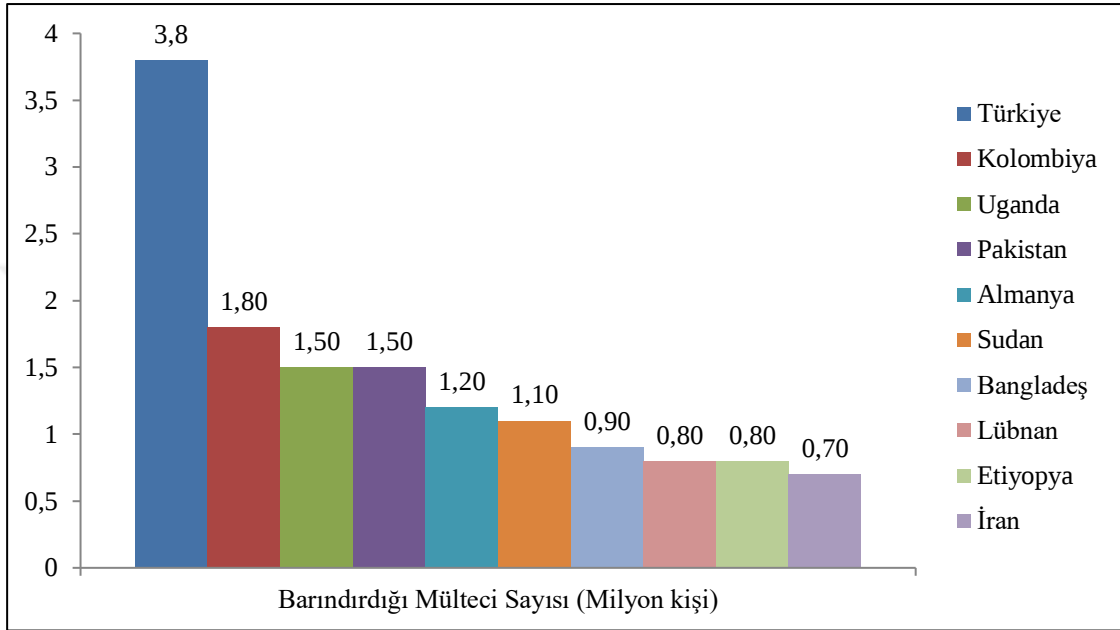
Göç eden bireylerin göç ettikleri topluma uyum sağlayabilmelerinde göç ettikleri ülkenin eğitim sisteminin önemi büyüktür. Çünkü kitlesel göçler toplumlarda büyük değişimler meydana getirirken toplumlar da bu büyük değişimleri ancak eğitim ile başlatıp devam ettirebilmektedirler (Ayaz, 2019). Eğitim ve öğretim çağına giren bazı göçmen çocuklar ailelerinin talepleri ya da zorunlu ekonomik durumları nedeniyle kayıt dışı çalışmak ya da ucuz iş gücüne dahil olarak eğitim öğretim hayatlarına devam edememektedirler.

Okula devam edebilen göçmen öğrencilerin ise dil ve kültür farklılığı sebebiyle öğretmenleri ve arkadaşları ile iletişim kurmakta zorlandıkları, akademik olarak yaşlılarından geride kaldıkları, kendilerini dışlanmış hissettikleri görülmektedir (Uçar, 2021; Uyanık, 2019). Bu durum göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul yönetimi ve sınıf yönetiminde sıkıntıları da beraberinde getirmektedir (Kolay, 2021; Uyanık, 2019).

Göç kavramı küreselleşmenin de etkisi ile sadece birkaç ülkenin sorunu olan bir konu olmaktan çıkarak neredeyse bütün dünya ülkelerini ilgilendiren bir probleme dönüşmüştür (Ayaz, 2019). Türkiye ise Ortadoğu ve Asya ülkelerinde yaşayanlar için sığınabilecekleri güvenli bir liman olmuş, ülkelerinde bitmek bilmeyen karışıklıklar sebebiyle göç edenler için sürekli göç alan ve başka ülkelere göç edilmesinde aracı olan bir ülke haline gelmiştir (Kabataş, 2021; Mannaert, 2003; Yurttutan, 2019). Siyasi istikrarsızlıkların, iç savaşların ve çatışmaların süreklilik kazandığı Asya ülkelerinden insan hakları açısından ve refah seviyesi bakımından önde olan Avrupa ülkelerine Türkiye'nin de geçiş güzergâhı olduğu uluslararası ve yasadışı bir göç dalgası yaşanmaktadır (Deniz, 2014; Nurdoğan, Dur ve Öztürk, 2017; Yurttutan, 2019).

Birleşmiş Milletler Dünya Göç Raporu'na (2022) göre uluslararası göçmen sayısı 2010 yılında 221 milyon iken, 2022 yılında 272 milyon civarına yükselmiştir. Bu göç hareketliliğinden Türkiye de oldukça ciddi biçimde etkilenmiştir (Ayaz, 2019; Bayram, 2021; Yurttutan, 2019).

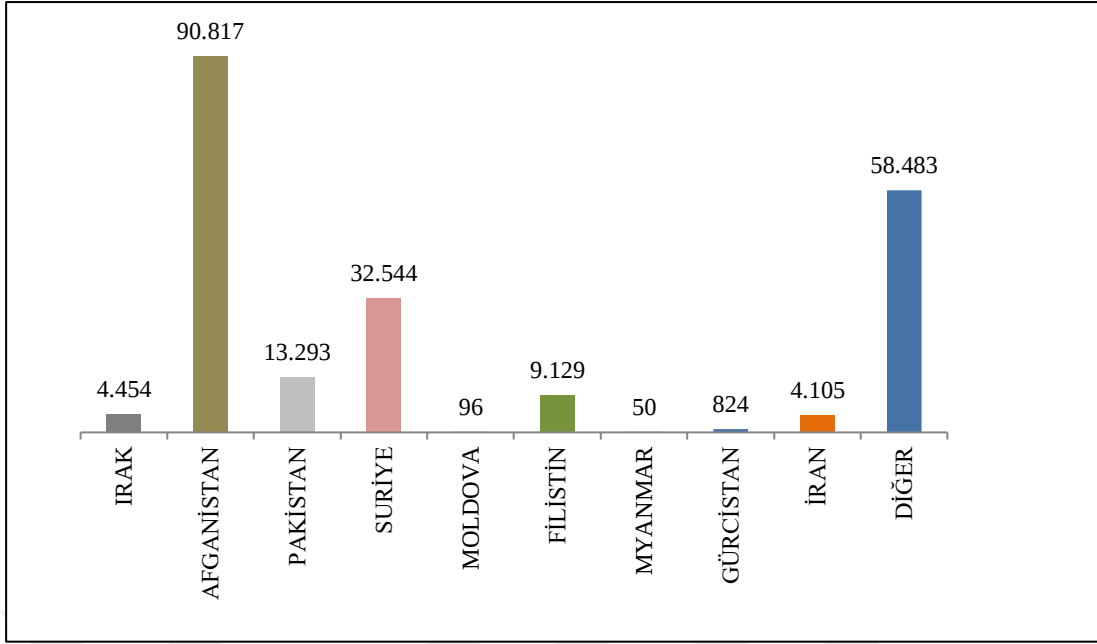
Şekil 1'de En çok mülteci barındıran ülkeler gösterilmiştir.

Şekil 1. En çok mülteci barındıran ülkeler (UNHCR Global Trends Raport, 2021).

Türkiye'de bulunan Suriyeli sığınmacıların sayısı 3,6 milyonu geçerken çocuklar bu sayının 1,6 milyondan fazlasına denk gelmektedir. Irak, İran ve Afganistan başta olmak üzere diğer ülkelerden gelen 188 bini çocuklardan oluşan 360 binden fazla mülteci ve sığınmacı da Türkiye'de yaşamaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı-GİB, 2022). Özellikle 2015 yılı sonrasında Türkiye'deki düzensiz göçmen sayısında önemli bir artış olduğu görülmektedir. Türkiye'de 2022 yılında 29.09.2022 tarihi itibarıyla 213.795 düzensiz göçmen yakalanmıştır. Bu göçmenlerin 90.817'sinin Afganistan, 32.544'ünün ise Suriye vatandaşı olduğu görülmektedir (GİB, 2022).

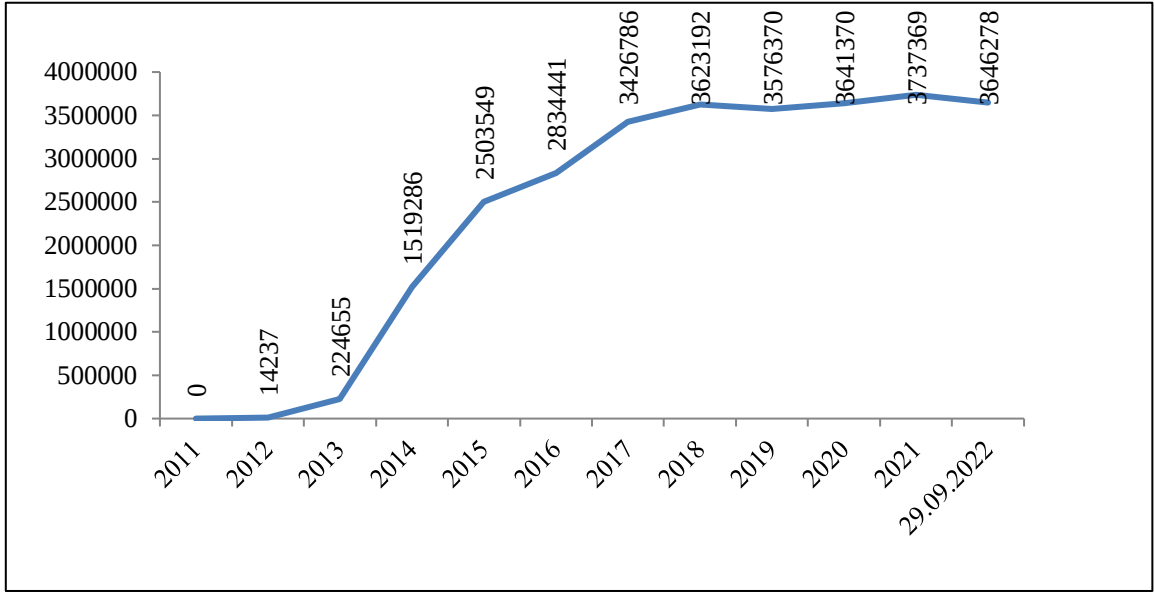
Şekil 2'de 2022 yılında yakalanan düzensiz göçmenlerin uyruk dağılımı gösterilmiştir.

Şekil 2. 2022 Yılında Yakalanan Düzensiz Göçmenlerin Uyruk Dağılımı (GİGM, 2020).

2010 yılı Aralık ayında başlayarak Mısır, Libya ve Suriye başta olmak üzere, Cezayir, Ürdün, Bahreyn ve Yemen gibi Arap ülkelerini etkisi altına alan olaylar, aynı zamanda dünyanın en büyük göçlerinden birine sebep olmuştur. Bu olaylar Suriye Arap Cumhuriyeti'nde 15 Mart 2011'de dünya tarihinin en büyük göçlerinden birine neden olacak bir iç savaşı da başlatmıştır (AFAD, 2017; Charles ve Denman, 2013). Suriye'de başlayan rejim karşıtı protesto gösterileri ilk olarak çatışmaların başlamasına, sonrasında ise iç savaşa sebep olmuştur. Suriyeliler ülkelerini terk ederek yabancı ülkelere sığınmaya başlamışlardır (Bayram, 2021; Yıldız, 2018). Suriye'de çıkan iç savaş sonucunda 2020 yılı sonu itibariyle 7 milyona yakın Suriyeli 128 farklı ülkeye göç etmiştir. Suriye nüfusunun yarıdan fazlası ülkesini terk ederek göç etmiştir (Erdoğan, 2020). Suriye'deki çatışmalar sonucunda 260 kişiden oluşan Suriyeli ilk grup 29 Nisan 2011'de Hatay ili Yayladağı ilçesinden Türkiye'ye giriş yapmıştır (AFAD, 2017).

Şekil 3'te yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sayısı gösterilmiştir.

Şekil 3. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler (GİGM, 2020).

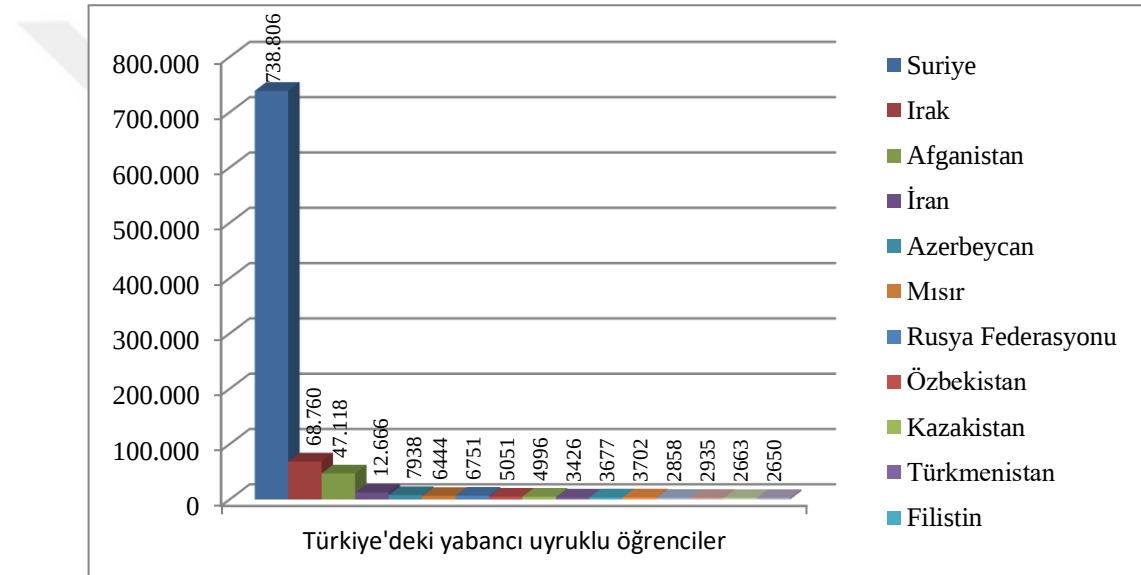
Suriye’den Türkiye’ye doğru göçler ilk başladığında Türk halkı dini, kültürel ve tarihsel yakınlıktan ötürü Suriyelileri “misafir” olarak tanımlamışlardır (Bayram, 2021). Bir süre sonra sığınmacı sayıları milyonları görmeye başlayınca geçici koruma statüsü verilerek acil ihtiyaçları karşılanmaya çalışmıştır (Özenç ve Kara, 2021; Yıldız, 2018). Başlangıçta savaş bitince ülkelerine dönmeyi düşünen Suriyelilerin kaldıkları her gün ülkemizdeki bağları artmış ve yapılan görüşmelerde artık savaş bitse dahi büyük kısmının geri dönmek istemediği görülmüştür (Bayram, 2021; Özcan, 2018).

Türkiye, ulusal ve uluslararası paydaşları ile birlikte geçici koruma altındaki nüfusun barınma, güvenlik, sağlık, gıda ve eğitim gibi ihtiyaçlarını karşılamak için önemli yatırımlar yapmıştır. Bu yatırımlara rağmen göçmen ve sığınmacı krizi, başta ev sahibi topluluklar olmak üzere, altyapı hizmetleri ve diğer hizmetler üzerinde büyük bir baskı oluşturmuştur (Bayram, 2021; Coşkun, 2021). Göçten en çok etkilenen grupların başında gelen çocukların hayatlarını devam ettirebilmeleri için korunma, barınma ve beslenme gibi gereksinimleri ve hakları vardır. Eğitim hakkı da çocukların en önemli haklarından biridir. Dil, renk, soy, din, cinsiyet fark etmeksizin eğitim her insanın dolayısıyla da her çocuğun hakkıdır (Akyüz, 2001).

Göçmen çocukların barınma, beslenme, giyinme gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, maddi sıkıntılar sebebiyle okula gitmek yerine ailelerine destek olmak için çalışmak zorunda kalmaları, sonuç olarak da eğitim öğretim çağına gelmelerine

rağmen okula gitmemeleri bu çocukların kayıp nesil olmasına neden olmaktadır. Suriyeli çocukların % 90'ı iç savaş öncesinde okula giderken iç savaşın başlamasından sonra ise % 70'i eğitimden mahrum kalmaktadır (Watkins ve Zyck, 2014). Göçmen çocukların kayıp nesil olmaktan kurtarılması ve topluma uyum sağlamaları için Türkiye çeşitli politikaları hayata geçirmiştir. Göçmen çocukların topluma entegre edilmeleri için geliştirilen politikalar daha çok eğitim üzerinden olmuştur. Göçmen çocuklara Türk toplumunun dilini, tarihini, kültürünü, toplumsal düzenini öğretmek topluma uyum sağlamalarını sağlamanın eğitim ile mümkün olacağı görülmektedir (Yıldız, 2018).

Şekil 4'te 2022 Ocak tarihi itibarıyla Türkiye'deki tüm yabancı uyruklu öğrencilerin dağılımı gösterilmiştir.

Şekil 4. 2022 Ocak Tarihi İtibarıyla Türkiye'deki Tüm Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Dağılımı (MEB, 2022).

2022 Ocak ayı itibarıyla Türkiye'de yaşayan 1 365 884 öğrenim çağındaki yabancı uyruklu çocuğun 935.731'i (%68,51) okula giderken, 430.153'i (%31,49) okula gitmemiştir (Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) e-Okul ve Yabancı Öğrenci Bilgi İşletim Sistemi (YÖBİS) verileri, 2022). Göç eden aileler önceliği ekonomik problemleri çözmeye vermektedir (Nar, 2008). Eğitim göçmen aileler için ikinci planda kalmakta, çocuklar aileleri tarafından ekonomik katkı sağlamaları için çalıştırılmaktadır (Kolay, 2021). Çalışmak zorunda kalan, ruhsal ve bedensel olarak kötü etkilenen çocuklar, her türlü istismara açık hale gelmekte, can güvenlikleri tehlikeye girmekte ve çocukluklarını yaşayamadan kaybetme durumu ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Kurnaz, 2007).

Türkiye yaşayan yaklaşık 4 milyon göçmenin yaklaşık 1 milyon 700 bininin çocuk olduğu bilinmektedir. Bu çocukların ise yaklaşık 400 bini eğitim sistemine dâhil değildir (AFAD, 2018; Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu(UNICEF) İnsani Durum Raporu, 2019). Eğitim hayatlarını sürdüremeyen Suriyeli çocuklar yaşadıkları psikolojik travmanın da etkisiyle çeşitli risklere karşı yaşatlarına nazaran daha savunmasız durumdadırlar (UNICEF, 2019). Suriyeli çocukların ayrımcılık, erken yaşta evlenme, cinsel ve ekonomik olarak sömürülme gibi risklerle karşılaşma ihtimalleri eğitimlerinden uzak kalmalarıyla daha da artmaktadır. MEB, eğitim hakkının bütün çocuklara ait olduğu konusunda hassas bir tutum sergilemiştir. Bu tutumun sonucu olarak da geçici koruma altında bulunan öğrencilerin kaliteli eğitim alabilmeleri için çaba gösterilmiştir. Bu çabanın kapsamı içerisinde birçok yeni eğitim politikası geliştirilmiştir. Bu eğitim politikaları, çocukların ve ergenlerin kendileri için daha iyi bir gelecek inşa etmelerine olanak sağlayarak göçle gelen çocukların kayıp bir nesil olmasını önlemeyi amaçlamaktadır (Erdoğan, 2020; Watkins ve Zyck, 2014). Dolayısıyla okulun ve eğitimin göçle gelen bireyleri sosyalleştirme ve topluma entegre etme sürecinde son derece önemli bir işlevi söz konusudur ve göç olgusu eğitimin makro ve mikro düzeyde yönetimini de yakından etkileyen bir sosyal hakikat halini almaya başlamıştır.

Eğitim insanın topluma kazandırılmasında önemli bir araçtır (Başaran, 2000). Gelişmiş toplumlarda eğitim bir araç olarak kullanılarak bireyin topluma üye olması sağlanır. Bu sebeple de gelişmiş ülkeler kendi eğitim sistemlerini kurmaktadır. Okul bireyin bulunduğu topluma uyum sağlamasında en önemli unsurlardan biridir. Bir toplumda çocukların yetişmesinde ve hayata hazırlanmasında toplum içerisinde yaşamının gerekliliklerini öğreten okulun payı büyüktür. Eğitimin toplumsallaştırma ve toplumsal düzeni benimsetme işlevi yerleşik değerlerin devamı için oldukça önemli kabul edilmektedir. Eğitimin yönetimi ise tüm eğitsel işlevlerin ve görevlerin profesyonelce yerine getirilmesi için gerekli bir uzmanlık alanıdır. Eğitim yönetiminin alanının sınırlandırılmış hali ise okul yönetimidir (Bursalıoğlu, 2002). Nitelikli bir eğitim için öğretmenlerin önemi kadar okul yönetiminin ve sınıf yönetiminin nitelikli olması da oldukça önemlidir. Etkili bir okulun öncelikle iyi yönetilmesi gerekmektedir. Bir okulda etkili ve nitelikli bir okul yönetiminin olmasında en önemli görev okul yöneticilerine düşmektedir. Okul yöneticisi tarafından okulun kaynakları doğru kullanılmalı, okulun amaçları yerine getirilmeli, eğitimin kalitesi arttırılmalı ve zamanın getirdiği yenilikler takip edilmelidir.

Okul yöneticisi okulun hedeflerine ulaşabilmesi için yapılan çalışmaları, ülkenin eğitim politikaları ile paralel şekilde koordine ederek gerektiğinde denetimini de yapmaktadır (Bursalıoğlu, 2002). Okul yöneticisi okulun hedeflerine ulaşabilmesi için yapılan çalışmaları, ülkenin eğitim politikaları ile paralel şekilde koordine ederek gerektiğinde denetimini de yapmaktadır. Okulda çalışanların stres düzeyleri, motivasyonları, iş birliği, eş güdüm, örgüt bağlılığı gibi birçok etken okul yöneticilerinin öğretmenleri ile arasındaki iletişimden etkilenir. Öğretmenleri ve öğrencileri iletişimi kuvvetli olan yöneticiler okul yönetiminde etkilidirler (Yeşilmen, 2016). Nitelikli eğitimden söz etmek için okul yönetimi gibi sınıf yönetimi de oldukça önemlidir. Sınıf yönetiminin kalitesinin artması eğitim yönetiminin de kalitesini arttırmaktadır (Kaya, 2020). Sınıf yönetimi; olumlu bir öğrenme iklimi oluşturmak için zamanın iyi yönetildiği, sınıf kurallarının oluşturulduğu, öğrenci davranışlarının denetlendiği bir süreçtir (Glasser, 1990). Sınıf yönetimi kapsamlı, birden fazla boyutu olan, uzun emekler gerektiren, hedefleri olan bir faaliyettir. Sınıf yönetiminin etkili olmasından öğretmen sorumludur. Sınıf yönetimi genel olarak, öğretmen tarafından öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak sınıf ortamının oluşturulması sonucunda öğrencilerin eğitsel amaçlarına yeterli biçimde ulaşmalarını sağlayacak düzenlemeler bütünü olarak tanımlanır (Weber, 2010). Bir sınıfta sınıf yönetimi nitelikli olursa bu durum eğitim öğretimin niteliğini de arttıracaktır. Sınıf yönetiminin etkili olması ile öğrencilere belirli davranışların planlı ve programlı bir şekilde kazandırılması amaçlanmaktadır.

Sınıf, her türlü eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği bir ortamdır. Öğretmen ve öğrenciler günlerinin büyük bölümünü aynı havayı teneffüs ettikleri sınıflarında geçirirler. Öğretmenler, her gün birlikte zaman geçirdikleri öğrencilerine istedik davranışları kazanmaları için sınıflarında rehberlik ederler (Kaya, 2020). Sınıf, öğrencinin toplumsal gelişmeye katkıda bulunacağı ilköğrenim basamağıdır. Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, yetiştirdikleri öğrencilerinin toplumdaki yerinin belirlenmesinde fark yaratmaktadır (Cin, 2018). Bir eğitim sisteminde eğitsel amaçlara ulaşma aşamasında eğitim öğretim programları kadar programın yürütücüsü olan öğretmenlerin sınıf yönetimindeki bilgi ve becerileri de önemlidir. Etkili bir sınıf yönetimi etkili bir öğretme-öğrenme sürecini yaşanmasını sağlar (Kaya, 2020). Makro düzeyde eğitimin, daha mikro düzeyde ise okulun ve sınıfın yönetiminde etkili pek çok faktöre literatürde rastlamak mümkündür. Eğitim yönetiminde maddi ve beşeri kaynakların etkili kullanımı (Özdemir, Sezgin, Şirin, Karip ve Erkan, 2010), liderlik

becerisi (Gültekin, 2012), çevresel şartlar etkiler (Bozkurt, Ustün ve Bayar, 2018), hükümet politikaları (Ustave Boğa, 2021), okulun bulunduğu sosyoekonomik çevre (İsa Yüce, 2019), öğrenci-öğretmen sayısı (Arslan, 2019), gibi pek çok faktörün etkisi literatürde sıralanmaktadır. Ancak son zamanlarda ise göç ile birlikte ortaya çıkan pedagojik durum eğitim yönetiminde bir olgunun daha ortaya çıkmasına yol açmış görünmektedir.

Göçmen çocukların eğitimi Türk toplumuna uyum sağlamaları ve kendi geleceklerini kurlmaları adına oldukça önemlidir (Yıldız, 2018). Her ulus kendi değerlerini eğitim sayesinde vatandaşlarına aktararak istediği toplumu oluşturmayı amaçlamaktadır (Ayaz, 2019). Okula başlayan göçmen öğrenciler ilk olarak sınıf öğretmenlerinin gözetimi altında eğitim sistemine dahil olmaktadır. Yabancı uyruklu öğrenci eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim almamış sınıf öğretmenleri zor bir süreç yaşamaktadırlar (Özenç ve Kara, 2021; Uyanık, 2019). Birbirinden farklı ortamlarda hayata başlayan, farklı kültürlerden gelmiş küçük yaştaki öğrencileri aynı ortamda eğitebilmek özel bir yetenek gerektirmektedir (Kaya, 2020). Göçmen öğrenciler bulundukları okullardaki öğrenciler ile temas halindedir ve bu fiziksel temas beraberinde kültürel teması da getirmektedir (Bayram, 2021; Uyanık, 2019).

Buraya kadar tartışılanlar ışığında göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul yönetimi ve sınıf yönetiminin bu durumdan etkilendiği görülmektedir. Özellikle dil konusunda yaşanan problemlerin ilk sırada yer aldığını ileri sürülebilir (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021; Songür ve Olgun, 2020; Uyanık, 2019). Bununla birlikte literatürde çeşitli başka sorunlardan da söz etmek mümkündür. Göçmen öğrencilerin yaşadığı sorunlar arasında devamsızlık yapma, içe kapanıklık, argo kelime kullanımı, saldırgan davranışlar sergileme, sosyal ilişki kurmada zorluk, dışlanmış hissetme, uyum sorunu yaşama, yaş farklılıkları, akademik başarısızlık, iletişim eksikliği, materyal eksikliği, çekingenlik, şiddete meyilli olma, ödev yapmama, derse ilgisiz olma, kurallara uymama gibi sorunların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum okul ve sınıfın yönetimini yakından ilgilendirmektedir (Akçadağ Çelik, 2019; Atlıhan, 2019; Avcı, 2019; Bucak, 2021; Erdem, 2017; Ergen ve Şahin, 2019; Kaya, 2020; Uyanık, 2019; Yılmaz, 2020). Yaşanan bu tür sorunlara çözüm üretilmemesi halinde ise sorunlar gittikçe kronik hale gelmekte ve hem okulun hem de sınıfın yönetimi güçleşerek eğitimde istenilen verimin düşmesine neden olabilmektedir.

Göç, günümüz dünyasında önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu durum, eğitim sistemlerinde çeşitli zorlukları beraberinde getirmektedir. Özellikle göçmen öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu okullar, eğitim yöneticileri ve öğretmenler için önemli bir sorumluluk alanı haline gelmiştir. Bu bağlamda, göçmen öğrencilerin entegrasyonu, dil bariyerleri, kültürel farklılıklar ve öğrenme ihtiyaçları gibi konular, okul ve sınıf yönetiminde karşılaşılan önemli durumları oluşturmaktadır. Bu tez, eğitim yönetimi bağlamında göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda karşılaşılan bu durumları incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, eğitim yöneticilerine ve öğretmenlere, göçmen öğrencilerin eğitimine yönelik daha etkili stratejiler geliştirebilmeleri için araştırmaya dayalı bir temel sunmaktır.

Göçmen öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu okullar, eğitim yönetimi açısından benzersiz zorluklar sunmaktadır. Bu zorluklar, okul yöneticileri ve öğretmenler için öğretim ve öğrenme süreçlerini etkileyen önemli faktörler olarak değerlendirilmektedir. Göçmen öğrencilerin okula uyum sağlama süreci, dil bariyerleri, kültürel farklılıklar, akademik ihtiyaçlar ve psikososyal destek gereksinimleri gibi konular, okul ve sınıf yönetiminde karşılaşılan kritik hususları oluşturmaktadır. Bu bağlamda, göçmen öğrencilerin eğitim hakkını tam anlamıyla elde etmelerini sağlamak ve eğitimde eşitlik ilkesini güçlendirmek amacıyla, göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetiminin etkin bir şekilde planlanması ve uygulanması gerekmektedir.

Literatürde yer alan çalışmalar göçmen çocukların bulunduğu okullarda ağırlıklı olarak sorunlara odaklanmıştır (Kardeş, 2021; Sarier, 2020; Yerli, 2018). Ancak göç, okullarda kültürel etkileşim, farklılıklara tahammül, saygı ve ırkçılık karşıtı olma gibi bazı olumlu hislerin de ortaya çıkmasına etki edebilmektedir. Ayrıca göç sadece pedagojik olgular değil okuldaki ve sınıftaki yönetime yansıyan bazı olguların ve durumların da ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda karşılaşılan olumsuz durumların yanı sıra yaşanan olumlu durum ve deneyimlerin öğretmen ve yöneticilerin görüşleri doğrultusunda ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu nedenle göçmen öğrencilere eğitim veren yönetici ve öğretmenlerin deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi, kendilerinin ve göçmen öğrencilerin yaşadıkları sorunların belirlenerek bu sorunlara yönelik önlemler ortaya konması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Aynı şekilde karşılaşılan olumlu deneyimlerin de sebepleri ve sonuçlarının belirlenmesi diğer okullarda çalışan öğretmen ve yöneticilere fayda sağlayacaktır. Bu durumlardan hareketle bu araştırmanın problemi olarak, Düzce

ili Merkez ilçesinde en çok göçmen öğrencinin bulunduğu okullardaki öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda hem okul yönetimine hem de sınıf yönetimine yansıyan olumlu ve olumsuz durumların neler olduğu, olumsuz durumlarla baş etme konusunda ne gibi stratejilerin üretildiği ve olumlu durumların yaygınlaştırılması için hangi uygulamalara yer verildiği belirlenmiştir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, eğitim yönetimi perspektifiyle göçmen öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu okullarda karşılaşılan durumların detaylı bir şekilde incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma, göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaşılan engelleri, başarıları etkileyen faktörleri ve ihtiyaç duydukları destek mekanizmalarını anlamayı hedeflemektedir. Bu çalışmanın sonuçları, eğitim yöneticilerine, öğretmenlere ve ilgili paydaşlara, göçmen öğrencilerin başarılarını artırmak için etkili politika ve stratejiler geliştirme konusunda temel bir rehberlik sunmayı amaçlamaktadır. Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye’de (Düzce il merkezi özelinde) eğitim hayatına devam eden göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda çalışmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul ve sınıf yönetiminde karşılaştıkları olumsuz ve olumlu durumların incelenmesidir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

- Göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve okul yönetimine etkisi nasıl olmaktadır?
- Göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasında ilişkiler sınıfta ve okulda nasıl şekillenmektedir?
- Göçmen öğrencilerin akademik performansı ne düzeydedir ve sınıf yönetimine nasıl yansımaktadır?
- Göçmen öğrencilerin okula etkisi nasıl gerçekleşmektedir?
- Göçmen öğrencilerle ilgili okulda yaşanan sorunlar nelerdir?
- Göçmen öğrencilerle ilgili okulda yapılan yönetsel çalışmalar nelerdir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Türkiye’ye göç eden aileler ve öğrenci konumundaki çocukları ile ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Araştırmaların daha çok sorunlar üzerine olduğu

anlaşılmaktadır. Bu çalışmada diğer çalışmalardan farklı olarak göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetiminde karşılaşılan olumsuz durumların yanında olumlu durumların da ele alınmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın literatürdeki bu boşluğu dolduracağı umulmaktadır. Çalışmanın göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda çalışan okul yöneticilerine ve öğretmenlere sorunların tespit edilmesinde ve olumlu yönlerin görülmesinde ışık tutacağı düşünülmektedir. Türkiye'nin eğitimde yaşadığı bu eşsiz deneyimden hareketle gelecekte olması muhtemel durumlara karşı eğitimde bazı hazırlıkları yapması oldukça önemlidir. Araştırma bulgularının öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, eğitim yöneticilerinin pratikte işine yarayacak detaylar içereceği düşünülmektedir.

Göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetimiyle ilgili yapılan bu araştırma, eğitim yönetimi alanında önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Göçmen öğrencilerin eğitime ilişkin bu özel bağlam, birçok farklı etkileşim ve dinamikleri içerdiğinden dolayı özel bir öneme sahiptir. Bu araştırma, göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerini anlamak, karşılaştıkları zorlukları belirlemek ve etkili çözüm stratejileri geliştirmek için önemli bir temel oluşturmaktadır. Ayrıca, bu araştırmanın sonuçları, eğitim yöneticilerine ve öğretmenlere, göçmen öğrencilerin eğitime yönelik politika ve uygulamaları iyileştirmeleri konusunda rehberlik etmesi düşünülmektedir. Göçmen öğrencilerin eğitime yönelik yapılan bu araştırma, eğitim sistemlerinde daha kapsayıcı, adil ve etkili bir yaklaşımın teşvik edilmesine katkı sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca, bu araştırmanın sonuçları, akademik alanda teorik bilgiye katkıda bulunacak ve gelecekteki benzer çalışmalar için bir referans noktası olacağı düşünüldüğünden önemli kabul edilebilir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında, Düzce ili Merkez ilçesinde göçmen öğrencilerin yoğun olduğu beş farklı okulda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır. Ayrıca Düzce'deki göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetimi üzerine yapılan bu çalışmanın belirli bir bölgeye odaklanmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum, araştırmanın sonuçlarının genellenmesini sınırlamaktadır. Düzce, kendine özgü sosyokültürel ve demografik faktörlere sahip olan bir şehirdir ve bu nedenle elde edilen bulguların diğer bölgelerdeki göçmen öğrencilerin deneyimlerine tam olarak uygulanabilirliği konusunda kesin

ifadelerde bulunmak doğru değildir. Bununla birlikte, araştırmanın belirli bir zaman dilimi içinde gerçekleştirilmesi, zamanla değişebilecek olan koşulların etkisini tam olarak yansıtmayabilir. Araştırmanın sonuçlarının zaman içinde güncellenmesi ve farklı zaman dilimlerinde tekrarlanması, göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerindeki değişen dinamiklere daha iyi bir bakış sağlayabilir. Ek olarak, Düzce'deki araştırmanın sınırlılıkları, özellikle bu bölgedeki eğitim yöneticileri ve öğretmenler için yerel bağlamlarını anlamalarına ve eğitim politikalarını iyileştirmelerine katkı sağlayabilir.

1.5.Tanımlar

Göçmen Aile: Çeşitli sebepler ile buldukları ülkeyi gönüllü veya zorunlu olarak terk ederek Türkiye'ye gelen ve 2022-2023 eğitim öğretim yılında Düzce ili Merkez ilçesinde yaşayan aileleri ifade etmektedir.

Göçmen Öğrenci: Türkiye'ye yasal veya yasadışı yollar ile gelmiş 2022-2023 eğitim öğretim yılında Düzce ili Merkez İlçesindeki okullarda öğrenim gören öğrenciler.

Öğretmen: 2022-2023 eğitim öğretim yılında Düzce İli Merkez İlçesindeki kamu okullarında göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda görev yapan öğretmenlerdir.

Yönetici: 2022-2023 eğitim öğretim yılında Düzce İli Merkez İlçesindeki kamu okullarında göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda görev yapan müdür ve müdür yardımcılardır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; araştırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesine yer verilmiştir ve literatür bilgisi sunulmuştur.

2.1.Göç

İnsanların birey olarak veya toplu bir şekilde siyasi, ekonomik, toplumsal veya farklı sebepler ile bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine, süresi ve şekli nasıl olursa olsun taşınması durumu göç olarak tanımlanmaktadır (Atlıhan, 2019; Coşkun, 2021; Kurt, 2006; Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Göç Terimleri Sözlüğü, 2013; Micinski ve Weiss, 2016; Türk Dil Kurumu (TDK), 2022; Sağlam, 2006; Uyanık, 2019).Göç, insanların coğrafi olarak yer değiştirmesi olarak tanımlanabilirken, bu değiştirmeler doğal ekonomik, siyasi, sosyal veya doğal nedenlerle gerçekleşebilir (Adıgüzel, 2016; Kurt, 2006; Sağlam, 2006; Uyanık, 2019).

Sonuçlarına bakıldığı zaman göçün, milletler arasında sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel etkileşimlere yol açtığı görülmektedir (Muhtaroğlu, 2019; Sağlam, 2006; Yılmaz, 2019). Göç bir bireyin bir yerden başka bir yere fiziki olarak göç etmesinden ibaret olmayıp katıldığı yeni topluluğa uyum için önemli bir süreç yaşadığı, bazen bu sürece dâhil olamayıp toplum tarafından kabul görmediği sosyal bir olgudur (Kuçak, 2022).

Göç tarihi hesaplanamayacak kadar eskilere dayanan, insanlık kadar eski bir olgudur (Adıgüzel, 2016; Bayram, 2021; Sağlam, 2006). Coğrafi keşifler ile birlikte insanoğlun yeni yerleri tanımaya başlaması ve yerleşik hayata geçmesiyle göç olgusu da şekil ve karakter bakımından değişiklikler göstermiş olsa da ortak nokta her zaman yer değiştirme unsuru olmuştur (Yalçın, 2002; Aktaran: Akalın, 2016, 6). Göçün sebebi

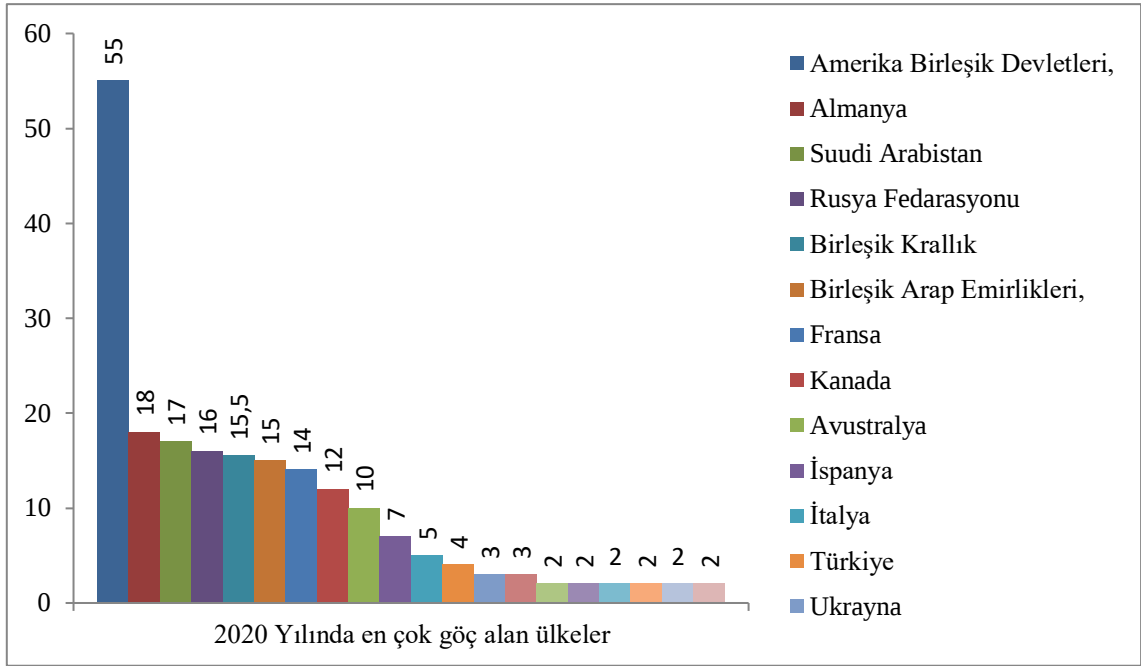
genellikle savaş, doğal felaketler gibi zorunlu olaylar olsa da göç bazen yeni icatların bulunmasına, yayılmasına veya salgın hastalıkların tedavisi gibi faydalı gelişmelerin de farklı yerlere ulaşmasına yardımcı olmuştur (Kurt, 2006; Yılmaz, 2014).

İnsanlar dünyanın kuruluşundan itibaren güvenlik, ekonomik veya sosyal sebepler ile yerleşim yerlerini değiştirmişlerdir (Sağlam, 2006). Bu değişiklikler kimi zaman savaşlar, siyasi baskılar, iç çatışmalar sebebi ile kimi zaman ise daha rahat bir hayat yaşama isteği ile gerçeklemiştir (Uyanık, 2019; Yılmaz, 2019). Göç olgusu, devletlerarası savaşlar, iç savaşlar, bir ülkeden diğerine işçilik yapmak için gitme, kölelerin ticareti, büyük ve güçlü devletlerin küçük ve güçsüz devletleri sömürgesi haline getirmesi, ulaşım ve iletişimdeki imkânların gelişmesi gibi sebepler ile geçmişten günümüze kadar devam etmiştir (Adıgüzel, 2016; Kurt, 2006; Uyanık, 2019).

Sonuçları itibariyle tarihte önemli bir yere sahip olan üç önemli göç hareketi vardır. Kavimler göçü, Müslüman Türkler tarafından Anadolu'ya yapılan göçler ve 15. Yüzyılda Avrupalıların keşfettikleri kıtalara yaptıkları göçler. Bu göç hareketleri devirlerin kapanmasına, yeni devirlerin başlamasına sebep olmuştur (Erimez, 2017). Modern çağda ise uluslararası göç kapsamında değerlendirilebilecek ve etkileri günümüze kadar devam eden 5 göç dalgası gerçekleşmiştir. Bunlardan ilki 17. Yüzyılda sömürgeci nüfusun Avrupa'dan dünyaya yayılmasıdır.

İkinci göç dalgasını 17. ve 18. Yüzyıllar arasında genellikle Afrika'dan Amerika'ya olmak üzere kıtalar arası köle taşımacılığı oluşturmaktadır. Üçüncü grup göç dalgasını ise 19. Yüzyıl başlarında dağılan imparatorluk nüfusunun ana vatanlarına dönüşü oluşturmaktadır. Dördüncü göç dalgasını II. Dünya Savaşı sonrası sömürgeci nüfusun anavatanına dönüşü oluştururken son göç dalgasını 1950'lerden sonra büyük çaplı işçi göçleri oluşturmaktadır (Durugönül, 1997).

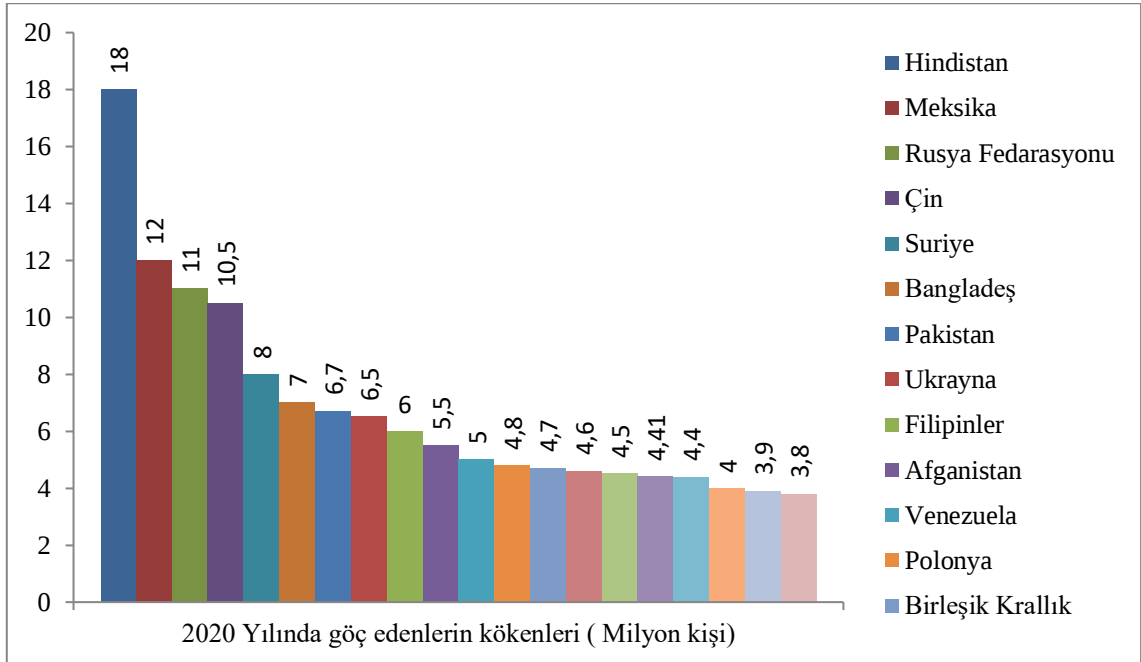
Şekil 5'te 2020 yılında en çok göç alan ülkeler gösterilmiştir.

Şekil 5. 2020 Yılında En Çok Göç Alan Ülkeler (BM Dünya Göç Raporu, 2022).

Yakın zamanda Dünya geneli göç hareketleri incelendiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nin 2020 yılında en çok göç alan ülke olduğu görülmektedir (Birleşmiş Milletler Dünya Göç Raporu, 2022).

Şekil 6'da 2020 yılında göç edenlerin kökenleri gösterilmiştir.

Şekil 6. 2020 Yılında Göç Edenlerin Kökenleri (BM Dünya Göç Raporu, 2022).

Yakın zamandaki Dünya geneli göç hareketleri incelendiğinde 2020 yılında en çok Hindistan vatandaşlarının ülkelerini terk ederek başka ülkelere göç ettikleri görülmektedir (Birleşmiş Milletler Dünya Göç Raporu, 2022). Özellikle savaş ve çatışmaların bir gün bile eksik kalmadığı Ortadoğu'daki karışıklıklar sebebiyle göç, AB ülkeleri için de bir tehlike durumuna gelmiştir. Özellikle göçmenlerin terör olayları ile birlikte anılması Avrupa ülkelerinde sınır güvenliğinin artmasına sebep olmuştur (Kurçak, 2022). Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin etkisiyle dünyada yakın-uzak kavramı anlamını yitirmeye başlamış olup dünyanın farklı bölgelerinde meydana gelen zorunlu veya gönüllü göç hareketleri sonucunda ise dünya genelinde büyük bir kültürel, ekonomik, sosyal ve siyasal değişimler meydana gelmiştir. Doğuda bir iç savaş Batı'da kaygı uyandıracak duruma gelirken, meşhur Kaos teorisinde bahsedildiği üzere; dünyanın herhangi bir yerinde bir kelebeğin kanat çırpışı ondan çok daha uzakta bir yerde bir fırtınayı meydana getirmeye başlamıştır (Yılmaz, 2019).

2.2. Türkiye ve Göç

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı devleti gibi 3 kıtada hüküm sürmüş büyük bir imparatorluğun mirası üzerine kurulurken, göç olgusu da Osmanlı'dan devralınmıştır (Sarınay, 2011, 386). Türkiye, jeopolitik konumu sonucunda göç yolları üzerinde yer alarak Avrupa ile Ortadoğu ülkeleri arasında bir köprü vazifesi görmüştür (Aktel ve Kaygısız, 2018; Bayram, 2021; İçduygu, 2004; Mannaert, 2003). Anadolu, tarih boyunca medeniyetlerin kesiştiği bir yer olduğu için her zaman göç hedefi ya da göç güzergâhı olmuş, Türkler ise Orta Asya'dan Anadolu'ya göç ederken sonrasında Anadolu'ya yerleşmişler ve bu durum bir iskân politikasına dönüşmüştür (Erdoğan ve Kaya, 2015; Kurçak, 2022).

Kırım Tatarlarının 1850'li yıllarda başlattığı göç dalgaları, Çerkezler, Gürcüler, Dağıstanlılar, Çeçenler, Lazlar gibi Kafkasya'da yaşayan halklar ile devam etmiştir (GİB, 2018; Aktaran: Aslan, 2019, 16). Türkiye, cumhuriyetin ilk yıllarında Türk kültürüne yabancı olmayan göçmenler için hedef ülke konumunda iken, ikinci dünya savaşı sonrasında Avrupa'dan gelen yabancı göçmenler için hedef ülke konumuna gelmiştir. Soğuk savaş döneminde Asya kıtasından Avrupa kıtasına doğru gerçekleşen göçler için bir geçiş durağı olan Türkiye, Avrupa'nın işçi ihtiyacını karşılayan bir ülke şekline de bürünmüştür (Kaiser, 2012, 103-104).

1923 yılında Türk/Yunan savaşının bitiş bildirgesi olan Lozan Antlaşması ile iki ülke vatandaşlarının yer değişimine izin verilmiştir. Bu yer değişimi ile birlikte Türkiye’de yaşayan Rumların, Yunanistan’da yaşayan yaklaşık 400 bine yakın Türk ile yer değiştirmesine karar verilmiştir (Dedeoğlu ve Gökmen, 2011, aktaran: Yağmur, 2022). 1924 yılında ise Bulgaristan ile yapılan antlaşma neticesinde, komünist rejim baskılarından bunalan 156.063 Türk Türkiye’ye getirilmiştir. İsim değişikliğine zorlama, ana dilde eğitimi yasaklama gibi baskılar sonucu Türkiye kapılarını Bulgaristan’dan gelen göçmenlere açmış ve bu göçmenlere Türk vatandaşlığı verilmiştir (Kurçak, 2022).

Serbest Göç Anlaşması ile 1924-1953 yılları arasında Makedonya ve Yugoslavya’dan 305.158 kişi, Romanya’dan ise 79.187 kişi Türkiye’ye getirilmiştir (GİB, 2020). Türkiye’ye yapılan ilk kitlesel mülteci göçü 1979 yılında İran Devrimi sonrasında Türkiye’yi Avrupa ülkelerine gitmek için bir köprü olarak kullanan 1,5 milyon İranlı tarafından gerçekleştirilirken ikinci büyük göç Kuzey Irak’ta yaşanan Halepçe Katliamı sonrası yaklaşık 50 bin kişinin Türkiye’ye göç etmesi ile gerçekleşmiştir. Türkiye’nin maruz kaldığı ilk kitlesel mülteci göçü 1979 yılında İran Devrimi sonrasında ülkelerinden ayrılmak zorunda kalarak Kuzey Avrupa ülkelerine ve Avrupa’ya gitmek için Türkiye’yi geçiş güzergâhı olarak kullanan 1,5 milyon İran vatandaşı tarafından gerçekleştirilmiştir (Kara ve Korkut, 2010). Türkiye’ye yapılan ikinci büyük kitlesel sığınma hareketi ise Körfez savaşı neticesinde 467.489 kişinin, Kuzey Irak’ta yaşanan Halepçe Katliamı ile ise 51.542 kişinin Türkiye’ye göç etmesi ile gerçekleşmiştir (GİB, 2020).

Son yıllarda yaşanan savaş ve iç çatışmalar sebebiyle göç konusu Türkiye’de ve Dünya’da önemli bir konu haline gelmiştir (Ayaz, 2019; Ereş, 2015; Pehlivan, 2019). Sebepleri farklı olsa da Dünya genelinde göç eden insan sayısında artış olduğu görülmektedir (Kunst, Thomsen, Sam ve Berry, 2015). Türkiye’nin 1960’larda göç veren bir ülke konumunda olduğu, 1980’lerde göç için kullanılan bir köprü olarak kullanıldığı son yıllara bakıldığında ise kitlesel göçler alan bir ülke haline geldiği görülmektedir (Ereş, 2015; Yağmur, 2022). Suriye’de 2011 yılında başlayan iç karışıklıkların savaşa dönüşmesiyle kitleler halinde göç hareketi yaşanmıştır (Ayaz, 2019; Demir, 2018; Uyanık, 2019). İran Devrimi ve Körfez Savaşında göç alan Türkiye Suriye’de meydana gelen iç çatışmaların sonucunda ise çok daha büyük bir göç dalgası ile karşı karşıya kalmıştır (Yurttutan, 2019). 3 Kasım 2022 tarihi itibarı ile Türkiye’de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyeli sayısının 3 milyon 603 bin 724 olduğu görülmektedir (GİB,

2022). Suriye iç savaşı sonrasında başlayarak birden fazla ülkeyi etkileyen göç hareketi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan en büyük zorunlu göç olayıdır (Luo ve Craddock, 2016). 2022 yılı itibariyle gelinen noktada, Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı kitlesel göç dalgaları ve yaşanan sorunlar değerlendirildiğinde yeni bir göç politikasına ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

2.3.Göçün Türleri

Göç çeşitleriyle ilgili birçok sınıflandırma yapılmaktadır. Bu sınıflandırmalar genel olarak mesafesine göre iç-dış göç, irade esasına göre gönüllü-zorunlu göç, süresine göre geçici-sürekli göç ve yasal usulüne göre düzenli-düzensiz göç olmak üzere çeşitlenmektedir. Şekil 7'de göçün türleri gösterilmiştir.

Şekil 7. Göçün Türleri (Şeker ve Uçan, 2016).

İrade esaslı göç türleri gönüllü göç ve zorunlu göç olmak üzere iki tanedir. Gönüllü göç herhangi bir zorlamaya maruz kalmaksızın bireyin kendisinin veya ailesinin beklentilerini göz önünde bulundurarak istediği mekâna istediği zamanda gerçekleştirdiği göç türüdür (Özkan, 2019; Öztürk, 2006). Zorunlu göç ise savaş, doğal afet, ekonomik yetersizlik vb. sebepler ile bireylerin veya toplumların bulundukları yerden başka bir yerde yaşamaya mecbur kalmaları ile ortaya çıkan göç türüdür (Özkan, 2019; Yılmaz, 2014). Yerleşme süresine göç türleri de geçici göç ve kalıcı göç şeklinde olmak üzere iki tanedir. Geçici göç, geçici olarak yapılan göç türüdür. Eğitim için geçici olarak farklı bir ülkeye giden öğrenciler veya para kazanmak için geçici göç faaliyetinde bulunan mevsimlik işçiler örnek gösterilebilir (Bayram, 2021; Yalçın, 2004). Sürekli göç ise yola çıkarken geri dönme amacı olmadan başlanan göç türüdür. Daha sonrasında geri dönme fikri oluşsa bile ilk aşamada geri dönme fikri yoktur (Bayram, 2021; Yalçın, 2004).

Yasalara uygunluğuna göre göç türleri de düzenli göç ve düzensiz göç olmak üzere iki tanedir. Düzenli göç bireyin göç etmek için ayrıldığı ülkenin ve göç ettiği ülkenin yasalarına uyarak gerçekleştirdiği göç türüdür (GİB, 2022). Düzensiz göç ise yasal yollarla göç edilmesine rağmen yasal süre sonunda göç edilen ülkenin terk edilmemesi veya yasal olmayan yollar ile bir ülkeden diğerine göç eden bireylerin yaptığı göç türüdür (GİB, 2022). Ülke sınıflarına göre göç türleri de iç göç ve dış göç olmak üzere iki tanedir. İç göçler bir ülkenin sınırları içerisinde çeşitli sebepler ile yapılan göçlerdir (Baltacı, 2014). Bu göçler ülke içinde bir bölgeden bir bölgeye veya bir şehirden başka bir şehre olduğu için ülkenin nüfusunu etkilememektedir (Muhtaroglu, 2019). Dış göç ise bir ülkeden başka bir ülkeye çeşitli sebepler ile yapılan göç türüdür. Bireylerin tek başlarına veya kitleler şeklinde yaptığı bu göçler bazen de karşılıklı değişim yoluyla devletlerarası anlaşmalar ile gerçekleşebilir (Nar, 2008). Beyin göçü, mübadele, işçi göçü gibi göçler bu göç türüne aittir (Koçak ve Terzi, 2012).

2.4. Göç ile İlgili Kavramlar

Göç ile ilgili kavramların birbirine karıştırıldığı görülmekle beraber bu kavramların hukuksal nitelikleri birbirlerinden farklıdır (Demir, 2018). Çalışmanın bu bölümünde göçmen, mülteci, sığınmacı, geçici koruma, yabancı uyruklu kavramlarına değinilmiştir.

Göçmen (Immigrant): BM göçmeni, çeşitli nedenler ile nedeni yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden birey olarak tanımlamaktadır. Kısa dönemli seyahat eden mevsimlik tarım işçileri de göçmen tanımının kapsamına alınmaktadır (IOM Göç Terimleri Sözlüğü, 2013).

Mülteci (Refugee): İç çatışma, insan haklarını ihlal eden durumlar vb. sebepler ile güvenliklerini veya özgürlüklerini tehdit altında hissederek ülkesinden kaçan kişilerdir (Atlıhan, 2019; IOM Göç Terimleri Sözlüğü, 2013).

Sığınmacı (Asylumseeker): Savaş, siyasi olaylar vb. sebepler ile kendi ülkesini terk ederek başka bir ülkeye yerleşmek için başvuruda bulunan henüz mülteci olmamış, mülteci olmak için başvurusunun sonucunu bekleyen kişilerdir (Atlıhan, 2019; IOM Göç Terimleri Sözlüğü, 2013).

Geçici Koruma (Temporaryprotection): Herhangi bir sebep ile kitlesel olarak kendi ülkelerini terk ederek başka bir ülkeye yerleşmeye çalışan kişilere, yerleşme

girişiminde bulundukları devlet tarafından geçici koruma sağlanması için gerçekleştirilen *yasal düzenleme şeklidir (IOM Göç Terimleri Sözlüğü, 2013).*

Yabancı Uyruklu (Alien): Bir devlet için kendi vatandaşı olmayan bireylerdir (IOM Göç Terimleri Sözlüğü, 2013).

Uyum: Yabancıların kendileri rahat bir şekilde ifade edebilmelerini, asimile olmadan kendi kültürleri yanı sıra bulundukları yeni toplumun kültürüne de adapte olmalarını, ev sahibi vatandaşlar ile uyum içinde yaşamalarını sağlamak için devlet tarafından ortaya konulan politikadır (Atlıhan, 2019; GİB, 2022).

2.5.Göç Kuramları

Çok boyutlu olması, birçok alanı etkilemesi ve birçok farklı alandaki gelişmelerden etkilenmesi gibi özellikleri ile göç, tanımlanması ve kuramsallaştırılması zor bir olgudur (Şimşek, 2017). Türkiye’de yaşanmış ve hâlihazırda yaşamaya devam eden göçlerin yorumlanmasında, göç olgusu üzerine yapılan bilimsel çalışmalarda geliştirilen göç kuramları oldukça önemlidir (Akalın, 2016). Şekil 8’de göç kuramları gösterilmiştir.

Şekil 8. Göç kuramları (Çağlayan, 2006)

Göç teorileri genellikle bireylerin verdiği kararlara odaklansa da göçlerin büyük bir bölümü bireylerin kararı dışında oluşmaktadır (Kurçak, 2022). Çalışmanın bu bölümünde göçmen öğrencilerin Türkiye’deki okullarda meydana getirdiği sonuçlar

üzerine çalıştığımız için göçün sonuçları ile ilgilenen Ravenstein Kuramı, Kesişen Fırsatlar Kuramı, İtme-Çekme Kuramı, Petersen'in Beş Göç Tipi Kuramı ve Merkez-Çevre Kuramı konularına değinilmiştir.

2.5.1. Ravenstein Kuramı

Kendisinden sonra yapılacak olan göç kuramı çalışmaları için yol gösterici özellikte olan Ravenstein Kuramı, kentleşme ve endüstrileşme kavramlarını ön plana çıkarmıştır. Avrupa'da endüstriyel faaliyetlerin gelişmesi sonucu iş imkânları da artmıştır. Bu durum insanların Avrupa'nın iç kesimlerine ve Kuzey Amerika'ya doğru göç etmesine sebep olmuştur (Çağlayan, 2006; Kurçak, 2022; Ravenstein, 1885; Şimşek, 2017). Bu göçler neticesinde milyonlarca insan daha iyi yaşam şartları için göç etmişlerdir. Ernst Georg Ravenstein 1885 ve 1889 yıllarında yayınladığı Göç Kanunları (*The Laws of Migration*) başlıklı iki makalesinde 7 göç kanunundan söz etmiştir. Ravenstein, göçmenlerin kısa mesafeli yerleri göç etmek için tercih ettiklerini belirtmiştir. Sanayinin gelişmesiyle insanların kentlere yerleşme eğiliminin hızlandığını, insanların kente giderek kentteki ekonomik gelişimden faydalanmak istediklerini de söyleyen Ravenstein, göç alan bölgelerin aynı zaman da göç de verdiğini, uzun mesafeli göçlerde insanların kenti tercih ettiğini belirtmiştir. Aynı zamanda kırsalda yaşayanların kentte yaşayanlara göre göç daha az istekli olduğunu ve kadınların erkeklere göre göçe daha istekli olduklarını da belirtmiştir. İlk makalesinde sadece İngiltere'deki veriler ile çalışırken ikinci makalesinde Avrupa ülkelerinden bazılarının verilerini de dikkate almıştır (Çağlayan, 2006; Kurçak, 2022; Ravenstein, 1885; Şimşek, 2017). Ravenstein'in yaptığı bu çalışmalar diğer göç teorileri çalışmaları için de temel oluşturmuştur (Kurçak, 2022).

2.5.2. Kesişen Fırsatlar Kuramı

Samuel Stouffer Kesişen Fırsatlar (Intervening Opportunities) kuramında Cleveland'ın nüfus istatistiklerini kullanarak göç ve mesafe arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kurama göre göç edilen yerdeki iş imkânlarının fazla olması ve göç edilen yerine mesafesinin kısa olması göç eden bireyleri göç etmeye teşvik etmektedir. Stouffer göç edilecek yerdeki iş olanaklarının sayısı ile göç edilme arasında doğru bir orantı olduğunu öne sürmüştür (Çağlayan, 2006; Şimşek, 2017).

2.5.3. İtme-Çekme Kuramı

Evertt Lee 1996 yılında “Bir Göç Teorisi” (A Theory of Migration) isimli makalesi ile İtme-Çekme (Push-Pull) kuramını ortaya atmıştır. Lee bu kuramda terk edilen yer ile göç edilen yer arasında iten ve çeken öğeler olduğundan ve bunların bir bütünü oluşturduğundan bahsetmiştir (Akalın, 2016; Demir, 2018; Şimşek, 2017; Lee, 1966). Lee’nin göçün iç-dış, zorunlu-gönüllü olması ile değil, göç edilen yerin kalıcı veya yarı kalıcı olup olmaması ile ilgilenmiştir (Kurçak, 2022; Lee, 1966). Göçün itici etkenlerini siyasi baskılar, nüfus fazlalığı, ekonomik fırsatların yetersizliği, hayat standartlarının düşük olması gibi etkenlerden oluşurken göçün çekici etkenlerini ise göç edilen yerdeki ekonomik fırsatlar, siyasi olarak özgür bir alan, iş gücü talebi gibi etkenler oluşturmaktadır (Bayram, 2021; Demir, 2018; Lee, 1966). Anlaşılması basit gibi görünse de göç karmaşık bir süreçtir ve anlaşılması için bütün etkenlerin iyi bilinerek analiz edilmesi gerekir (Lee, 1966).

2.5.4. Petersen’in Beş Göç Tipi Kuramı

William Petersen ise ekonomi ve tarihsel döngülerin göç üzerindeki etkilerini incelemiştir. Petersen itme-çekme faktörlerini derinlemesine inceleyerek asıl sebeplerin ne olduğu üzerine eğilmiştir (Çağlayan, 2006). Petersen diğer kuramların analiz çalışması olmadığını iddia etmiştir (Kurçak, 2022; Petersen, 1958). Kuramında ilkel göçler, zoraki ve yönlendirilen göçler, serbest göçler, kitlesel göç şeklinde 4 göç tipi belirlemiştir. Petersen’in göç üzerine yaptığı çalışmaları göç kavramının algılanmasında değerli katkılar sağlamıştır (Kurçak, 2022; Eklemezler, 2018; Petersen, 1958).

2.5.5. Merkez-Çevre Kuramı

Diğer göç kuramlarına göre daha güncel olan bu kurama göre merkez ve çevre olarak ayrılan ve birbirine ekonomik temelde bağlı bir şekilde varlığını devam ettiren ikili bir dünya söz konusudur. Kuram 1970’li yıllarda Vallerstein, Amin ve Kosack gibi sosyologlar tarafından geliştirilmiştir (Çakı, 2018). Kuram, gelişmiş ülkeler ile az gelişmiş ülkeler arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Bu kurama göre merkezde olan gelişmiş ülkeler, maliyeti düşük şekilde üretilmiş malların pazarlanması için çevredeki az gelişmiş ülkelere ihtiyaç duymaktadırlar (Çağlayan, 2006).

2.6.Türkiye-Suriye İlişkileri ve Suriye Savaşı Sonrası Suriyeli Göçmenlerin Türkiye'ye Gelişi

Türkiye ile Suriye arasında kökleri Osmanlı Devleti öncesine kadar dayanan tarihi bir ilişki söz konusudur (Korgun, 2020; Mollaalioğlu, 2020). Suriye ile Türkiye arasında gerçekleşen göçleri dönemsel olarak Osmanlı Devleti öncesi gerçekleşen göçler, Osmanlı Devleti döneminde gerçekleşen göçler, Cumhuriyet döneminde gerçekleşen göçler, Suriye'de başlayan iç çatışmalardan sonra başlayan göçler şeklinde sınıflandırmak mümkündür (Mollaalioğlu, 2020). Suriye ile Türkiye arasındaki ilişkilerin bazı dönemlerden çeşitli sebepler ile gerildiği görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğunun zayıflaması ve 20. Yüzyılda petrolün değerinin anlaşılması ile birlikte Fransa, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Rusya için Ortadoğu önemli bir bölge haline gelmiştir. Türkiye ve Suriye ise komşu olmalarına rağmen gerekli birlikteliği sağlayamamışlar her an sorun yaşamaya müsait bir ilişki içinde olmuşlardır (Yazgan, 2007).

23 Haziran 1939 tarihinde İskenderun Sancağı'nın (Hatay) Türkiye sınırlarına katılması ancak Suriye'nin hala İskenderun Sancağı (Hatay) üzerinde hak iddia etmesi sorunların başlangıcı olarak kabul edilebilir (Yazgan, 2007). Türkiye'ye göre Suriye'nin terör örgütlerine sahip çıkması, Suriye'ye göre Türkiye'nin su kaynaklarını adil bir şekilde paylaşmaması gibi sebepler Türkiye ile Suriye arasındaki problemleri konulardan bazılarıdır (Atabey, 2015; Aras ve Mencutek, 2015; Mollaalioğlu, 2020).

Görsel 1'de 24 Haziran 1939 tarihli bir gazete haberinde Hatay'ın Türkiye'ye katılışına dair manşet verilmiştir.

Görsel 1. Tan Gazetesi 24 Haziran 1939 tarihli, “Hatay, Türk Vatanına Kavuştu” başlıklı haber (İstanbul.edu.tr, 2022).

Osmanlı Devleti döneminde Yavuz Sultan Selim 1517 yılında gerçekleştirdiği Mısır seferi ile Suriye’yi Osmanlı Devleti topraklarına katmıştır. Yaklaşık 400 yıl boyunca Osmanlı Devleti’nin hâkimiyetine giren Suriye, 1. Dünya Savaşı sonrasında İngiltere ve Fransa’nın bu bölgede hâkimiyet kurmasına neden olmuştur. 1.Dünya Savaşı dönemi sonrasında ise Fransa ve İngiltere hâkimiyetine girmiştir (Korgun, 2020). Fransa 1945 yılında Suriye’den çekilirken 1946 yılında bağımsızlığını ilan eden Suriye’de Baas Rejimi başlamış ve bu süreç 1970 yılında Hafız Esad dönemine kadar sürmüştür. Bu süreçte özellikle terör ve su sorunu en büyük problemler olmuştur (Korgun, 2020; Kuyaş, 2012; “Suriye-Türkiye İlişkileri”, 2022).

Türkiye’nin 1964 yılında Keban Barajı’nı yapmaya başlaması, sonrasında ise Karakaya ve Atatürk Barajlarını da inşa ederek 1980’li yıllarda Güney Doğu Anadolu Projesi’ne (GAP) başlaması iki ülke arasında sorun oluşturmuştur (Korgun, 2020). Bu sorunun Türkiye’de terör faaliyetlerinde artış olması ile aynı döneme denk gelmesi iki ülke arasında krize neden olmuştur.1980-1998 yılları arasında Suriye’nin terör örgütü PKK’nın faaliyetlerine destek olması ve terörist başı Abdullah Öcalan’ın terör örgütünü Suriye’den yönetmesi, iki ülke arasındaki ilişkileri olumsuz etkilemiştir (Gökcan, 2018). 1998 yılı Ekim ayında Suriye ile Türkiye anlaşmış ve Suriye Abdullah Öcalan’a olan desteğini çekeceğini taahhüt etmiştir (Gökcan, 2018). Türkiye’nin Suriye ile ilişkilerinde

Batı ile yakınlaşması negatif yönde, İsrail'e karşı Arap ülkelerini desteklemesi ise pozitif yönde etki etmiştir (Korgun, 2020). İki ülke arasında devam eden anlaşmazlıklar 1998 Adana antlaşması ve 2000 yılında Beşar Esad'ın Suriye'de iktidara gelmesi ile olumluya doğru dönmüştür (Korgun, 2020; Kuyaş, 2012; "Suriye-Türkiye İlişkileri", 2022).

Suriye savaşının başlangıcı Tunus'ta başlayan halk olaylarına dayanmaktadır. Üniversite mezunu seyyar satıcılık yapan Muhammed El-Buazizi'nin 17 Aralık 2010 tarihinde kendisi ateşe vermesiyle başladığı kabul edilen süreç Arap Baharı olarak adlandırılmıştır (Haddad, 2012; Mollaalioğlu, 2020). Tunus'ta başlayan ayaklanmalar kısa sürede birbirini etkileyerek bütün coğrafya da hızla yayılmıştır. Mısır'a, Libya'ya, Fas'a, Cezayir'e ve Ürdün'e de sıçramıştır (Çakı, 2011; Gürsoy, 2019; Mollaalioğlu, 2020). Ayaklanmaların neticesinde bazı ülkelere rejim değişiklikleri yaşanırken, Suriye diğer ülkelere nazaran oldukça fazla etkilenmiştir (Yeltin, 2018). Suriye'deki olayların başlaması ise Suriye'de rejim ve rejim karşıtı olanların arasındaki problemlerden kaynaklanmıştır. 1946 yılında Fransa'dan ayrılarak tam bağımsızlığını ilan eden Suriye'de birçok darbe olmuş, 1970 yılında Hafız Esad askeri bir darbe yaparak 2011 yılına kadar ülkede istikrarlı bir rejim olmasını sağlamıştır (Mollaalioğlu, 2020). Fakat bu sürecin ardından ülkedeki Arap ve Nuseyri olmayanlar baskı ve ayrımcılığa maruz kalmıştır (Mollaalioğlu, 2020). Özellikle bölgede yaşayan Sunni Hanefi Türkmen ve Kürtler bu ayrımcılıktan çok fazla mustarip olmuşlardır (Mollaalioğlu, 2020).

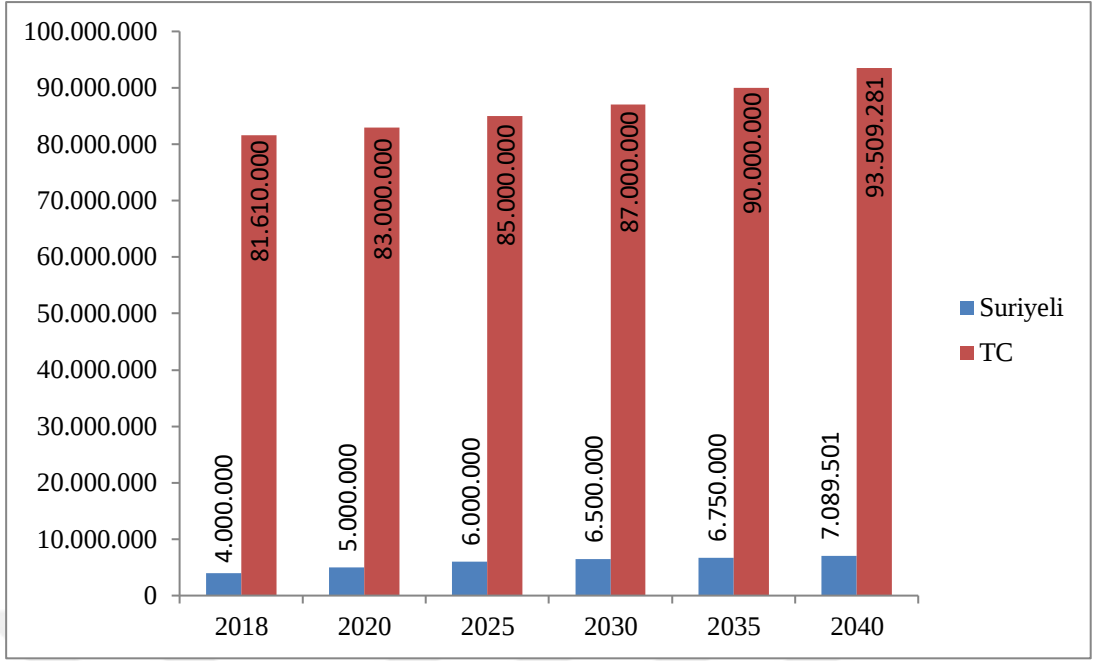
2000 yılında ise baba Hafız Esad'ın yerine oğlu Beşar Esad geçmiştir. Beşar Esad'ın ayrımcı politikaları da ülkede zaman zaman isyanlara sebep olmuştur. Dera şehrinde çocukların okul duvarına rejimi protesto eden yazılar yazdıktan sonra tutuklanmaları üzerine protesto yürüyüşlerinin başlamasıyla kriz Suriye'de yayılmaya başlamış güvenlik güçleri halkı engellemeyi başaramamıştır (Mollaalioğlu, 2020; Yağmur, 2022). Polisin sert müdahalesiyle karşılaşılan protesto yürüyüşleri Hama, Humus, Lazkiye ve İdlip gibi farklı şehirlere yayılmıştır. Kısa sürede gösteriler, rejimi devirmeye çalışan muhaliflerin ayaklanmalarına dönüşmüştür. Halk ile iktidar arasında ki çatışma ülke geneline yayılarak iç savaş boyutuna ulaşırken çatışmalar sonucunda 10 binlerce insan hayatından olmuş, yaralanmış, yerlerinden edilmiş ve milyonlarca Suriyeli ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır (Bayram, 2021; Mollaalioğlu, 2020; Sandıklı ve Semin, 2012).

2011 yılında başlayan Suriye'deki iç savaş sonucunda 2020 yılı itibariyle 13 milyondan fazla Suriyeli ülkesini terk ederek toplamda 127 farklı ülkeye göç etmiştir (IOM, 2020; Temizer, 2019; Uluslararası Mülteci Hakları Derneği (UMHD), 2017).

Savaş sonrasında mağduriyet yaşayan insan sayısının kayıt altına alınandan çok daha fazla olduğu düşünülmektedir (Uyanık, 2019). Ülkelerini terk etmek zorunda kalan Suriye halkı ilk olarak sınıf komşuları olan Lübnan, Ürdün, Mısır ve Türkiye'ye sığınmaya çalışmıştır. Türkiye, Suriye'den gelen sığınma taleplerine karşı "açık kapı politikası" izlemiştir (Delen,2018; Kabataş, 2021; Yıldırım, 2004; Zengin, 2021). Bu politika Türkiye'nin daha sonraki yıllarda başını oldukça ağartacak sorunlara zemin hazırlarken Türkiye tüm Dünya ülkelerini geçerek en fazla göçmen kabul eden ülke konumuna gelmiştir (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (UNHCR), 2019; Şirin vd., 2018).

29 Nisan 2011'de 250 kişilik bir grup Hatay'ın Yayladağı ilçesinden Türkiye'ye ilk girişi yapmışlardır (AFAD, 2020). Suriyelilere ilk olarak sınır kapılarını açan Türkiye, ücretsiz sağlık hizmetleri, kamplarda barınma imkânı sağlamıştır (Kınay, 2019). Ancak Suriye'de savaşın devam etmesiyle sığınan insan sayısı sürekli olarak artış göstermiştir kamplar yetersiz kalınca şehirlere göç etmeye başlamışlardır (GİGM, 2021). Suriyelilerin Türk halkıyla birlikte yaşamaya başlaması eğitim, sağlık, barınma, ekonomik, sosyal ve toplumsal birçok sorunun da başlamasına sebep olmuştur (Polat, 2019). Suriyeliler Türkiye Suriyelilerin gerçekleştirmiş olduğu bu göç, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en önemli göç olayıdır (Kabataş, 2021; Uyanık, 2019). Bu süreçte gerek Türkiye Cumhuriyeti devleti gerek ise Türk halkı tarafından göçmenler için birçok yardım faaliyetinde bulunulmuştur (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021). BM ve Avrupa Birliği (AB) göçmenlerin problemlerini azaltmak için Türkiye Cumhuriyeti'ne destek olsalar da asıl yük Türkiye Devleti'nin omuzlarına binmiştir (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021). Türkiye'de İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Göç İşleri Genel Müdürlüğü (GİGM) göç yönetiminin merkezindedir. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) kapsamında ise sürece ait işlemler yapılmaktadır (Çoşkun, 2021). Göç İdaresi Uyum ve İletişim Genel Müdürlüğü Mayıs 2022 tarihi itibarıyla Türkiye'de 5 milyon 506 bin 304 yabancı bulunduğunu açıklamıştır. Yasal yollar ile Türkiye'ye gelmiş, çalışma ve ikamet izni bulunan yabancı sayısı 1 milyon 422 bin 635, uluslararası koruma statüsünde olan 320 bin 458 (Afganistan, İran, Irak, Pakistan), geçici koruma statüsünde olan Suriyeli ise 3 milyon 763 bin 211, Türkiye vatandaşı olan Suriyeli sayısı ise 200 bin 950 kişidir. (GİB, 2022).

Şekil 9'da Türk ve Suriyeli göçmen nüfus 2040 yılı tahmini projeksiyonu sunulmuştur.

Şekil 9. Türk ve Suriyeli Göçmen Nüfus 2040 Yılı Tahmini Projeksiyon Grafiği
(Saryal, 2019).

Şekilde görüldüğü üzere geri dönmedikleri ve doğurganlık seviyelerinin düşmediği takdirde Türkiye’de yaşayan Suriyeli sayısının yaklaşık 4 milyon iken 2040 yılında 7 milyonu bulması tahmin edilmektedir. Aynı şekle göre Türkiye’nin toplam nüfusunun da 2040 yılında yaklaşık 13 milyon kişi artarak 94 milyonu bulacağı öngörülmektedir. Bu durumda 2040 yılında göçmen nüfusunun Türkiye nüfusuna oranı 1/13 olacaktır (Saryal, 2019).

2.7.Göçmenlerin Hukuki Haklarının Türkiye’de Gelişim Süreci

2.7.1. 1934 Tarihli Sayılı İskân Kanunu

İskân kavramı, evlerinden ülkelerinden uzaklaşan birey veya toplulukların, yeni yerleştikleri yerlerin devlet otoriteleri tarafından ikamet etmeleri için uygun bir yere yerleştirilmeleri olarak tanımlanabilmektedir. Türkiye’nin iskân siyasetinin tarihten bu yana güvenlik, risk ve tehdit kavramları etrafında anlam bulduğu görülmektedir (İnan, 2016). Cumhuriyet dönemindeki göçmen ve sığınmacılara yönelik ilk belge 14.06.1934 tarih ve 2510 sayılı İskân Kanunu olmuştur (GİGM, 2017). Öncekilerden daha kapsamlı olan bu kanunun amaçlarından birisi Türk kültürlü göçmenleri getirerek Türk kültürlü nüfusu arttırmak, bir diğer amaç ise Türk kültürüne bağlı olmayan nüfusu dağıtarak yine Türk kültürünü ve dilini güçlendirmektir (Cevheri, 2018; Gök, 2005). 1923-1997 yılları

arasında yaklaşık olarak 1 milyon 600 bin kişi Türkiye'ye göçmen olarak iskân edilmiştir (Akçalı, 2019). Bu uygulamaların temelinde ulusal gücü temin etme amacı yatmaktadır (İnan, 2016).

2.7.2. 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü

14 Aralık 1950 tarihinde Birleşmiş Milletler Kurulu tarafından mültecilerin sorunlarına kalıcı çözümler üretmek ve mültecilere uluslararası koruma sağlamak için Mülteciler Yüksek Komiserliği kurulmuştur. 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de 26 devlet tarafından kabul edilen ve mülteci teriminin tanımının yapıldığı Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmesi 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Ergüven ve Özturanlı, 2003). Sözleşmeyi imzalayan ülkeler: Avustralya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Kanada, Kolombiya, Danimarka, Mısır, Fransa, Almanya, Federal Cumhuriyeti, Yunanistan, Vatikan, Irak, İsrail, İtalya, Lüksemburg, Monako, Hollanda, Norveç, İsveç, İsviçre (İsviçre delegasyonu ayrıca Lihtenştayn'ı temsil etti), Türkiye, Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve Kuzey İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri, Venezuela, Yugoslavya olmuştur (UNHCR, 2010).

Görsel 2.1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmenin İmzalandığı an (UNHCR, 2010).

4 Ekim 1967 tarihinde ise Mültecilerin Statüsüne Dair Protokol yürürlüğe girmiş ve 146 ülke bu protokolü imzalamıştır. 1951 Birleşmiş Milletler Mültecilerin Statüsüne İlişkin Sözleşmesinin 1 Aralık 1951 tarihi öncesi olaylar sonucunda mülteci olanlar ile

kısıtlı olduğu için 1967 Protokolü ile zamansal kısıtlamalarda kaldırılmıştır (Civelek, 2001).

2.7.3. 1994 Yönetmeliği

Mülteciler ile ilgili mevzuattaki boşluğu gidermek amacıyla 1994 yılında kabul edilmiştir. Tam adının “Türkiye’ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” olduğu görülmektedir (Kaya ve Yılmaz Eren, 2015). Literatürde kısaca 1994 Yönetmeliği olarak isimlendirilen bu yönetmelik, o tarihe kadar sığınmacı ve mültecilere özel bir düzenleme yapılmamış bulunan iç hukuktaki eksikliği gidermek için yapılmıştır (Parlak ve Şahin, 2015). Bu yönetmelik sayesinde Avrupa’dan Türkiye’ye göç edenler “mülteci”, Avrupa ülkeleri dışından Türkiye’ye göç edenler ise “sığınmacı” olarak kabul edilmiştir. Ayrıca sığınmacılara başka bir ülkeye geçişlerinde geçici ikamet imkânı sağlamıştır (Buz, 2008).

2.7.4. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

Yabancıların Türkiye’ye giriş şekilleri, ikamet etmeleri ve Türkiye’den ayrılımlarına kadar geçen sürecin yanı sıra Türkiye’den koruma isteyen yabancılara sağlanacak korumanın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar 04.04.2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından kabul edilen bu kanun ile düzenlenmiştir (Kabataş, 2021; YUKK, 2013). Bu kanunun vize alma zorunluluğu hususunda çok daha detaylı hükümler içererek, vize ile alakalı konularda daha geniş ve sağlam bir yasal ve idarî altyapıya kavuşturduğu ifade edilebilir (Teksoy, 2013). Bakanlar Kurulu Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91. maddesinde ele alınan geçici koruma müessesini genişleterek 22 Ekim 2014 tarihinde bir yönetmelik yayımlamıştır. Bu yönetmelikle Suriyelilerin yasal statüsü, açık bir şekilde tanımlanarak “geçici koruma statüsünde olanlar” olarak tespit edilmiştir (Akçalı, 2019). Suriyeliler geçici koruma statüsü ile süresiz barınma, temel gereksinimlerini karşılayacak hizmetler alma, kendi isteği dışında ilticaya zorlanmama gibi hakları elde etmişlerdir (İnsan Hakları Derneği, 2013).

2.8.Göçün Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Dünyada her geçen gün göçmen çocuk sayısında artış olduğu görülmektedir (Crépeau, 2013; Van de Glind ve Kou, 2013). Sebebi ne olursa olsun bir ülkeden başka bir ülkeye göç eden insanlar, psikolojik olarak zor zamanlar geçirmektedirler (Potochnick ve Perriera, 2010; Aktaran: Yurttutan, 2019). Bu süreçten en zararlı çıkan gruplardan biri de çocuklardır (Crépeau, 2013; Van de Glind ve Kou, 2013; Delen, 2018). Göçler çocuklar için oldukça zorlu ve travmatik geçen bir süreçtir (Arar vd., 2019; Kaya, Gündüz ve Erden, 2020).Göç eden çocuklar, sadece göç yolculuğu sırasında değil varış noktalarına ulaştıktan sonra bile risk altındadır (Van de Glind ve Kou, 2013).Ahlaki veya manevi olarak sorumlu tutulmamaları gereken bir durumda olan göçmen çocuklar birçok engelle karşılaşmaktadırlar (Crépeau, 2013; Van de Glind ve Kou, 2013).Göç sonuçları çocuklar için travmalar yaratarak onların davranış problemleri göstermelerine ve topluma uyum sağlamada zorlanmalarına neden olurken bu durum göçmen çocukların eğitim hayatlarını da olumsuz etkilemektedir (Yurttutan, 2019).Toplumdaki en savunmasız gruplardan biri olarak korunmaya ihtiyaçları olan göçmen çocuklar düzenli ve güvenli yollar ile göç edemedikleri zaman çocuk kaçakçılarının eline düşmekte veya ailelerinden yoksun oldukları süreç içerisinde şiddet ve tacize de maruz kalabilmektedirler (Crépeau, 2013; Van de Glind ve Kou, 2013).

Ailelerin yaşamış oldukları maddi ve manevi bütün zorluklar çocuklarında hayatlarını etkilemektedir (Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı (TOÇEV), 2019). Bir toplumun en değerli ve en küçük yapı taşı olan çocukların mağdur ve yoksul olması, toplumun da yoksul olduğu manasına gelmektedir (Kudubeş, Kudubeş Akdeniz ve Bektaş, 2017). Çocuklar göç esnasında ve göç sonrasında sağlık açısından birçok sorunla karşılaşmaktadırlar (Crépeau, 2013; Van de Glind ve Kou, 2013; TOÇEV, 2019; Uyanık, 2019). Ailelerin yaşadıkları barınma, güvenlik, sağlık sorunları yanı sıra çocuklar için göç sürecinde en önemli sorunlardan birisi de eğitim öğretimden uzak kalmalarıdır (TOÇEV, 2019). Hem çalışarak ailesine maddi destekte bulunan hem de eğitimine devam eden göçmen öğrenciler ise aşırı yorgunluk yaşamakta bu durumda onların hayatını zorlaştırmaktadır (Amorim vd., 2004; Yenilmez, 2019). Eğitim görmek isteyen çocuklar ailenin ekonomik sorunlarının giderilmesi için iş gücü olarak görülmekte okula gidebilen çocuklar ise dil sorunu sebebiyle sağlıklı bir eğitim alamamaktadır (Kabataş, 2021; TOÇEV, 2019; Uyanık, 2019; Yenilmez, 2019; Yılmaz, 2019).

Eğitimden uzak kalan göçmen çocukların şiddet ve istismara maruz kaldıkları görülürken, eğitim alsalar bile uyum sürecinde zorlandıkları için gittikleri ülkelerdeki yaşlıları karşısında dezavantajlı bir durumda kalarak hayata geriden başlamak durumunda kalmaktadırlar (Aydın & Şakay vd., 2017; Polat, 2007; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016). Devletler göçmen çocukların güvenliği ve geleceği için duyarlı politikalar hazırlamalı ve uygulamalıdır (Crépeau, 2013). Göç eden çocuklar ve diğer çocuklar uluslararası hukuk tarafından korunmaktadır. Türkiye, 1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi, 1959 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi, 1963 Türk Çocuk Hakları Bildirisi ve 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile çocuk haklarını koruma altına almaya çalışmıştır (Kurt, 2016: 104). Çeşitli uluslararası anlaşmalar ile göçmen çocukların hakları korunmaya çalışırken, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) çocuklara eğitimde fırsat eşitliği hakkı tanımıştır ve bu sözleşme en geniş çapta onaylanan insan hakları sözleşmesidir (Crépeau, 2013; Delen, 2018; Demir, 2018). Bu sözleşmeyi kabul eden devletler sözleşmenin uygulanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeleri yapmakla yükümlüdürler (Demir, 2018). Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 28. Maddesi çocukların haklarını uluslararası bir şekilde koruma altına almaktadır. Madde 28.1. şu şekildedir:

Madde 28.1. Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle:

- İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler;
- Ortaöğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar;
- Uygun bütün araçları kullanarak, yüksek öğretimi yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler;
- Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler;
- Okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar (Crépeau, 2013; UNICEF, 2022).

2.9. Göçün Eğitim Üzerine Etkileri

Göçün eğitim üzerine etkilerini değerlendirirken göçmen öğrencileri, göçmen aileleri, Türk öğrencileri, öğretmenleri ve eğitim sistemini de içine alacak şekilde çok boyutlu değerlendirmek daha uygun olacaktır (Yenilmez, 2019). Çünkü göç sadece göç edeni değil göç edilen yerdekileri de etkileyen bir olgudur (Gökmen, 2020; Yılmaz, 2019). Son yıllarda teknolojik gelişmeler ile birlikte ulaşım ve iletişimin kolaylaşması ile birlikte sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmelerin de insanları göç etmeye yönelttiği görülmektedir (Arar vd., 2019; Pehlivan, 2019; Sakız, 2016; Tuzcu ve Ilgaz, 2015). Göçün sebeplerinin yanında sonuçları da oldukça önemlidir. Göç sonrasında göç edilen yerde yaşayanlarında hayatlarında değişiklikler olması kaçınılmazdır (Bayram, 2021, Delen, 2018; Yenilmez, 2019). Sağlık, barınma, güvenlik gibi ihtiyaçların yanı sıra eğitim de göç sürecinden etkilenen olgulardan biridir (Delen, 2018; Uyanık, 2019; Yenilmez, 2019). Eğitim, bireyin yeni yerleşim yerinde ne kadar kaliteli bir hayat yaşayacağı konusunda belirleyicidir (Atlıhan, 2019). Okuldan uzak kalan çocukların çocuk işçi olma ihtimalleri artmaktadır (Van de Glind ve Kou, 2013).

Göç edenlerin eğitimden uzak kalması göç edenler için bir sorun olmakla birlikte göç edilen yerde eğitime başlamaları ise göç ettikleri yerde eğitim ile ilgili sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır (Albakri ve Shibli, 2019; Ayaz, 2019; Aslan, 2019; Arar vd., 2019; Bayram, 2019; Delen, 2018; Gökmen, 2020; Nar, 2008). Türkiye’de dünyadaki bu gelişmelerden payına düşeni almıştır (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021). Türkiye özellikle son yıllarda komşu ülkelerden gelen göç dalgalarına maruz kalmıştır (Bayram, 2021; Yağmur, 2022; Yurttutan, 2019). Suriye’de çıkan iç savaş ile birlikte Türkiye büyük bir kitlesel göçe maruz kalmıştır (Gökmen, 2020; Şirin vd., 2018; UNHCR, 2019).

Bu göçler sonucunda Türkiye sadece ekonomik, sağlık ve güvenlik hizmetleri bakımından değil bunların yanı sıra eğitim faaliyetlerinde de birçok yeni problem ile karşı karşıya kalmıştır (Bayram, 2021; Uyanık, 2019; Yenilmez, 2019). Göç sonucunda ev sahibi ülkeler için eğitilmiş göçmenler ekonomik ve sosyal açıdan önemlidir (Atlıhan, 2019). Göç eden aileler arasında çocuklarını ucuz iş gücü olarak görerek eğitimlerine devam ettirmemeleri sonrasında kayıp bir nesil oluşurken okula devam eden göçmen öğrencilerde eğitim faaliyetlerinde yeni problemlere sebep olmuşlardır (Delen, 2018; Polat Uluocak, 2009; Nar, 2008; TOÇEV, 2019; Yılmaz, 2019). Devam eden süreç içerisinde göçmen öğrenciler arasında Türkiye’de eğitim öğretime devam etmek zorunda

olan arası sınıf öğrencileri olduğu gibi Türkiye’de doğan ve okula Türkiye’de başlayan göçmen öğrenciler de bulunmaktadır (Atlıhan, 2019). İster yeni başlasın ister ara sınıfta olsun, okula giden göçmen öğrenciler uyum sorunları ile karşılaşmışlardır (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021; Delen, 2018; Gökmen, 2020; TOÇEV, 2019). Göçmen öğrencilerde görülen akademik başarısızlık sadece farklı bir ülkeden göç ederek gelen öğrencilerde değil, göç edilen ülkede doğarak eğitimine devam eden öğrencilerde de görülmüştür (European Union [E.U.], 2012). Kalabalık bir ev ortamında büyüyen göçmen çocuklar için dil sorunu başta olmak üzere okulda yaşadıkları uyum sorunlarının da onları içlerine kapanık ve davranış bakımından uyumsuz olmaya ittiği görülmektedir (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021; Delen, 2018; Polat Uluocak, 2009; Nar, 2008; TOÇEV, 2019; Uzun ve Bütün, 2016; Yenilmez, 2019). Ayrıca iletişim konusunda sorun yaşayan göçmen öğrencilerin saldırgan davranışlar sergiledikleri, bu durumun öğretmenlerde göçmen öğrencilerin Türkçe eğitim veren okullarda eğitilemeyecekleri hususunda bir önyargı oluşturduğu görülmektedir (Yılmaz, 2019).

Bütün eksikliklere rağmen göçmen öğrencilerin okula devam etmeleri yaşanacak sorunları en aza indirmek açısından önemli görülmektedir (Yılmaz, 2019; Yenilmez, 2019). Farklı kültürlerden öğrencilerin bir arada bulunduğu sınıflarda göçmen kültürel farklılıkların göz ardı edilmesinin, öğrencilerin kendilerini farklı ve yabancı hissetmelerine sebep olduğu dolayısıyla öğrencilerin akademik başarılarının düşük olmasına neden olduğu görülmektedir (Uyanık, 2019; TOÇEV, 2019; Yılmaz, 2019). Göçmen öğrencilerin gelmesiyle birlikte okullarda eğitim öğretim açısından karşılaşılan sorunlar ise dil problemi sebebiyle göçmen öğrenciler ile diğer öğrencilerin iletişim problemi yaşaması, sınıflarda mevcudun artması, derslik ve öğretmen açığı oluşması, göçmen öğrencilerin yoğun oldukları okullarda dil sorunu sebebiyle öğretmenlerin dersleri daha yavaş işlemek zorunda kalmaları ve diğer öğrencilerinde bu durumdan olumsuz etkilenmesi, göçmen öğrencilerin davranışsal problemler göstermeleri gibi şeklinde sıralanabilir (Arar vd., 2019; Delen, 2018; Gökmen, 2020; Nar, 2008; Uzun ve Bütün, 2016; TOÇEV, 2019; Yılmaz, 2019).

Göçmen öğrencilerin yaşadıkları aidiyet duygusu eksikliği, ötekileştirilme vb. sorunlar onların psikolojilerini olumsuz yönde etkilerken çevrelerine uyum sağlamalarını da zorlaştırmaktadır (Delen, 2018; Gencer, 2017; Gökmen, 2020; Nar, 2008). Türk öğrenciler de dil sorunu sebebiyle göçmen öğrenciler ile iletişim ve arkadaşlık kurmakta zorlanmaktadır (Atlıhan, 2019; TOÇEV, 2019; Yılmaz, 2019). Okuldan beklenen ise

tüm olumsuzluklara rağmen göçmen öğrencilerin kontrollü ve planlı bir şekilde uyum süreçlerinin hızlandırılarak yaşadıkları yeni çevreye uyum sağlamalarının sağlanmasıdır (Delen, 2018; Gülceğül, 2020; Hanley ve Ackley, 2005; Kabataş, 2021).

Göçmen çocukların meslek sahibi olmaları, topluma uyum sağlamaları, geçim derdi yaşamamaları için eğitim almaları önem arz etmektedir (Delen, 2018). Okullarda uygulanan eğitim öğretimin kalitesini doğrudan etkileyen eğitim programları esnek bir yapıdadır (Akınoğlu, 2013). Her yaşta her bireyin gelişim özellikleri farklı olduğu gibi göçmen öğrenciler gibi farklı bir kültürden gelen öğrenciler de okul için bir çeşitlilik getirmektedir. Öğretmenlerin, eğitim programını bu çeşitliliğin farkında olarak, bu çeşitlilikten kaynaklanabilecek olumsuz durumları olumluya çevirebilecek şekilde kullanmaları gerekmektedir (Atlıhan, 2019).

2.10. Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonuna Yönelik Yapılan Çalışmalar

Entegrasyon, mültecilerin dâhil oldukları yeni toplumda kendi özelliklerini yitirmeden, dâhil oldukları toplumla uyum bir şekilde yaşayabilmeleridir (Açıkalın vd., 2021). İster gönüllü ister zorunlu olsun mültecilerin göç ettikleri ülkede ayrımcılığa maruz kalmamaları için eşitlikçi yaklaşımlar üzerinden topluma kabul edilebilmeleri hassas bir süreçtir (Yıldız, 2017). Göçmen çocuklar nitelikli eğitimden en az yararlanan çocuklar olmakla beraber aslında en çok ihtiyaç gruplardan biridirler (Field, Kuczera ve Pont, 2007). Çünkü göçmen çocukların yaşamış oldukları sorun sadece kendilerini değil aynı zamanda göç ettikleri yerde yaşayan insanların hayatlarını da orta ve uzun vadede etkileme ihtimali bulunmaktadır (Aras, 2021). 2011 yılında iç savaştan kaçan Suriyelilerin geçici olarak Türkiye’de bulunduğu düşünüldüğü için eğitime entegre edilmemiş olsalar da daha sonra ülkelerine geri dönemeyecekleri anlaşılan Suriyeli çocukların sayısında artış olunca Türkiye, Suriyeli çocukların eğitimi için politikalar üretmek zorunda kalmıştır (Polat, 2019).

Göçmen öğrencilerin mevcut durumda Türkiye’nin geleceğini hem sosyolojik hem de ekonomik olarak etkileyeceği kaçınılmaz bir gerçektir (Atlıhan, 2019). Bu koşullar altında okul, göçmen çocukların topluma entegrasyonunu teşvik etmek için en önemli bağlamlardan biridir (Atlıhan, 2019; Biasutti ve Concina, 2021). Okul göçmen çocukların suça bulaşma ihtimalini engellemek için bir araçtır (Aras, 2021). Hatay, Kilis, Şanlıurfa ve Gaziantep gibi illerde bulunan kamplarda çocuklara Türkçe dili öğrenmeleri

için kurslar verilirken bu eğitimin kapsamı genişletilerek sınır illerdeki tüm göçmen öğrencilerin faydalanması sağlanmıştır (Aydeniz ve Sarıkaya, 2021). Türkiye'de parasız eğitim anayasa tarafından güvence altına alınmıştır, ancak eğitim olanakları geçici yerleşim yerlerinde uzun bir süre göçmen çocukların erişimine kapalı kalmış, sadece daimîkamet edenler faydalanabilmiştir (Gülbuçuk vd., 2003).

Yaşadığı topluma uyum sağlama konusunda özellikle dil farklılığı sebebiyle zorlanan göçmen öğrencilerin okullarda gruplaştıkları ve şiddet eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir (TOÇEV, 2019; Uyanık, 2019). Bu durumun toplumsal sorunları da beraberinde getireceği öngörülmektedir (Atlıhan, 2019). Geçici koruma statüsü kazanan Suriyeli göçmen çocukların eğitim hayatlarına devam edebilmeleri ve topluma uyum sağlamaları için Türkiye'nin aldığı önlemlerden ilki kendi ülkelerindeki eğitim programına paralel bir şekilde derslerin işlendiği Geçici Eğitim Merkezlerinin kurulması olmuştur (MEB, 2014). Bu merkezlerde Suriyeli öğrenciler için gönüllü yaklaşık 12 bin öğretmen tarafından öğrencilere Arapça eğitimler verilmektedir. Bu merkezlerde 15 saat Türkçe dil dersi de verilmektedir. Türkiye'nin göçmen çocukların eğitimlerine devam edebilmeleri için aldığı ikinci önlem ise Türk öğrencilerle beraber okula devam etmelerinin sağlanması olmuştur. Bu çalışmalarda amaç, 6-18 yaş arası Suriyeli çocukların eğitimden uzak kalmalarını önleyerek onları topluma kazandırmaktır (Delen, 2018; Human Rights Watch, 2015).

2013 yılında MEB tarafından çıkarılan “Ülkemizde Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Vatandaşlarına Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri” genelgesi ile Suriyeli öğrencilerin eğitimleri bir plana oturtulmuştur. Bu genelge ile Suriyeli öğrencilerin eğitimleri için birimler arası iş birliği ve koordinasyonun nasıl gerçekleşeceği belirtilmiştir. Suriyelilere Arapça bilen öğretmenlerin eğitim vermesi için diğer kurumlar ile de iş birliği yapılmıştır. Devam eden süreçte örgün eğitim dışında kalan Suriyeliler için Halk eğitim merkezlerinde Türkçe kurslarının açılmasına karar verilmiştir (MEB, 2014).

2014 yılında ise MEB tarafından yayımlanan “Yabancılarla Yönelik Eğitim-Öğretim Genelgesi” ile il milli eğitim müdürlükleri bünyesinde komisyonlar ve valilik oluru ile geçici eğitim merkezleri kurulmuştur (Atlıhan, 2019). AB tarafından fonlanan PICTES Projesi (Project of Integration of Foreign Students into Turkish Education System- Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi) ile de öğrencilerin eğitimlerine devam etmeleri için çalışmalar

yapılmaktadır (Çiftçi, 2019; Delen, 2018). 2016 yılında başlayan projenin en önemli faaliyeti Türkçe öğretimi faaliyetidir (Alimcan ve Üstün, 2021). Dil eğitimi ile okullardaki dersleri anlamaları ve iletişim sorunu yaşamadan sınavlarda başarılı olmalarının sağlanmasıdır (Eyüp, Arslan ve Cevher, 2017).

2.11. Yönetim

Hayatın her anında yönetim ve idare kavramları karşımıza çıktığı için yönetim kavramının da birden fazla tanımı olduğu görülmektedir (Yeşilmen, 2016). Örgütlerin toplumda her geçen gün önem kazanmaya devam etmeleri örgütlerin yönetiminin de önem kazanmasına neden olmuştur (Haliloğlu, 2013). Yönetim ve yönetici kavramları günümüzde sürekli değişen ve gelişerek yeni anlamlar kazanan kavramlardır (Çoban, 2019). Belirli hedefler için çalışılan bir grupta hedefe ulaşmak için iş bölümü yapılması, işlerin ne zaman yapılacağı gibi eylemlerin belirlenmiş olması ile ancak istenilen sonuçlara ulaşılabilir (Haliloğlu, 2013). Bilimsel bir disipline şekline dönüşmesi Sanayi Devrimi sonrası dönem ile başlayan yönetim kavramı, materyal yönetimi ve insan yönetimi şeklinde sınıflandırılmasının yanı sıra insan yönetimi içerisinde birçok değişkeni barındırmaktadır (Ceylan, 2021). Yönetim, bir grubun belirli hedeflerine ulaşabilmesi için elde olan bütün materyal ve insan kaynaklarının verimli bir şekilde organize edildiği bir süreçtir (Aydemir, 2013; Demirel ve Ün, 1987; Eren, 2003; Ilgar, 2005; Mutlugu, 2019; Taymaz, 2009; Uygur, 2010).

Sorunların çözüme ulaştırıldığı bir süreç olan yönetimin temelinde yönetenler ve yönetilenler bulunmaktadır (Başaran, 1996). Yönetim biliminin psikoloji, sosyoloji, antropoloji, hukuk vb. tüm bu bilimlerle ilişkisi vardır (Saruhan, 2012, Aktaran: Çakmak, 2022). Yönetim kabiliyetli, bilgi ve yetenek sahibi yöneticiler tarafından icra edilen bir sanattır (Şahin, 2019). İnsan kaynaklarının sayıca fazla olması bir ülkenin çok refah olacağı manasına gelmemekle birlikte bir ülkenin refah seviyesinin yüksek olması o ülkenin insan kaynaklarının iyi yönetilmesi ile mümkün olabilmektedir (Reller, 1962, Aktaran: Taymaz, 2009).

2.11.1. Eğitim Yönetimi

Eğitim yönetimi, yönetimin eğitimle bütünleşmiş hali olan, eğitim sistemini inceleyen, merkezini okul yönetiminin oluşturduğu, toplumun eğitim gereksinimlerini gerçekleştirmek için çabalanan bir süreçtir (Başaran, 1996; Bursalıoğlu, 2003). Bir

kurumda neler, nasıl yapılmalıdır sorusuna verilecek cevapların toplamı eğitim yönetimini oluşturmaktadır (Taymaz, 2009). Kamu yönetiminin özel bir alanı olan eğitim yönetiminin başarısı onun alt basamaklarından biri olan sınıf yönetiminin başarısına dayanmaktadır (Başar, 1999).

Yönetimin eğitime uygulanması ile eğitim yönetimi oluştuğu gibi, eğitim yönetiminin okula uygulanmasıyla da okul yönetimi oluşur. Eğitim sisteminin amaçları okul yönetimini belirler (Bursalıoğlu, 2005:6). Eğitim sürecinde tüm paydaşlar ortak bir amaç etkileşim halindedir (Süral, 2013). Eğitim sistemi ve eğitim yönetimi kavramları, eğitimin bütünü ile ilgilidir. Eğitim sistemi, okulları da kapsayan bir üst sistem konumundadır. Eğitim yönetimi sistemi bütün olarak çözümleme ve birleştirmeyi amaçlar (Taymaz, 2009). Göçmen öğrencilerin topluma uyum sağlaması için okul nasıl önemli bir görev üstleniyorsa, göçmen öğrencilerin okula uyum sürecinde de öğretmen ve yöneticilerin önemi büyüktür (Atlıhan, 2019).

2.11.2. Okul Yönetimi ve Okul Yöneticisi

Toplumsal şekillenmesinde okulların önemi büyük olduğu gibi okulların niteliği söz konusu olduğunda okul yöneticilerinin önemi de yadsınamaz bir gerçektir (Altuntaş, Demirağ ve Ertem; 2020). Eğitim yönetimi yönetimin eğitime entegre edilmiş şekli olduğu gibi okul yönetimi de eğitim yönetiminin okula entegre edilmiş halidir (Yeşilmen, 2016). Bir okulun hedeflerine ulaşması okulun etkin bir şekilde yönetilmesi ile mümkün olduğu için okulun iyi yönetilmesi önemli bir konudur (Taymaz, 2011). Okul yönetimi eğitim yönetiminin sınırlı bir alan olan okullarda uygulanmasıdır (Bursalıoğlu, 1979). Okul yönetiminin öğrencilerin okula uyum sağlamalarını amaçlamaktadır (Ustabaş, 2017).

Okul yöneticisi kavramı okul müdürlerini, müdür yardımcılarını, müdür baş yardımcılarını, zümre başkanlarını ve belirli konularda sorumlulukları olan görevli koordinatörleri de içine alan bir kavramdır (Aydemir, 2013). Okullarda eğitim öğretim faaliyetlerinin başında yer alan okul yöneticilerinin bu göreve hazır olmaları okuldaki eğitimin kalitesini de arttırmaktadır (Schaaf, Williamson ve Novak, 2015). Yönetici kendisini sürekli geliştirmeli ve değişime ayak uydurmalıdır (Çoban, 2019).

Eğitim ortamlarında, faaliyetlerin planlı ve sistemli olarak uygulanması ve amaçlara ulaşması için tasarlanan örgütlerin yönetimidir (Özdemir, 2019: 31). Okullar, insanları doğrudan etkileyen örgütlerdir. Bu nedenledir ki toplum okulları yakından takip

eder. Diğer örgütlere göre, okul, çevreyle ve toplumla en yakın ilişki kuran örgüttür. Okullar diğer örgütler için insan kaynağı hazırlar. Okullardan çıkan bu bireyler ileride tekrar okullar üzerinde etki yaratacak çevreler olacaktır. İyi bir yönetim ekibi ülkesine nitelikli, değer sahibi bireyler yetiştirdiği bilinci ile çalışır.

Eğitim ve okul sistemi diğer örgütler ve sistemlerden ayıran bir ülkedeki tüm yurttaşları ilgilendiren alan olmasıdır. Bu sebeple iyi yönetilmesi o toplumun var olabilmesi için önemli tek koşuldur (Balyer, 2019). Okul müdürleri farklı kültürlerden öğrencilerin kaynaşmaları için önemli bir rol üstlenmektedirler (Biasutti ve Concina, 2021). Göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda çalışan okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerin kültürel uyumsuzlukları, ekonomik sorunları, statü belirsizlikleri gibi sorunlar ile uğraşırken okul personeli ve öğrencilerin çelişen ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşadıklarını görülmektedir (Arar vd., 2019). Okul personelinin tutumları öğrenci ayırt etmeksizin kapsayıcı olmalıdır (Biasutti ve Concina, 2021).

2.11.3. Sınıf Yönetimi

Bir toplumun kalkınması eğitiminin niteliği ile, eğitimin niteliği ise okulun ve sınıfın iyi yönetilmesi ile ilişkilidir (Burden, 2017; Süral, 2013). Sınıf, benzer düzeydeki insanların eğitim öğretim amacıyla bir arada bulundukları öğrenme-öğretme faaliyetlerinin gerçekleştiği ve etkileşimin olduğu ortamdır (Başaran, 2008; Çalık, 2012; Gangal, 2020). Sınıf yönetiminin en genel tanımı ise belirli kurallar ve koşullar çerçevesinde öğrenme ortamının yönetilmesidir (Gangal, 2020; Tertemiz, 2006). Nitelikli eğitim için okul, öğrenci, öğretmen, veli, çevre ve diğer etkenlerin uyum içinde olması beklenirken, bu etkenlerden biri de sınıfın yönetimidir (Süral, 2013). Sınıf yönetimi ise hedefleri olan, çok boyutlu bir süreçtir (Sadık, 2007). Sınıfta kuralların açıkça belirlendiği olumlu bir iklim olmaz ise öğrencilerin öğrenmesini olumsuz yönde etkileyecek durumlar ortaya çıkar. Etkili bir sınıf yönetimden söz edebilmek için bu olumlu sınıf ikliminin oluşmasında sorumlu olan ilk kişi ise öğretmendir (Marzano, Marzano ve Pickering, 2003). Sınıf yönetimi yaklaşımları ve modelleri şeklinde ayrılrsa da sınıf yönetimi modelleri de kendi içinde geleneksel ve çağdaş yaklaşımlar şeklinde ayrıldığı için yaklaşım ve model şeklinde keskin bir şekilde ayırmanın zor olduğu görülmektedir (Babaoğlu, 2011).

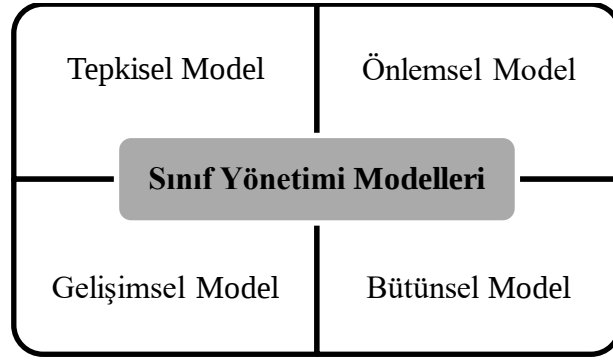
2.11.4. Sınıf Yönetimi Yaklaşımları

Öğretmenlerin öğrencilerinin gelişimsel özelliklerini ve değişen yaşam şartlarını dikkate alarak kendilerini güncellemeleri, öğrencilerin sosyalleşmesini destekleyici, uygun sınıf yönetimi yaklaşımlarını tercih etmeleri gerekmektedir (Başar, 2009; Gangal, 2020). Öğretmen bilgiyi ezberleten, direk öğrenciye veren kişi rolünü terk ederek yeni roller kazanmıştır (Süral, 2023). Yapılandırmacılık olarak adlandırılan bu öğrenme kuramında öğretmen aktif roldedir (Brooks; 1993). Öğretmenin sınıf üzerindeki kontrolüne dayalı olan sınıf yönetimi yaklaşımlarında ise iki yaklaşımdan söz edilebilir. *Geleneksel yaklaşım* öğretmenin aktif, öğrencilerin pasif olduğu, otoritenin öğretmenin olduğu bir yaklaşımdır (Bayer, 2019; Erdoğan, 2001; Kaplan- Adıyeke, 2019). *Çağdaş yaklaşım* ise öğrenci merkezli olmakla beraber otorite paylaşıldığı, hoş görünün değer kazandığı bir yaklaşımdır (Aydın, 2004; Aydın, 2009; İlgar, 2007; Kaya, 2008).

2.11.5. Sınıf Yönetimi Modelleri

Öğretmenler sınıf yönetimine farklı davranış biçimleri ile yaklaşmakta bu davranışların farklılığı ise belirli tutumların kategorize edilmesi neticesinde sınıf yönetimi modellerini meydana getirmektedir (Babaoğlu ve Yıldırım, 2011). Sınıf yönetimi gittikçe demokratikleşen, öğrenciyi daha fazla merkeze alan bir şekle bürünmüştür (Küçükahmet, 2000). Sınıf yönetimi modelleri ise öğretmenin sınıf yönetimini sağlamak adına tercih ettiği modellerdir. Bu modelleri seçerken birçok faktör etkili olmaktadır. Öğretmenin kişiliği, eğitim programının felsefesi, eğitimin amaçları, dersin amaçları, fiziksel imkânlar, öğrencilerin özellikleri gibi faktörler bunlardandır (Yüksel, 2013). Sınıf yönetimi modelleri bazı araştırmacılar tarafından geleneksel, gelişimsel, bütünsel, önlemsel, tepkisel şeklinde 5 tane kabul edilirken (Erdoğan, 2003; Kaya, 2003), bazı araştırmacılar ise gelişimsel, bütünsel, önlemsel, tepkisel şeklinde 4 tane kabul etmiştir (Başar, 2009; Kendirci, 2019). Bu çalışmada sınıf yönetimi modelleri 4 başlık altında ele alınmıştır.

Şekil 10'da sınıf yönetimi modelleri gösterilmiştir.

Şekil 10. Sınıf yönetimi modelleri (Başar, 2009).

Tepkisel model, öğrenme ortamında istenilen veya istenilmeyen öğrenci davranışına karşı öğretmen, ödül ve ceza yöntemini kullanarak tepkiler vermektedir (Babaoğlu ve Yıldırım, 2011; Ekici, 2018). Öğrenme ortamında istenilen veya istenilmeyen öğrenci davranışına karşı öğretmen ödül ve ceza yöntemini kullanarak tepkiler vermektedir (Altıntaş, 2016; Ekici, 2018; İlgar, 2007). Klasik yönetim kuram ekolünden gelen tepkisel modelde amaç, istenilmeyen davranışın istenilen davranışa dönüştürülmesi ve istenilen davranışın ise sürdürülmesidir (Altıntaş, 2016; Kaplan-Adıyeke, 2019).

Öğrencinin yapmış olduğu sınıfta yaramazlık yaparak dersi dinlememek gibi istenmeyen bir davranış öğretmenin sözlü uyarılar ile sonlandırmak istemesi söz konusu olabilir. Öğretmenin verdiği tepkiye öğrencinin de karşılık verme olasılığının olması bu modelin olumsuz yönlerinden biridir. Öğretmen öğrenciye güvenmez ve problem ortaya çıkmadan önlemek için öncesinden kurallar koyulmamış olması sınıf içinde tutarsız tutumlara sebep olur (Altıntaş, 2016; Baltacı, 2019; Evertson ve Weinstein, 2013). Özellikle sınıf mevcudunun fazla olduğu sınıflarda istenmeyen bir eylem ve bu eylemin sonuçları karşısında öğrencinin davranışının sonlanması için tercih edilebilir (Başar, 2009; Şentürk, 2006).

Önlemsel model, sınıfta bir problem ortaya çıkmadan önce öğretmenin önceden hazırlık yaparak gerekli önlemleri alması ile problemin oluşmadan önlemesinin sağlandığı modeldir (Bilir, 2014; Sarıtaş, 2003; Selli-Güven, 2020). Önlemin bireylere değil tüm sınıfa yönelik olduğu bu modelde istenmeyen davranış ve durumları önlemek için kurallar konulur (Sarıtaş, 2003; Selli-Güven, 2020; Şentürk, 2006). Bu model sınıfta yapılan etkinlikleri öğrenciler için bir sosyalleşme aracı olarak görürken öngörülemez durumlarda ise model istenen sonucu verememektedir (Bilir, 2014; Şentürk, 2006). Önlemsel modelde istenmeyen davranışlarla karşılaşmamak için planlama, tedbir alma

ve ortaya çıkabilecek sorunları tahmin etme oldukça önemlidir (Gümüş, 2016). Bu modelde, ortaya çıkabilecek sorunları öngörmek önemli bir yer tuttuğu için öğretmenlerin birikim ve tecrübeleri önem arz etmektedir (Çelik, 2019). Bu model, öğretmenler ve öğrenciler arasında destekleyici türden ilişkiler geliştirmeyi esas alır (Gözcü-Yaprak, 2019).

Gelişimsel model, öğrencilerin gelişimsel özelliklerinin dikkate alınarak uygulama öncesinde bu özellikleri bakımından öğrencilerin hazırlandığı sınıf yönetimi modelidir (Başar, 2005, Demirtaş, 2009; Kıran, 2005; Gürsel, 2004; İlgar, 2007; Şentürk, 2006). Öğrencilerin her gelişim döneminde gösterdiği özellikler birbirinden farklı ve içinde bulundukları döneme özgüdür (Taş, 2008). Neo-klasik yönetim kuramı ekolünden gelen bu modeli uygulayan öğretmenlerin öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine dikkat etmeleri gerekmektedir (Altıntaş, 2016; Başar, 1999). Öğrencilerin gelişim özelliklerinin dikkate alınarak sınıf yönetiminin planlanması öğrencilerin başarısına olumlu yönde etkileyecektir. *Bütünsel model*, diğer sınıf yönetim modelleri olan tepkisel, önlemsel ve gelişimsel modelin uygun yerde ve uygun zamanda birbiriyle ilişkili bir şekilde kullanıldığı sınıf yönetim modelidir (Erdoğan, 2003; Gözcü-Yaprak, 2019). Bütünsel model gerektiğinde gerekli modeli uygulamaktır (Çelik, 2019). Bu modelde karşılaşılan veya karşılaşılma ihtimali olan durumlara karşı uygun sınıf yönetimi modeli kullanılarak esnek bir yönetim sağlanır. (Demirtaş, 2009). Bütünsel modelde motivasyon, iş birliği ve olumlu iletişim önem arz etmektedir (Kaplan-Adıyeke, 2019). Öğretmenler karşılaştığı problemlerde uygun sınıf yönetimi modelini kullanıp iletişim becerilerini devreye sokarak dayatıcı olmadan gerçekçi çözüm yolları üretmelidirler (Erdoğan, 2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan teknikle ilgili bilgiler bulunmaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada araştırma deseni olarak nitel araştırma geleneği içerisinde yer alan durum çalışması tercih edilmiştir. Durum çalışması, Yin (1984) tarafından gerçek yaşamın içinde olan ve içerisindeki olgu ile içerik arasındaki sınırların net olmadığı, birden fazla kanıt veya veri kaynağının bulunduğu güncel bir olguyu incelemek için kullanılan görgül bir araştırma yöntemi olarak betimlenmiştir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2021). Literatür incelendiğinde geçmişi antropoloji, sosyoloji ve psikoloji alanlarına dayanan ve eğitim alanında yapılan araştırmalarda da kullanıldığı görülen durum çalışmasının; örnek olay çalışması, olay incelemesi, durum çalışması, örnek olay inceleme yöntemi, vaka çalışması isimleri ile kullanıldığı görülmektedir (Aytaçlı, 2012; Özenç, 2021). Durum Çalışması deseninin tercih edilme nedeni, göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda sınıf ve okul yönetimi konusunda karşılaşılan durumların daha derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde incelemek istenmesidir. Durum çalışması, göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları ve bu zorluklarla baş etme stratejilerini anlamamızı sağlayacak zengin ve ayrıntılı verilerin elde edilmesi amacıyla tercih edilmektedir. Bu desenin kullanılması, göçmen öğrencilerin yoğun olduğu bir bölgedeki okullarda karşılaşılan durumları detaylı bir şekilde araştırarak eğitim yönetimi alanında bilgi sağlama potansiyelini ortaya çıkarmaya da yardımcı olmaktadır. Durum çalışması deseni, katılımcıların deneyimlerini, mevcut politikaların etkisini, öğretmenlerin ve yöneticilerin rollerini ve etkileşimlerini ele alarak okul ve sınıf yönetimine yönelik pratik öneriler geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Okulda karşılaşılan problemler, öğretmenler, öğrenciler, okul yöneticileri ve diğer paydaşlar arasındaki ilişkiler gibi pek çok durum bu araştırma deseni ile incelenebilirken bu çalışmada ise göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda karşılaşılan olumlu ve olumsuz durumlara odaklanılmıştır. Türkiye’de eğitim hayatına devam eden göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda çalışmakta olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul ve sınıf yönetiminde karşılaştıkları olumsuz ve olumlu durumların incelenmesini amaç veri toplamaya başlamadan önce gerekli izinler alınmıştır. Bu araştırma sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gereken kurallara uyulmuş ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” kapsamında belirtilen eylemlerden kaçınılmıştır.

3.2.Çalışma Grubu

Çalışmada amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmada ölçüt olarak göçmen öğrencilerin yoğun olarak bulunması kıstas olarak belirlenmiş ve Düzce ilinde göçmen öğrencilerin en yoğun bulunduğu okullar tercih edilmiştir. Katılımcı yönetici ve öğretmenler göçmen öğrencilerin yoğun olarak eğitim gördüğü okullardan seçilmiştir. Katılımcı yöneticiler Y1, Y2, Y3, Y4, Y5 olarak; katılımcı öğretmenler ise Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11 olarak kodlanmıştır. Katılımcı yönetici ve öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1.Araştırmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Demografik Verileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Eğitim Durumu	Görevi	Kademe	Okulundaki Göçmen Öğrenci Sayısı
Y1	Erkek	47	20	Lisans	Müdür	İlkokul	46
Y2	Erkek	44	21	Yüksek Lisans	Müdür Yrd.	İlkokul	38
Y3	Erkek	55	32	Lisans	Müdür	İlkokul	120
Y4	Erkek	55	32	Lisans	Müdür Yrd.	İlkokul	120
Y5	Erkek	38	16	Lisans	Müdür Yrd.	İlkokul	120

Tablo 1’e göre katılımcıların tamamı erkektir. Katılımcıların yaş aralığı 38 ile 55 arasındır. Katılımcıların kıdemi ise 16 yıl ve 32 yıl arasındır. Katılımcılardan 4’ü lisans mezunuyken 1’i ise yüksek lisans mezunudur. Katılımcılardan 3 tanesi müdür yardımcısı,

2 tanesi ise müdür olarak görev yapmaktadır. Göçmen öğrenci sayılarına bakıldığında ise en az göçmen öğrenci sayısının 38 en çok ise 120 olduğu görülmektedir.

Tablo 2.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Verileri

Katılımcılar	Cinsiyeti	Yaşı	Kıdem	Eğitim Durumu	Branşı	Çalıştığı Kademe	Sınıfındaki Göçmen Öğrenci Sayısı	Göçmen Öğrenciler ile Çalıştığı Süre (Yıl)
Ö1	Kadın	47	23	Yüksek Lisans	Sınıf	İlkokul	3	4
Ö2	Erkek	39	15	Lisans	Sınıf	İlkokul	3	6
Ö3	Kadın	42	18	Lisans	İngilizce	Ortaokul	25	9
Ö4	Erkek	40	18	Yüksek Lisans	Türkçe	Ortaokul	25	7
Ö5	Erkek	46	22	Lisans	Beden	Ortaokul	50	5
Ö6	Kadın	40	16	Lisans	Din K.	Ortaokul	55	8
Ö7	Erkek	40	20	Lisans	Sınıf	İlkokul	6	3
Ö8	Erkek	41	17	Lisans	Sınıf	İlkokul	7	4
Ö9	Erkek	38	15	Lisans	Sınıf	İlkokul	7	6
Ö10	Erkek	40	20	Lisans	Sınıf	İlkokul	7	8
Ö11	Kadın	45	22	Lisans	Sınıf	İlkokul	4	15

Tablo 2'ye bakıldığında katılımcı öğretmenlerin 9'unun erkek 2'sinin kadın olduğu görülmektedir. Öğretmenler 38 ile 47 yaş aralığındadırlar. Öğretmenlerin kıdemlerine bakıldığında ise en az 15 yıl en çok 22 yıl olduğu görülmektedir. Öğretmenlerden 9 tanesi lisans 2 tanesi yüksek lisans mezunudur. 1 öğretmen Türkçe, 1 öğretmen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 1 öğretmen İngilizce, 1 öğretmen Beden Eğitimi branşından iken geri kalan 7 öğretmen sınıf öğretmenidir. Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında en az 3 en fazla 7 öğrenci bulunurken branş öğretmenleri birçok sınıfta derse girdikleri için daha fazla göçmen öğrenci ile iletişim halindedirler.

3.3.Veriler Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Nitel araştırmalarda daha çok görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmaktadır. Bu araştırmada kişilerin deneyimleri araştırılarak olgunun gerçekliği ortaya koyulmaya çalışıldığı için yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmede sorulan soruların belirlenmesinden önce kaynaklar taranmış çalışmalar ve araştırmalar incelenmiştir. Görüşme formu hazırlanırken Düzce Üniversitesi'nden alanın uzmanlarının yardımına başvurulmuştur. Görüşme formunun son hali için eğitim

bilimlerin alanında uzman bir iki öğretim üyesinin onayı alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde tasarlanan veri toplama aracında kişisel bilgileri içeren soruların yanı sıra ana sorular ve sonda sorular yer almaktadır (EK-1).

Görüşmeler yapılmadan önce kurumsal ve resmî izinler alınmıştır. Resmî izinlerin alınmasından sonra araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden öğretmen, okul müdürü ve müdür yardımcılardan öncelikle randevu talep edilmiştir. Her bir katılımcı ile randevu gün ve saatinde belirlenen yerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmecilere sorular daha önceden verilmiş ve soruların üzerinde düşünmeleri ve zihinsel hazırlık yapmaları talep edilmiştir. Katılımcılara görüşme esnasında diledikleri soruları cevaplamadan geçebilecekleri, görüşmeyi diledikleri anda sonlandırabilecekleri ve istemeleri halinde görüşmeden çekilebilecekleri bilgisi de verilmiştir.

Araştırma verileri 21 Eylül 2022-9 Kasım 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Öncelikle bir öğretmen, bir okul müdürü ile pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan pilot görüşmelerde önceden hazırlanan görüşme soruları sınanmış ve gelen cevaplara bağlı olarak bazı sorularda güncellemeler yapılarak formun nihai hali ortaya çıkartılmıştır. Araştırmacı, soruları yöneltmeye başlamadan önce katılımcıların görüşmeye hazır olmalarını sağlamak ve görüşmeci-araştırmacı arasındaki etkileşimi güçlü tutmak adına öncelikle onlarla gündelik meseleler üzerine ya da görüşme konusuna yakın konular üzerine sohbet etmiş, katılımcıların görüşme için hazır olduklarından emin olduktan sonra görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin tümü, katılımcıların rızası ve onayı doğrultusunda kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler ortalama 25'er dakika sürmüştür. Görüşmeler bittikten sonra tüm ses kayıtları yazıya aktarılmış ve her bir görüşmeci için ayrı bir dosya şeklinde .docx formatında kayıt edilmiştir.

3.4.Verilerin Analizi

Yapılan bu araştırmada görüşmede ortaya çıkan verileri yorumlamada nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan içerik analizi kullanılmıştır. Bu bağlamda yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler okunmuş ve analiz edilmiştir. İçerik analizinin en önemli gayesi, araştırmada elde edilen bilgileri anlamamızı sağlayacak bağlantılara ve kavramlara ulaşmaktır. İçerik analizi ile toplanan verilerde katılımcıların yoğun olarak vurguladığı olgulardan kodlar çıkarılır. Bu kodlardan kategoriler ve temalar oluşturulur. Birbirine benzeyen kavramlar bir tema çerçevesinde bir araya getirilmiş olur (Bengtsson, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2021).

İçerik analizi, araştırmanın esnek bir veri analizi gerektirdiği göçmen öğrencilerle ilgili farklı kaynaklardan gelen verilerin sistemli bir şekilde analiz edilmesine imkân sağlamıştır. Bu yöntem sayesinde, göçmen öğrencilerin karşılaştığı durumlar ve bu durumları etkileyen faktörler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma, nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilen ve göçmen öğrencilerin deneyimlerini anlamayı hedefleyen bir çalışmadır. İçerik analizi, bu araştırmanın gerektirdiği nitel verilerin derinlemesine analiz edilmesi için uygun bir seçenek olmuştur.

3.5.Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma yöntemleri, insan yaşamının ve sosyal dünyanın anlam ve deneyim boyutlarını anlamaya yöneliktir. Başka bir ifadeyle nitel araştırma yöntemlerinin doğası, istatistiksel veya ampirik hesaplamalara dayanmaz (Brink, 1991; Aktaran: Arasman vd., 2018). Bu çalışmada ise güvenilirliğin ve geçerliliği sağlanmasında; inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık yollarına başvurulmuştur. Bu bağlamda; çalışmada inandırıcılığı sağlamak için veri toplama araçlarını oluşturma, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve raporlanması aşamalarında Doç. Dr. Öğretim üyesinin uzman desteği alınmıştır. Pozitivist paradigmadaki içsel geçerliğin nitel çalışmadaki karşılığı inandırıcılıktır. Nitel çalışmalarda keşfedilmeyi bekleyen sabit bir fenomen söz konusu olmadığı için üretilen veri ile bu verinin kaynağı olan gerçeklik arasında bir benzerliğin aranması uygun bir geçerlik ölçütü değildir. Katılımcıların deneyimleri hakkında bütüncül bir yoruma ulaşılması nitel bir çalışmayı inandırıcı kılmaktadır (Merriam ve Tisdell, 2015; akt. Arasman vd., 2018).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda toplam 6 temaya ulaşılmıştır. Bu temalar; göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine etkisi, göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler, göçmen öğrencilerin akademik performansı, göçmen öğrencilerin okula etkisi, göçmen öğrencilerle ilgili yaşanan sorunlar, göçmen öğrencilere yönelik yönetsel çalışmalar şeklindedir.

4.1.Tema 1: Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine Ve Yönetimine Etkisi

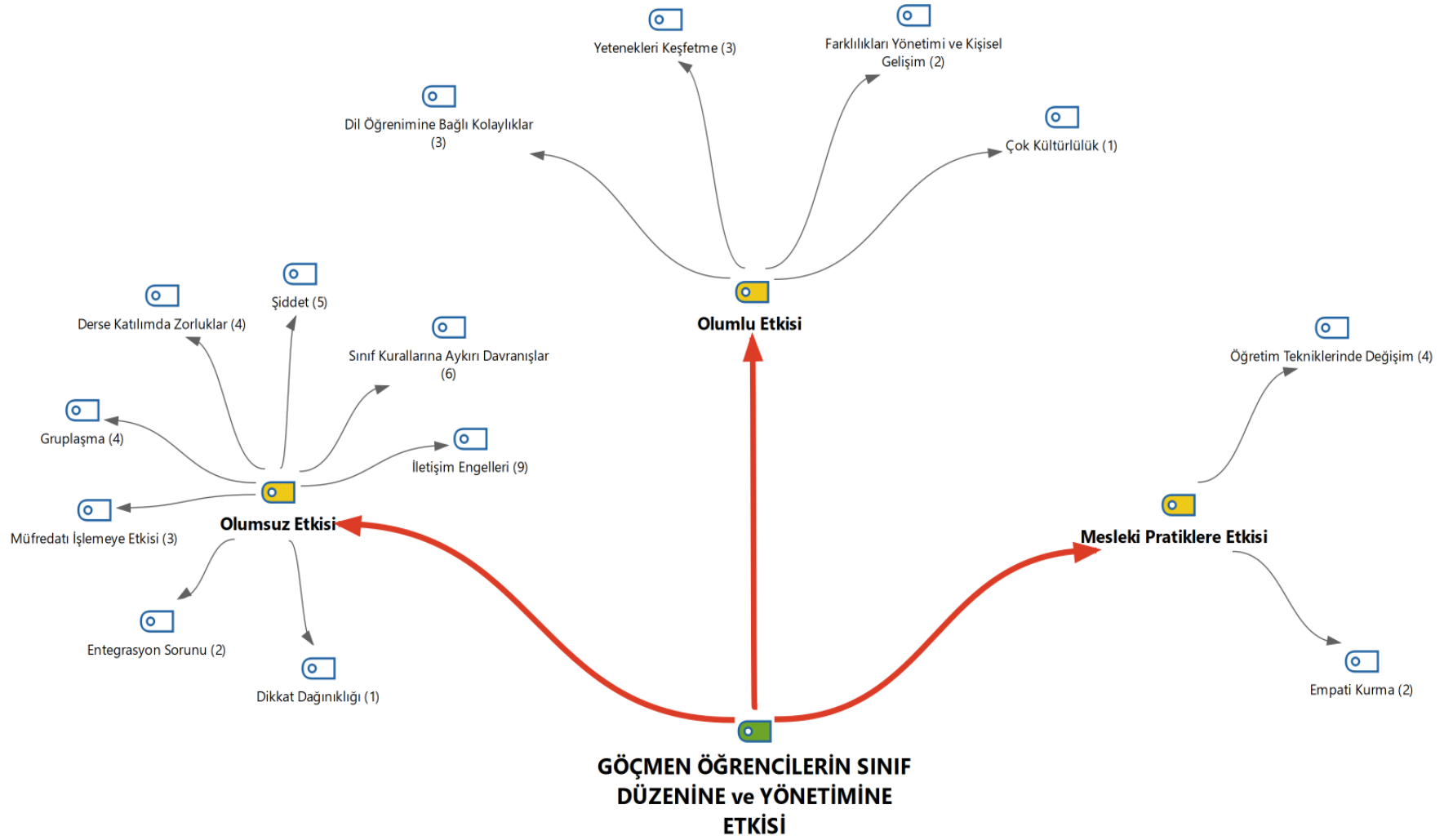
Göç, dünya genelinde toplumları ve eğitim sistemlerini derinden etkileyen önemli bir olgudur. Göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine olan etkisi, günümüzde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu etki, göçmen öğrencilerin farklı kültürel, dilbilimsel ve sosyal geçmişlerine dayanmaktadır. Göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine olan etkisi, eğitim ortamlarının çeşitliliğini artırmakta ve zenginleştirmektedir. Göçmen öğrenciler, farklı kültürel değerlere, dil becerilerine ve deneyimlere sahip oldukları için sınıflara çeşitlilik katmaktadır. Bu durum, öğrenciler arasında daha geniş bir perspektifin paylaşılmasına olanak tanır ve toplumda hoşgörü ve kültürel anlayışın gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine etkisi, bazı zorlukları da beraberinde getirebilmektedir. Dil bariyerleri, uyum süreci, kültürel farklılıklar ve geçmiş travmalar gibi faktörler, göçmen öğrencilerin öğrenme deneyimlerini etkileyebilmektedir. Öğretmenler ve okul yöneticileri, bu zorlukların üstesinden gelmek için öğretim yöntemlerini ve sınıf yönetimi stratejilerini uyumlu hale getirmek için çaba sarf etmektedir.

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler göçmen öğrencilerin sınıf düzeni ve yönetimi üzerinde olumlu etkileri, olumsuz etkileri ve mesleki pratiklere etkileri şeklinde 3 alt tema ve onlarında altında toplam 8 kod olduğunu ortaya çıkarmıştır. Şekil 11'e bakıldığında öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine etkisi temasına ait hangi alt kategorinin hangi öğretmen tarafından sıklıkla kodlandığını görmek mümkündür. Şekil 12'de Kod-Alt Kod Modelinde gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	TOPLAM
▼ GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN SINIF DÜZENİNE ve YÖNETİMİNE ETKİSİ												0
▼ Mesleki Pratiklere Etkisi												0
 Empati Kurma	■			■								2
 Öğretim Tekniklerinde Değişim	■			■		■						4
▼ Olumlu Etkisi												0
 Dil Öğrenimine Bağlı Kolaylıklar	■	■		■								3
 Farklılıkları Yönetimi ve Kişisel Gelişim	■	■										2
 Yetenekleri Keşfetme					■					■	■	3
 Çok Kültürlülük	■											1
▼ Olumsuz Etkisi												0
 Derse Katılımda Zorluklar	■	■	■									4
 Dikkat Dağınıklığı				■								1
 Entegrasyon Sorunu							■	■				2
 Gruplaşma	■	■									■	4
 Müfredatı İşlemeye Etkisi				■		■					■	3
 Sınıf Kurallarına Aykırı Davranışlar			■			■	■					6
 İletişim Engelleri		■			■	■		■	■	■		9
 Şiddet				■		■		■		■		5
Σ TOPLAM	8	8	3	7	2	5	4	4	2	3	3	49

Şekil 11. Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkisi Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi

Şekil 12. Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkisi Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli

4.1.1. Mesleki Pratiklere Etkisi

Şekil 11 ve Şekil 12 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine etkisi temasına ait mesleki pratiklere etkisi alt temasında empati kurma ve öğretim tekniklerinde değişim olmak üzere iki kod olduğu görülmektedir.

Empati Kurma

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile çalışmanın farklı kültürden insanları anlayabilmeleri noktasında olumlu bir etki yarattığını ve mesleki olarak da bu durumu kabul ederek çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Onları da yok sayamayız yani. Sınıfta 5 öğrencim vardı şimdi taşınanlar oldu 3'e düştü ama onları yok sayamayız. (Ö1)

Şöyle bir şey de var. Biz hep kendi kültürümüzdeki öğrencilerle beraber olduğumuz için farklı kültürlerden öğrencilerle birlikte olmak bizi hani farklı ırklara tahammülümüzü arttırdı o eşliğimiz arttı onları kabul edebilme eşliği. (Ö4)

Göçmen öğrenciler ile çalışmanın öğretmenler için de farklı bir deneyim olduğu, mesleki pratiklerini etkilediği görülmektedir. Katılımcıların ifadelerine göre, öğretmen sınıfında farklı kültürden gelen öğrencilerin varlığının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Öğrenci sayısının azalmasıyla birlikte bile, bu öğrencilerin yok sayılamayacağına dikkat çekmektedir. Bu, öğretmenin kapsayıcı bir yaklaşım sergilemeye devam ettiğini göstermektedir. Öğretmen ayrıca, kendi kültüründe yetişmiş öğrencilerle her zaman birlikte olduğu için farklı kültürden gelen öğrencilerle bir arada olmanın, farklı ırklara tahammül düzeyini artırdığını belirtmektedir. Bu deneyimlerin öğretmenin kabul etme eşliğini yükselttiği ve farklı kültürlerle sahip öğrencileri kabul etme konusunda daha anlayışlı hale geldiği ifade edilmektedir. Bu ifadeler, kapsayıcı eğitimin bir sonucu olarak öğretmenin öğrenciler arasındaki farklılıkları kabul etme ve anlama yeteneğini geliştirdiğini göstermektedir. Öğretmen, öğrencilerin farklı kültürlerinden gelmelerini bir zenginlik olarak değerlendirmekte ve bu deneyimlerin kendisini daha hoşgörülü bir öğretmen haline getirdiğini ifade etmektedir.

Öğretim Tekniklerinde Değişim

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile çalışmaya başladıktan sonra öğretim tekniklerinde değişime gitmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Bunlarla ilgili bunlara özel yazılı kâğıdı hazırladığım dönemde çok olumlu geri bildirimler aldım. Kendi meslektaşlarımdan. Hoşuna giden arkadaşlarım oldu zümredekilerden. Bizimle de paylaş dediler. Biz burada iki Türkçe öğretmeniiz. Sonra onlardan katkı sağlayanlar oldu. Nesneyi yazıp yani onun Osmanlıcası gibi. Çocuğun hoşuna gidiyordu. Kendini özel hissediyordu. Kendini değerli hissediyor yani. (Ö4)

Eskiden sadece bir şey anlatıp geçerdim şimdi artık pencereyi kapat derken hem pencere kelimesini söylüyorum hem de işaret ediyorum. Veya tahta yazalım derken. Çünkü çocuk dil bilmiyor ve aynı zamanda dil de öğreniyorlar. Göstererek anlattığım zaman hem kelimeyi öğrenmiş oluyor hem ders dinlemiş oluyorlar. O yüzden daha basite indirerek, daha kısa cümleler kurarak yani. Kesinlikle bu yüzden kendimi değiştirdim yani. (Ö1)

Mesleki alışkanlık olarak da ben aslında edebiyat öğretmenliği mezunuyum ve Osmanlıca metinleri okuyabiliyorum. Dolayısıyla onlara yönelik ilk zamanlarda 2015'te falan bu öğrencilerle ilk karşılaştığımızda daha bir şevклиydik tabi bu şevk zaman içerisinde onların hani şöyle söyleyeyim bu öğrenciler bizim kültürümüze uyum sağladıkça biz onların kültüre uyum sağlamaktan vazgeçtik. İlk dönemlerde onlara yönelik soru hazırlıyordum. Arapça harflerden oluşan kitap yazıyordum mesela, bu nesne nedir diye Türkçe karşılığını yazıyordum. (Ö4)

Göçmen öğrencilerin Türkçeyi bilmemesi öğretmenleri yeni arayışlara ittiği ve bunun sonucunda göçmen öğrencileri de derse katabilmek için yeni yöntemler geliştirdikleri görülmektedir. Bu yeni yaklaşımları neticesinde öğrencilerin derse daha fazla katıldığı, kendilerini daha değerli hissettikleri görülmektedir. Yukarıda alıntılanan katılımcı ifadelerine göre, hazırladığı özel yazılı materyaller ve kullandığı yöntemler, olumlu geri bildirimler almasına ve meslektaşları tarafından takdir edilmesine yol açmıştır. Öğretmen, öğrencilerin dikkatini çekmek ve katılımlarını sağlamak için görsel ve işaret dilini kullanmaktadır. Bu yöntemler, dil bilmeyen öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine katkı sağlamaktadır. Öğretmen, öğrencilerin kendilerini özel ve değerli hissetmelerini sağlamak için onlara özel ilgi göstermekte ve kültürel açıdan da bir etkileşim sağlamaktadır. Öğretmen, kendi mesleki geçmişi ve edebiyat öğretmenliği mezuniyeti sayesinde Osmanlıca metinleri okuyabildiğini belirtmektedir. Bu durum, öğretmenin öğrencilere yönelik ilgisi ve onlara uyum sağlama çabası olarak görülmektedir. Başlangıçta öğrencilere yönelik özel materyaller hazırlama ve Arapça harflerden oluşan kitaplar yazma gibi faaliyetlerde bulunan öğretmen, bu şekilde öğrencilere Türkçe öğretimi sürecinde destek olmaya çalışmaktadır. Öğretmenin değişen yaklaşımı, öğrencilere yönelik daha görsel, basit ve kısa cümlelerle anlatım yapma şeklinde kendini göstermektedir. Bu değişim, öğrencilerin dil öğrenme süreçlerine katkı sağlamak için yapılan bir stratejidir. Öğretmen, öğrencilerin anlama ve katılımını

artırmak için sözlü ifadenin yanı sıra göstererek anlatma yöntemine de başvurmaktadır. Bu ifadeler, öğretmenin öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilmek için sürekli olarak yöntemlerini ve materyallerini uyarladığını ve geliştirdiğini göstermektedir. Öğretmenin kendini değiştirmesi, öğrencilerle daha etkili iletişim kurma, anlamaya yardımcı olma ve ders katılımını artırma amacını taşımaktadır.

4.1.2. Olumsuz Etkisi

Şekil 11 ve Şekil 12 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine etkisi temasına ait olumlu etkisi alt temasında dil öğrenimine bağlı kolaylıklar, farklılıkların yönetimi ve kişisel gelişim, yetenekleri keşfetme, çok kültürlülük kodları olduğu görülmektedir.

Dil Öğrenimine Bağlı Kolaylıklar

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin Türkçe dilini öğrenmelerinin sınıf düzenine ve yönetimine olumlu etki ettiğini dile getirmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

İlk başta dil bilmiyorlardı çok az kelimeyle konuşuyorlardı. Ben şimdiki sınıfımı 2.sınıfta aldım mesela o zaman Iraklı bir öğrencim daha az Türkçe biliyordu bu yüzden derse daha az daha kısa kelimelerle katılıyordu. Dediğinin çoğunu ben anlayamıyordum. Biraz anlatmaya çalışıyordu. Ama geçen zamanla o Türkçeyi daha iyi öğrendi. Okula gelmeseydi dil öğrenemezdi bu kadar. Anneleri hiç bilmiyorlar dil, okula gelmedikleri için. Çocuklar için okula gelmek dili öğrenmek açısından iyi oluyor. Avantaj oluyor. Her yıl daha da iyi oluyor. 2’de iki üç kelime konuşanlar 4. Sınıfa geldiklerinde müdüre tercümanlık yapıyorlar. Annesi geldi diyelim idareye veya öğretmenler arasında tercümanlık yapabiliyorlar. Okulun katkısı bu yani. (Ö1)

Zaman geçtikçe Türkçe bilenler artık alışıyorlar. Zaten beş on sen sonra bunlar şey olmayacak çoğu Türkçe ile gelecek buraya. Mesela abisi geldi okuttum, şimdi kardeşi geliyor. Ama işte bunların şu anda geçiş aşaması. Oturacak yani. (Ö2)

Olumlu olarak şöyle; farklı kültüre sahip bir öğrenciyle ders işliyor olmak tabii ki bizim farklı kültürler hakkında bilgi edinmemizi sağlıyor. Çünkü onlara soruyoruz nereden geldiniz? Oradaki eğitim sisteminiz nasıldı? Bunları tabii ki üst sınıflara sorabiliyoruz. Çünkü bunların bir kısmı burada doğan çocuklar var. Eğitimine burada başlayıp burada devam edenler var. Bu manada onların eğitim sistemiyle ilgili konuşuyoruz. İşte bazen bir sözcük geçtiği zaman işte bu Arapça bir sözcük değil mi diye onu derse katarak... İşte farklı sözcük şekillerini bizimle paylaşıyor, diğer çocukların da dikkatini çekiyor (Ö4)

Yeni bir dili öğrenmek zor olsa da göçmen öğrencilerin zamanla Türkçeyi öğrendikleri, okul idaresi ile aileleri arasında tercüman görevi gördükleri görülmektedir. Başlangıçta olumsuz bir durum olan dil farklılığı durumunun zamanla olumluya döndüğü görülmektedir. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin zamanla dil becerilerini geliştirdiklerini ve Türkçeyi daha iyi öğrendiklerini göstermektedir. İlk başta çok az Türkçe bilen öğrenciler, okula devam ettikçe ve sürekli Türkçe ile etkileşim halinde oldukça dil becerilerini geliştirmekte ve daha akıcı bir şekilde iletişim kurabilmektedirler. Okula gelmenin, dil öğrenme süreci açısından avantaj sağladığı ve göçmen öğrencilerin dil becerilerinin zamanla arttığı belirtilmektedir. Ayrıca, okuldaki dil desteği ve öğretmenlerin çabalarıyla, öğrencilerin Türkçeyi daha hızlı ve etkili bir şekilde öğrendikleri vurgulanmaktadır.

Göçmen öğrencilerin farklı kültürel geçmişleri, sınıftaki diğer öğrenciler için bir fırsat sunmaktadır. Öğrenciler arasındaki kültürel paylaşım, farklı kültürler hakkında bilgi edinmeyi ve anlayışı artırmayı sağlayabilir. Öğretmenler, göçmen öğrencilerin deneyimlerini ve farklılıkla ilgili bilgilerini derslere dahil ederek diğer öğrencilerin ilgisini çekebilir ve kültürel çeşitlilikten faydalanabilirler. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin dil becerileri ve kültürel paylaşım açısından eğitim sürecine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. Öğrencilere dil desteği sağlamak, onların dil becerilerini hızla geliştirmelerine yardımcı olabilirken, kültürel farkındalık ve anlayışı artırmak da sınıftaki birlikte yaşama ve öğrenme ortamını zenginleştirebilir.

Farklılıkların Yönetimi ve Kişisel Gelişim

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin gelmesiyle birlikte farklı öğrencileri ile çalışmanın kendilerini motive ettiğini bu durumda mesleki anlamda tatmin ettiğini ve mesleki anlamda kendilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bazı görüşmeciler görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

İşte kapsayıcı eğitimde dediği gibi. Kendimizi kişisel olarak geliştiriyoruz. Onların olması sebebiyle... Dediğim gibi Afgan öğrenciyi örnek gösteriyordum diğerlerine. O anlayabildiği için kendimde mutlu oluyorum demek ki anlatabiliyorum diyorum. Hoşuma gidiyor bu durum daha bir motive oluyorum. Yani o Afgan öğrencim diğerlerini geçince bazı sınavlarda benim çok hoşuma gidiyor çok mutlu oluyorum kendimde başarmışım diyorum yani. (Ö1)

Olumlu etkisi kapsayıcı eğitim almama neden oldu. Şimdiye kadar böyle bir kavram bilmiyordum. Kendimi geliştirmiş oldum. Tecrübe edinmiş olduk. Yavaş yavaş anlıyorsun tecrübemizde arttı tabi. Artı olarak bunları söyleyebilirim. Türkçe bilse de zeki olsa da bir

yerde kalıyor çocuk. Çünkü her kelimeyi anlayamıyor. O konuda sıkıntı var. Bir yere kadar getiriyorsun o çocuğu ama bir yere kadar. Şu an tek yapabileceğimiz onlar için Türkçe okuma yazmayı öğretebilmek. Türkçeyi öğretmek. (Ö2)

Göçmen öğrenciler ile çalışmaya başlayan öğretmenlerin kendilerini mesleki anlamda geliştirmeleri sınıf düzenine ve yönetimine olumlu etki etmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin kapsayıcı eğitimin olumlu etkileriyle ilgili değerlendirmesi, daha önce bu kavramı bilmediğini ve bu eğitim yaklaşımı sayesinde kişisel gelişimini ilerlettiğini yansıtmaktadır. Tecrübe edinme sürecinin zamanla arttığına vurgu yaparak, öğretmenin göçmen öğrencilerle çalışarak deneyim kazandığını ve bu deneyimlerin profesyonel yetkinliğini artırdığını ifade etmektedir. Bununla birlikte, göçmen öğrencilerin dil becerilerinin sınırlı olmasının akademik performanslarını etkilediği ve Türkçe anlama ve iletişim konusunda zorluklar yaşadıkları belirtilmektedir. Bu durumda, öğretmenin göçmen öğrencilere Türkçe okuma ve yazma becerilerini öğretme görevinin önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Yetenekleri Keşfetme

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin beden eğitimi, matematik, görsel sanatlar gibi branşlarda yetenekli olanların olduğunu ve bu derslere daha ilgili olduklarını, dolayısıyla bu durumda sınıf düzenine ve yönetimine olumlu etki ettiğini dile getirmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Kendi branşım açısından evet var. Olumlular mutlaka var. Branşıma uygun olarak futbolcu, voleybolcu, fizik olarak çok güçlüler dayanıklılar. Atletizmde çok iyiler. Benim açımdan olumlular bunlar. Çünkü beden eğitimi branşında dayanıklı öğrenciler atletik öğrenciler (Ö5)

Örneğin olumludan başlayalım. Daha az konuşurlar sınıf içinde, dersi bölmezler, çekinik davranırlar. Matematik anlamında bizden daha ilerde olduklarını düşünüyorum. 10 yabancı öğrenci okuttuysam atıyorum 8'i matematik anlamında daha iyi. Yapısal olarak da fiziki olarak bizden bir tık fiziki olarak öndeler. O açıdan da kendilerini ifade etme, ezilme gibi olaylar az yaşıyor. (Ö10)

Çok güzel resim yapıyor bir tanesi resim konusunda yönlendiriyorum panoyu sen hazırla falan gibi görevler veriyorum. Bilsem sınavına da gir diye motive ettim Türkçen düzelirse diye. Kazanırsın dedim. Seviyorum o şekilde onları da. Öteki çocuklardan ayırmıyorum onları. (Ö11)

Göçmen öğrencilerin dil bilgisini daha az gerektiren derslere daha ilgili oldukları görülmektedir. Fiziki olarak da yaşlılarından bir miktar ileri olmaları da onları beden

eğitimi gibi branşlarda yaşıtlarından öne çıkarmaktadır. Ayrıca, göçmen öğrencilerin yeteneklerini farklı alanlarda keşfetmeleri ve bu alanda desteklenmeleri önemlidir. Öğrencilerin resim gibi yeteneklerini kullanmalarına teşvik edilmesi, kendilerini ifade etmelerine ve özgüvenlerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu şekilde öğrencilerin diğerleriyle eşit olarak değerlendirilmesi ve özgün yeteneklerinin desteklenmesi, motivasyonlarını artırabilir ve başarılarını teşvik edebilir. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin beden eğitimi derslerinde, matematik becerilerinde ve diğer yeteneklerinde olumlu özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Bu özelliklerin fark edilmesi ve desteklenmesi, öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine ve başarıya ulaşmalarına katkıda bulunabilir.

Çok Kültürlülük

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile çalışmaya başladıktan sonra göçmenlerin içinde bulundukları olumsuz durumu daha iyi daha iyi anlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Aslında kapsayıcı eğitim ile birlikte biz de bu yabancı öğrencilerin durumunu daha iyi kavramaya başladık. Yani bu yabancıların dil bilmeyişinin derse yansımalarını gördüğümüz için bizde kendimizi o alanda geliştirmeye çalışıyoruz. Önceden böyle bir şey yoktu yani biz de kendimizi mecburen geliştirmeye çalışıyoruz. Bu da sınıf yönetimimize olumlu etki ediyor haliyle. (Ö1)

Yukarıdaki ifadeler, kapsayıcı eğitimin yabancı öğrencilerin durumunu daha iyi anlama ve anlamlandırma sürecine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Öğretmen, göçmen öğrencilerin dil becerilerinin derse olan etkisini gözlemleyerek, kendi profesyonel gelişimini bu alanda ilerletmeye çalıştığını ifade etmektedir. Bu süreçte, öğretmenin kendini geliştirme çabalarının sınıf yönetimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğu belirtilmektedir. Öğretmenin ifadelerine göre, kapsayıcı eğitim yaklaşımıyla birlikte öğretmenler, yabancı öğrencilerin dil bilmeyişinin ders performansına nasıl yansdığını daha iyi kavramaya başlamışlardır. Bu durum, öğretmenleri kendilerini dil becerileri konusunda geliştirmeye teşvik etmiş ve sınıf yönetim stratejilerini iyileştirmek için çaba sarf etmelerine neden olmuştur. Öğretmenler, göçmen öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına daha iyi uyum sağlayabilmek için kendi bilgi ve becerilerini güncellemekte ve bu sayede sınıf ortamında daha etkili bir eğitim sağlamaktadırlar. Bu durum, öğretmenlerin kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak için aktif bir rol üstlendiklerini ve öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamak için kendilerini sürekli olarak geliştirdiklerini

göstermektedir. Bu yaklaşım, öğretmenlerin sınıfta çeşitlilik ve farklılıklara daha iyi yanıt verebilme yeteneklerini artırmakta ve öğrencilerin eğitim sürecinde daha başarılı olmalarını desteklemektedir.

4.1.3. Olumsuz Etkisi

Şekil 11 ve Şekil 12 incelendiğinde göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine etkisi temasına ait olumsuz etkisi alt temasında derse katılımı zorluklar, dikkat dağınıklığı, entegrasyon sorunu, gruplaşma, müfredatı işlemeye etkisi, sınıf kurallarına aykırı davranışlar, iletişim engelleri, şiddet kodları olduğu görülmektedir.

Derse Katılımda Zorluklar

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde göçmen öğrencilerin derse katılım noktasında oldukça eksik oldukları görülmektedir. Öğrencilerin dil bilme gerekliliği görece olarak diğer derslerden daha az olan matematik, müzik, görsel sanatlar, beden eğitimi derslerine de katılımı daha istekli oldukları görülmektedir. Bazı görüşmeciler görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Yani onlar bazen anlayamadıkları zaman dikkatleri de çabuk dağılıyor. Mesela onlar genelde derste bir şeyi anlayamayınca başka şeyle meşgul olabiliyorlar o şeye kayabiliyorlar. Anladıkları derse ise daha çok katılıyorlar. Mesela matematik ve resim dersini çok seviyorlar. Çünkü bir dil gerekmiyor, yani yapıyorlar resmi. Ama Türkçe dersi gibi diğer derslerde dikkatleri daha kolay dağılıyor. Ama bir şekilde görev vererek falan derse katıyoruz onları. (Ö1)

Sınıfıma olumsuz etkisi olduğunu düşünmüyorum ama bunlar tabi dil bilmediği için özellikle o sıkıntıyı yaşıyoruz. Onları dahil etmek için uğraşıyoruz ama bu tabi eğer aile dil biliyorsa daha hızlı oluyor ama çoğunda dil sıkıntısı var. Adapte olmak. Ben birinci sınıfta aldım mesela 3 öğrenci aldım. Biri okumaya geçti diğerleri aile ile iletişim olmadığı için olmadı. Biri Iraklıydı onun aile Türkçe biliyor daha iyi ilgilendiler daha farklı oldu. Ama diğerleri aile dil bilmedikleri için baya bir zorlandık (Ö2)

Hayat bilgisi dersinde mesela çocuk bizim kültürle ilgili şeylerde zorluk yaşıyor. Çocuğun öğrenmesini istiyorsun Türkçeyi ama olmuyor zor yani sende zorlanıyorsun. Bayramlar mesela, milli bayramlar. Adam Iraklı Türkiye'deki milli duyguyu bilmiyor. Bizim şeyler onlara daha soyut geliyor. Bizim örf, adet, göreneklerimiz derste mesela onlarda geçiyor. Örneğin; kemençe, horon tepme, halk oyunları yani seninki farklı onlarınki farklı. Zorlanıyor yani çocuk böyle durumlarda. (Ö2)

Bu ifadeler, göçmen öğrencilerin dil bilmemeleri ve farklı kültürel geçmişlerinin eğitim sürecinde bazı zorluklara neden olduğunu göstermektedir. Dil sorunu, dikkat dağınıklığı ve kültürel farklılıklar, öğrencilerin öğrenme sürecinde karşılaştıkları zorlukları etkileyen faktörlerdir. Bu durumlar, göçmen öğrencilere uygun destek ve yönlendirmenin önemini vurgulamaktadır. Göçmen öğrencilerin dil sorununun derse katılımlarını da olumsuz şekilde etkilediği sonuç olarak sınıf düzenine ve yönetimine de olumsuz yönde etkiledikleri görülmüştür. Ayrıca kendilerini ait hissetmedikleri ders içinde geçen kültürel faaliyetlere de katılım konusunda isteksiz davrandıkları görülmektedir.

Dikkat Dağınıklığı

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin özellikle dil sorunundan kaynaklı olarak derslere uyum sağlamada ve dikkatini vermede zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin başka şeyler ile ilgilenmelerine sebep olduğu, dolayısıyla sınıf düzeni ve yönetimine olumsuz etki ettiğini dile getirmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Olumsuz olarak ise işte en başta tabi dil problemi. Dil problemi olduğu için büyük çoğunluğunda derse adapte sorunu yaşıyorlar. Haliyle çocuk orda anlatılanı anlamadığı için. Bizde onun diline hâkim olamadığımız için çocuğun bir süre sonra dikkatini başka şeyler çekiyor. İşte arkadaşına bakıyor elinde kağıtlarla oynuyor, defterini kitabını karalıyor vs. böyle sıkıntılar yaşıyoruz. Sınıf düzenini sağlamada, çocuğu derste dikkatini çekme aşamasında böyle sorunlar yaşıyoruz. (Ö4)

Dil problemi aşılamadıkça bu sorunun aşılması oldukça zor görülmektedir. Dil problemi aşıldıkça öğrencinin dikkatini derse çevirme konusunda daha başarılı olunacağı öngörülmektedir. Bu ifadeler, göçmen öğrencilerin dil sorunuyla karşılaştıklarını ve bu nedenle derse adapte olma konusunda zorluklar yaşadıklarını göstermektedir. Dil bilmemeleri, öğrencilerin çoğunluğunun derste anlatılanları anlamamalarına ve bu nedenle dikkatlerinin dağılmasına yol açmaktadır. Öğretmenlerin de öğrencinin diline hâkim olamadıkları için çocuğun dikkatini çekme ve derse katılım sağlama konusunda zorlandıkları belirtilmektedir. Bu durum, sınıf düzenini sağlama ve etkili öğretim yapma sürecinde zorluklar yaşanmasına sebep olmaktadır. Dil sorunu, göçmen öğrencilerin eğitim sürecini olumsuz etkileyen temel bir sınırlılıktır. Bu nedenle, dil becerilerini geliştirmek ve iletişim engellerini aşmak için öğrencilere uygun destek sağlanması gerekmektedir. Dil desteği programları veya ek dil eğitimi gibi önlemler, öğrencilerin

daha iyi bir şekilde derse katılımını sağlayabilir ve sınıf düzeninin daha etkin bir şekilde sağlanmasına yardımcı olabilir. Aynı zamanda, öğretmenlerin göçmen öğrencilerle iletişim kurma ve onlara uygun öğretim stratejileri uygulama konusunda yetkinliklerini geliştirmeleri önemlidir.

Entegrasyon Sorunu

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin bulundukları kültüre uyum sağlamada zorlandıklarını ve bu durumunda sınıf düzeni ve yönetimine olumsuz etki ettiğini dile getirmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Kültürü sahiplenemiyorlar. İster istemez formal ortamdan etkilenip törpüleniyorlar ama aileden gelen davranışlar çok baskın o yüzden değişme az oluyor. (Ö7)

Olumsuz daha çok oldu. Çocuklar için farklı kültürler görmek olabilir. Farklı hayatlar tanıyorlar. Ama sınırlı olumlu olarak. Ama olumsuz daha çok. Gelen çocuklar hemen hemen tamamı dezavantajlı gruptan geliyorlar, anne baba kaybetmiş, savaştan gelmiş olabiliyor. Parçalanmış aile olabiliyor. Daha önce gördükleri şey çok etkileyici olabiliyor. (Ö8)

Dezavantajlı gruptan gelen göçmen öğrencilerin yeni katıldıkları dili ve kültürü farklı bir gruba uyum sağlamada zorlanmalarının kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Özellikle ikamet ettikleri yerlerde de kendi milletlerinden insanlar ile yaşamalarının ve ailelerinin her an geri dönebilecekmiş gibi bir tutum içinde olmalarının göçmen öğrencilerin yeni bir ortama uyum sağlama konusunda zorlanmalarına sebep olduğu görülmektedir. Yukarıdaki ifadeler, göçmen öğrencilerin Türk kültürünü sahiplenme konusunda zorluklar yaşadığını ve formal ortamlarda farklı kültürel etkileşimlere maruz kalarak kendi kimliklerini biraz törpülediklerini göstermektedir. Ailelerinden gelen davranış kalıpları bu süreçte belirleyici bir etkiye sahiptir ve değişme süreci genellikle yavaş ilerlemektedir. Ayrıca, bazı olumsuz deneyimlerin göçmen öğrencilerin yaşamlarını daha fazla etkilediği belirtilmiştir. Göçmen öğrencilerin çoğunluğunun dezavantajlı gruplardan geldiği, ailelerini kaybetmiş veya savaşın etkilerinden etkilenmiş olabilecekleri ifade edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin daha önce yaşadıkları travmatik deneyimlerin etkilerini taşıdıklarını ve bu deneyimlerin onları olumsuz yönde etkileyebildiğini göstermektedir. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin kültürel adaptasyon sürecinde ve yaşadıkları zorluklarda desteklenmelerinin önemini vurgulamaktadır. Okullar ve öğretmenler, göçmen öğrencilerin kültürel kimliklerini sahiplenmelerine ve pozitif deneyimler yaşamalarına yardımcı olmak için uygun destek ve kaynaklar

sağlamalıdır. Aynı zamanda, bu öğrencilerin geçmiş deneyimlerinin anlaşılması ve duyarlı bir şekilde yaklaşılması gerekmektedir.

Gruplaşma

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde göçmen öğrencilerin kendi aralarında gruplaşmayı tercih ettikleri, bazen de dışlanarak buna mecbur bırakıldıkları ve bu durumunda sınıf düzenine ve yönetimine olumsuz etki ettiği görülmektedir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Dışlandıklarını hissediyorlar. Bizde onu hissedebiliyoruz. Diğer çocuklar tarafından farklı görülüyorlar. Ama çocuklar bunu zamanla hallediyorlar. Kaynaşmayı da zamanla öğreniyorlar. Biraz dışlanmışlık var ama çocuk oldukları için oyunlarda falan da yani kaynaşıyorlar zamanla o şekilde idare ediyoruz yani. (Ö1)

Bir erkek var onu böyle çok şey yapmıyorlar, onu dışlıyorlar. O aslında şeyden kaynaklı aileden kaynaklı. Araplar tamam yani misafirlik bir yere kadar diyorsun. Kendi insanımız zor durumdayken ama onu aileden duyup dışlama oldu sanki üzüldüm yani. Çocuk, veli evde ırkçılıkla ilgili konuşuyorsa çocuklarda etkileniyor yani. (Ö11)

En çok zorlandığım diğer öğrencilerim dışladıkları zaman kaynaştırmak çok zor oluyor bazen onlar adına bende üzüliyorum. Bazen farklılıktan dolayı dışlanıyorlar yani. Kız öğrenciler daha zor. Erkekler daha kolay kaynaşıyor. (Ö1)

Öğretmenlerin en zorlandıkları konulardan birinin de göçmen öğrencilerin dışlanmaları olduğu görülmektedir. Özellikle Türk ailelerinin tutumlarının Türk öğrencilerin tutumlarını da etkilediği konusunda öğretmenlerin hemfikir olduğu görülmektedir. Öğretmenler başlangıçtaki olumsuzluklara rağmen zamanla öğrencilerin kaynaşmaya başladığını da ifade etmektedirler. Bulgulara dayanarak, göçmen öğrencilerin dışlandıklarını hissettikleri ve diğer çocuklar tarafından farklı görüldükleri belirtilmiştir. Ancak zamanla kaynaşmayı ve oyunlar aracılığıyla ilişkilerini geliştirmeyi öğrendikleri ifade edilmiştir. Dışlanmanın var olduğu ancak çocukların zaman içinde bu durumu yönetmeyi başardığı belirtilmiştir. Ayrıca, bazı öğrencilerin ailelerinden kaynaklı nedenlerle dışlandıkları ve Arap kültüründe misafirlik kavramının sınırlı olduğu ifade edilmiştir. Ailelerin evde ırkçılıkla ilgili konuşmalarının çocuklar üzerinde etkisi olduğu vurgulanmıştır. Öğrencilerin farklılıkları nedeniyle bazen dışlandıkları ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha zor kaynaştıkları ifade edilmiştir. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin sosyal uyum sürecinde yaşadıkları zorlukları ortaya koymaktadır. Dışlanma hissi, farklı kültürel arka planlardan gelen öğrencilerin entegrasyon sürecinde

karşılaştıkları engellerden biridir. Öğretmenlerin ve diğer öğrencilerin farkındalık geliştirmesi, dışlanmanın azaltılması ve göçmen öğrencilerin kaynaşma sürecine destek olması önemlidir.

Müfredatı İşlemeye Etkisi

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde, göçmen öğrencilerin öğretmenlerin ders işleme hızlarını yavaşlattıkları ve öğretmenlerin müfredat yetiştirmekte zorlandıkları, ayrıca da göçmen öğrenciler ile uğraşırken Türk öğrencilerin de geri kaldıkları görülmüştür. Bu durumun da sınıf düzenine ve yönetimine olumsuz etki ettiği görülmektedir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Göçmenleri görmezden gelemeyiz yani. Ama onlar bizi yavaşlatıyor. Ama bu şu demek değildir. Bizim göçmen bazı öğrencilerimiz var bizim Türk öğrencilerden daha başarılı. Eğitime burada başlamış aile daha bilinçli. Şimdi bunlar göçmen ama hepsinin aile yapısı birbirinden çok farklı. Kimi orda işte mühendislik yapan mimarlık yapan avukatlık yapan ailelerin çocukları da buraya geliyor. Kimi de orda hani alt statüde çalışan da geliyor. Bu tabi çocuğa yansıyor. O tarz bir ailede yetişmiş öğrencilerle daha akıcı ders işlenebiliyor. Sınıfın çok düzenini bozmuyor ama genel manada diğer çocuklarla da ilgilendiğimiz için bizi yavaşlatıyor. Bu öğrencilerin olmadığı sınıflarda daha hızlı ilerliyoruz. Suriyelilerin davranışları daha sakin. Kültürden olabilir. Sürekli dışarıdalar Türkçeyi de çabuk öğreniyorlar bence. (Ö4)

Sınıf yönetimini zorluyorlar ben bazen dersi bırakıyorum yapmayın oğlum etmeyin oğlum diyorum. Arkadaşlarla da konuştuğumuzda en çok zorlandığımız sınıflar onların yoğun olduğu sınıflar. Bazen üzüliyorum onların hakkına giriyoruz gibi bazen de Türklerin de hakkına giriyoruz gibi. Çocuklar tabi sorumlusu değil bu durumun. Sen de öğretmensin, müfredat yetiştirme derdindesin kıızıyorsun sonra üzüliyorsun gerçekten zor yani. (Ö6)

Türkçe bilmedikleri için ilerde gideriz diye düşünüyorlar veliler. Eğitime pek odaklanmıyorlar. Evde ilgi olmadığı için okuma yazma aksıyor. Geçen sene bayağı bir ilgilendim ama biraz öğrendiler tatil dönüşü yine yoktu unuttular bir kısmını. Onlara vakit ayırmam gerekiyor ayrı olarak. (Ö11)

Bu ifadeler, göçmen öğrencilerin eğitim sisteminde farklı etkiler yarattığını ve sınıf yönetimi açısından bazen zorluklar oluşturduğunu göstermektedir. Bazı öğretmenler, göçmen öğrencilerin dikkatlerinin dağılması ve sınıf düzenini etkilemesi nedeniyle zaman zaman dersleri durdurmak zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, göçmen öğrencilerin başarı düzeyleri ve aile yapısı da farklılık göstermektedir. Bazı göçmen aileler daha bilinçli ve çocuklarının eğitime daha fazla önem verirken, diğerleri alt sosyoekonomik statüde çalışan ailelerden gelmektedir. Bu

durum, sınıftaki öğrenciler arasında farklılık yaratabilmektedir. Öğretmenler, göçmen öğrencilerle ilgilenirken, diğer öğrencilerin de hakkını gözetme konusunda zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin müfredatı yetiştirme ve sınıf yönetimi gibi sorumluluklarının yanı sıra, göçmen öğrencilerin ihtiyaçlarına odaklanmak ve eğitime odaklanmalarını sağlamak için ekstra çaba harcamaları gerekmektedir.

Ayrıca, göçmen öğrencilerin dil bilmemeleri nedeniyle okuma ve yazma becerilerinde zorluklar yaşandığı belirtilmiştir. Velilerin de eğitime yeterince odaklanmadığı ve bu nedenle öğrencilerin bazı bilgileri unuttuğu ifade edilmiştir. Bu durumda, öğretmenlerin göçmen öğrencilere ayrı bir ilgi ve destek göstererek okuma ve yazma becerilerini güçlendirmeleri önemlidir. Sonuç olarak, göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde özel ihtiyaçları ve zorlukları olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin, bu öğrencilere yönelik daha fazla özen göstererek uygun destek sağlamaları ve sınıf yönetimi stratejilerini bu öğrencilere uygun şekilde uyarlamaları gerekmektedir.

Sınıf Kurallarına Aykırı Davranışlar

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde göçmen öğrencilerin gerçekleştirmiş oldukları sınıf kurallarına aykırı davranışların, göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine olumsuz etkilerinden biri olduğu görülmektedir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Sınıf yönetiminde zorlanıyorum. Bir tane yeni öğrenci geldi mesela sanki hiç Türkçe bilmiyor gibi onu uyarıyorum bana ters ters bakıyor. O ara yanındaki arkadaşı Türkçesini tercüme ediyor. Yani sınıfın düzenini düşünün. Bu sınıf başarılı öğrencilerin olduğu bir sınıftı onlar bile artık çocukların gardı düşüyor diyeyim. Sürekli konuşan biri var Türkçe bilmediği için canı sıkıldığı için ben onu uyarıyorum yanındaki tercüme ediyor ve diğer çocukların da ilgisi dağılıyor ve benim sınıf yönetiminde ders anlatmayı bırak sus, yapma, önüne dön bunla geçiyor yani. Öyle söyleyeyim. Sınıf yönetiminde çok zorluyorlar. (Ö6)

Kurallara uymuyorlar. Yüksek sesle konuşma, vurdu kırdı, izin almadan çıkma gibi zorluyorlar. (Ö7)

Bunlar da genelde sonradan gelenler. Anasınıfından itibaren gelenlerde sorun yaşamıyoruz artık. Bu hafta geldi iki kardeş ikisi de Türkçe bilmiyor sürekli derste konuşuyorlar ve uyardığın zamanda kızıyorlar. (Ö3)

Göçmen öğrencilerin iletişim probleminin de neden olduğu olumsuz etki ile birlikte sınıf kurallarına uyma konusunda problemli oldukları görülmektedir. Göçmen

öğrencilerin sınıf kurallarına uymamalarında başlıca sebebin dersin anlatıldığı dili bilmedikleri için ders esnasında sıkılmaları gösterilebilmektedir.

İletişim Engelleri

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde göçmen öğrencilerin Türkçeyi bilmemesi sebebiyle ortaya çıkan iletişim engeli, öğretmenler tarafından göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine olan olumsuz etkileri arasında gösterdikleri durumlar içinde en çok belirtilen durumdur. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Şimdi göçmen öğrenciler, Türkçe bilmeyenleri söyleyeyim. Türkçe bilmedikleri için derse katılamıyorlar. Derse katılım olmayınca kendi aralarında çok konuşuyorlar. Bir de bizim sınıflarımızda kaynaştırma öğrencilerimiz de var. Yani kaynaştırmalarla ayrı ilgilenmek, o göçmenlere ayrı düzen sağlamak çok yıpratıcı, düzeni bozuluyor. Diğer çocukların ilgisi dağılıyor. Çok olumlu bir etkisi maalesef yok. (Ö6)

Tabi burada disiplin anlamında uyum sorunu var. Uyum ve dil. Çünkü birçoğuyla şey yapamıyoruz, iletişim kuramıyoruz. Burada mesela fiziksel ölçüm yapıyoruz. Görmüşsünüzdür. Boy, kilo, mekik, sınav yaptığımız ölçümler var. Konuşamıyorum, kendimi anlatamıyorum. Yani otur esnekliğini ölçeceğiz mekik şöyle yapılır falan ellerini kaldırma diyemiyorum. Dil yoksa sıkıntı oluyor yani. Ama onun dışında iyi öğrenciler var. (Ö5)

Yani o da yine ilk başta özellikle birinci sınıfta sıkıntı göçmenlerde. Sebebi de dil. Başlıca sebebi Türkçe diline hâkim olmaması çocuğun. Sonra gittikçe sınıf ve okul kurallarına uyma oturuyor gittikçe. Türk ona güzel bir şey diyor ama yabancı uyruklu çocuk kötü sanıyor ona karşı bir önyargısı var tabi bu okula da önyargı getiriyor. (Ö9)

Göçmen öğrenciler okula ilk başladıklarında Türkçe bilmedikleri için iletişim sorunu yaşamakta ve bu durum sınıf düzenini de olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerin Türkçe bilmemelerinin hem öğretmenleri hem de arkadaşları ile iyi bir iletişim bağı kurmalarına engel olduğu görülmektedir.

Şiddet

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde göçmen öğrencilerin gerçekleştirmiş oldukları şiddet içerikli davranışların, göçmen öğrencilerin sınıf düzenine ve yönetimine olumsuz etkilerinden biri olduğu görülmektedir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Bu öğrenciler malum göçle gelmişler. Bu göçün sebebi de bir savaş. Muhtemeldir ki bunların bir kısmı ona tanık oldular. Yaşları elverenler. Bir kısmı da tanık olanlarla aynı evdeler. Yani

belki evde haberlerden dinlediler, yakınlarıyla görüşüyorlar. O yüzden böyle vurdu-kırdı işine daha eğilimliler. Bir de Ortadoğu kültürü orda daha baskın. Dolayısıyla teneffüslerde ve derslerde davranışsal problemleri daha sorunlu daha fazla karşılaşıyoruz yani ikili ilişkilerinde. Bunlar bizi zorluyor açıkçası. (Ö4)

Uyan da var uymayan da var. Bizimkilerle kıyaslarsak bizde de var sıkıntılı öğrenci yapma deyince duruyorlar. Ama son gelen yabancılarda bayağı bir sıkıntı var. Daha okulun 2. gününden kavga etmeye başladılar. Teneffüslerde çok sıkıntı yaşıyoruz sınıftan ziyade nöbetçiyim ya birbirlerinin üzerlerine hurra atlıyorlar. Gidiyorum ayırmak için oyun diyorlar. Sonra ayırmıyorum mesela bu seferde hocam o bana vurdu diyor, hani oyundu... Yani teneffüslerde ayrı sıkıntı derslerde ayrı sıkıntı. (Ö6)

Daha çok ders arasında kavgalar oluyor. Ben buraya ilk geldiğimde burada yabancı azdı, kurallara uyuyordu çocuklar. Sonra arttıkça kurallara uymama arttı. Teneffüste kavgalar oldukça illaki diğerleri de etkilendi. İllaki birbirilerine geçiyor. Dili çözdükçe kuralları anlatıyoruz ama çok zorluyoruz o aşamaya kadar. (Ö8)

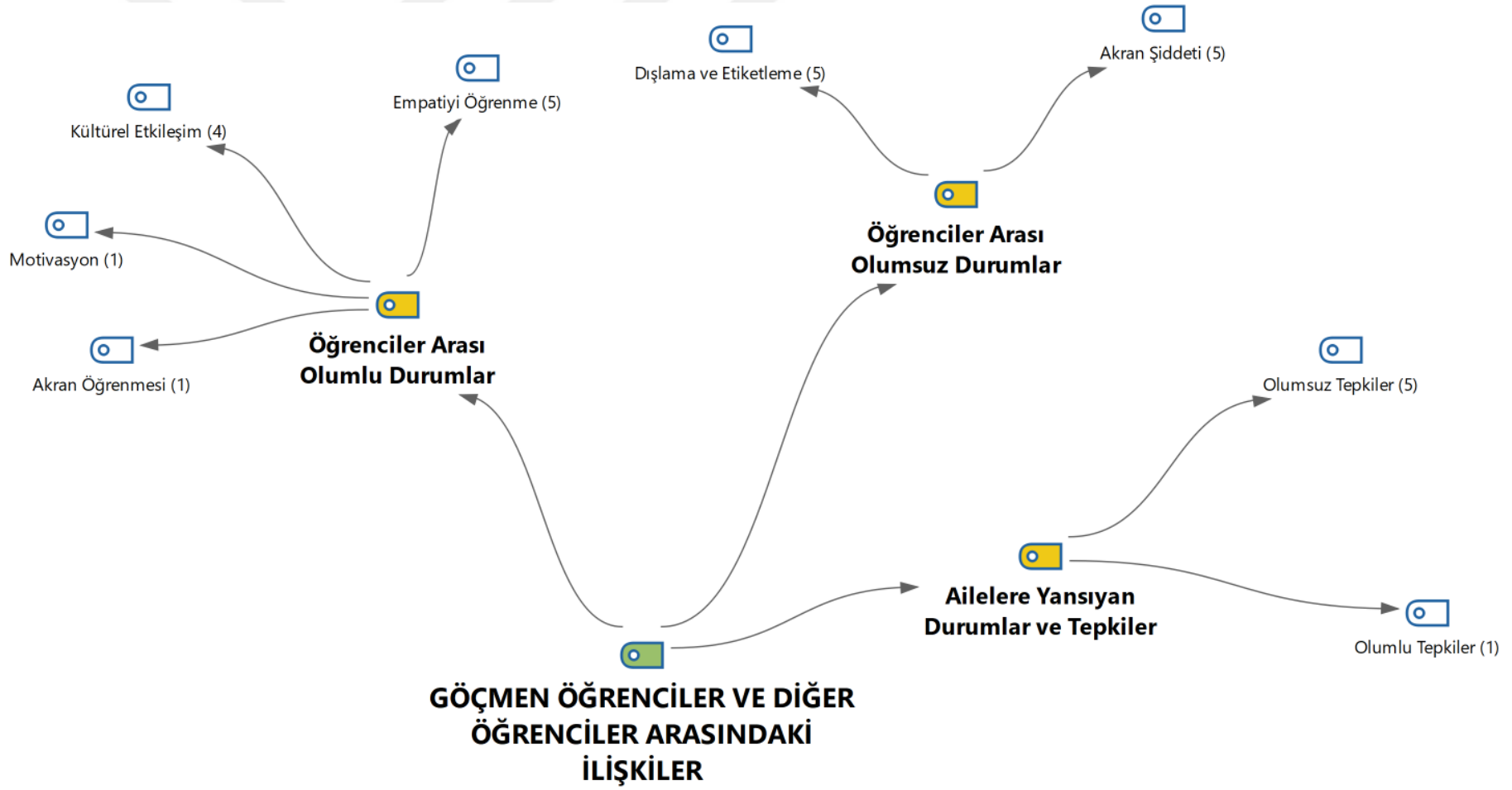
Göçmen öğrencilerin savaş ortamından ayrılarak gelmiş olmaları onlar için davranışsal problemlerini de beraberinde getirmiştir. Öğrencilerin oyun oynarken bile kavga, dövüşlü oyunlar tercih ettikleri ve öğretmenlerin özellikle teneffüs saatlerinde oldukça zorlandıklarını belirttikleri görülmektedir.

4.2.Tema 2: Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler neticesinde göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler ana teması altında 3 alt tema ve onlarında altında toplam 8 kod olduğu ortaya çıkmıştır. Şekil 13'e bakıldığında göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler temasına ait hangi alt kategorinin hangi öğretmen tarafından sıklıkla kodlandığını görmek mümkündür. Şekil 14'te Kod-Alt Kod Modelinde gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	TOPLAM
✓ GÖÇMEN VE DİĞER ÖĞRENCİLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER												0
✓ Öğrenciler Arası Olumlu Durumlar												0
 Kültürel Etkileşim	■	■	■								■	4
 Akran Öğrenmesi											■	1
 Motivasyon						■						1
 Empatiyi Öğrenme	■		■	■					■	■		5
✓ Öğrenciler Arası Olumsuz Durumlar												0
 Akran Şiddeti			■			■	■			■		5
 Dışlama ve Etiketleme	■			■	■			■			■	5
✓ Ailelere Yansıyan Durumlar ve Tepkiler												0
 Olumsuz Tepkiler					■	■	■	■		■		5
 Olumlu Tepkiler		■										1
Σ TOPLAM	3	2	3	2	2	3	3	2	1	3	3	27

Şekil 13. Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi

Şekil 14. Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli

4.2.1. Öğrenciler Arası Olumlu Durumlar

Şekil 13 ve Şekil 14 incelendiğinde göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler temasına ait öğrenciler arası olumlu durumlar alt temasında kültürel etkileşim, akran öğrenmesi, motivasyon ve empatiyi öğrenme şeklinde 4 kod olduğu görülmektedir.

Kültürel Etkileşim

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, olumlu olarak gördükleri durumlardan birisinin de diğer öğrenciler ile göçmen öğrenciler arasında kültürel etkileşim olması olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmecî görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Olmaz olur mu? Çok fazla. Biz onlardan değil onlar bizlerden daha çok öğreniyorlar. Azınlık oldukları için kendi kültürlerini çok fazla yansıtamıyor onlar. Bizim daha çok. Mesela bayram kutlamalarında, gelenek göreneklerimizde, Kurtuluş Savaşını anlatıyorum mesela hep bizimle ilgili yani onlar bize bir şey anlatamıyor. Bizden etkileniyorlar. Genelde burada doğup burada büyüdüğü için... Geleneksel yemekler, geleneksel halk oyunlarımız, hep bizim ülkemizden öğreniyorlar yani. (Ö1)

Yerli malında işte farklı yiyecekler getiriyorlar onlarınkini de görmüş oluyoruz. Giyimleri baş kapama bizimkiyle aynı. Bize bir şey yansıtmadılar. Okul ortamında pek bir şey yansıtmadılar kendi kültürlerinden çok aşırı yani. (Ö3)

Katılımcıların ifadelerine göre, göçmen öğrencilerin sayıca az olduklarından kendi kültürlerini tam olarak yansıtamadıkları belirtilmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin daha çok Türk kültürüne ve geleneklerine maruz kaldıklarını ifade etmektedir. Bayram kutlamaları, gelenek görenekler, Kurtuluş Savaşı gibi konuları öğrencilere anlattığını ve onların Türk kültüründen etkilendiklerini belirtmektedir. Öğretmenler, yerli malı kullanımı ve giyim gibi konularda da öğrencilerin kendi kültürlerini pek yansıtamadığını ifade etmektedir. Bu ifadelerden öğretmenlerin, bu durumu farkında oldukları ve Türk kültürünü öğrencilere aktararak onların daha fazla Türk kültürüne aşina ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin yerli malı kullanımı ve giyim gibi konularda ise kendi kültürlerini daha fazla ifade edememeleri, belki de çoğunluk kültürüne uyum sağlama veya çevre etkisiyle gerçekleşmektedir. Öğretmenlerin perspektifinden, öğrencilerin Türk kültürüne yoğun bir şekilde maruz kaldığı ve bu kültürden etkilendikleri vurgulanmaktadır. Ancak, önemli bir nokta, öğrencilerin kendi kültürlerini ve deneyimlerini paylaşmaları için uygun

bir ortamın sağlanması ve değer verilmesidir. Böylelikle, öğrencilerin kendi kimliklerini ifade etmelerine ve kültürel çeşitlilik içinde güçlü bir şekilde yer almalarına destek olunabilir.

Empatiyi Öğrenme

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, olumlu olarak gördükleri durumlardan birisinin de diğer öğrencilerin göçmen öğrencilerin durumuna bakarak empati yapmayı öğrenmeleri olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Aslında ben mesela çocukların empati kurmalarını sağlamaya çalışıyorum değişik etkinliklerle. Biz de başka ülkeye gitmek zorunda kalabiliriz. Sonuçta onların bir düzeni vardı. Empati kurmaları için değişik etkinlikler yapmaya çalışıyorum. Bazen canlandırmalar yapıyoruz, değişik örnekleri hikayeleştirmelerle yani. (Ö1)

Türkler hallerine şükrediyorlar. Dünyada ne zorluklar var görüyorlar. Yardımseverliği değerler eğitimi manasında daha iyi anlıyorlar. Tabi diğerlerini gocundurmadan, gelmişler ülkemize çocuk sonuçta... Kırmadan, onlarda çocuk sonuçta. Hayat bilgisi dersinde işte onların halk danslarından... Sizin orda nasıl oynuyorsunuz diyoruz mesela... Bir öğrencim orda oynadıkları bir oyunu öğretmişti mesela bize... Oyunlarından mesela kültürlerinden o da öğretiyor mesela gösteriyor. (Ö10)

Katılımcıların ifadelerine göre, öğrencilere empati kurma yeteneğini geliştirmek için çeşitli etkinlikler düzenlendiği belirtilmektedir. Öğretmen, öğrencilerin farklı ülkelere gitmek zorunda kalabileceklerini ve bu nedenle değişime uyum sağlamaları gerektiğini vurgulamaktadır. Canlandırmalar ve hikâye anlatımları gibi yöntemlerle öğrencilere empati kurmayı teşvik etmeye çalıştığı ifade edilmektedir. Öğretmen ayrıca, farklı kültürden gelen öğrencilerin varlığının Türk öğrencilerin şükretme duygusunu güçlendirdiğini belirtmektedir.

Dünyada yaşanan zorlukları gözlemleyen öğrencilerin yardımseverlik ve değerler eğitimi konularında daha iyi anladığı ifade edilmektedir. Öğrencilerin kültürlerini paylaşımlarına ve diğer öğrencilere göstermelerine olanak tanındığı ve bunun hayat bilgisi dersinde gerçekleştiği belirtilmektedir. Öğrencilerin kültürel farklılıkları keşfetme fırsatı buldukları ve birbirlerine kültürel öğeleri öğrettikleri ifade edilmektedir. Bu ifadeler, öğretmenin öğrencilerin kültürel çeşitlilik ve empati kurma becerilerini geliştirmeye yönelik çabalarını yansıtmaktadır. Öğretmen, farklı kültürlerin birbirini

anlama ve saygı duyma fırsatı yaratmanın önemini vurgulayarak öğrencilerin kültürel bilinçlerini artırmayı hedeflemektedir.

Akran Öğrenmesi

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, olumlu olarak gördükleri durumlardan birisinin de birbirleri arasında akran öğrenmesi meydana geldiği görmeleri olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Olumlu... Birbirlerinden öğreniyorlar, etkileniyorlar. Okuma yazmada soruyorlar birbirine. Mesela Afgan öğrencime işte sınava gir Bilsem sınavına falan dedim. Türkçe biliyor, bunu duyan diğer öğrencim ona hemen şu siteden çalışırsan... Diye yardımcı olmaya çalışıyor. Yani birbirlerini olumlu tavsiyeler veriyorlar hoşuma da gitti. (Ö11)

Katılımcı öğretmenin ifadesine göre, öğrenciler arasında birbirlerinden öğrenme ve etkilenme durumu söz konusudur. Öğretmen, bir öğrencisinin sınava girmesi gerektiğini belirttiğinde, diğer öğrencilerin hemen yardımcı olmak için çalışabilecekleri bir siteden bahsettiğini ifade etmektedir. Bu durum, öğrencilerin birbirlerine olumlu tavsiyelerde bulunduğunu ve birbirlerine destek olduklarını göstermektedir. Öğrenciler arasında bu tür etkileşimlerin gerçekleşmesi, iş birliği ve dayanışma ruhunun gelişmesine katkı sağlayabilir. Öğrenciler, birbirlerinden bilgi ve kaynak paylaşımı yaparak, öğrenme süreçlerini desteklemekte ve birlikte daha başarılı olmaya çalışmaktadırlar. Bu durum, sınıf içinde olumlu bir öğrenme ortamının varlığını yansıtmaktadır. Öğrencilerin birbirlerine yardımcı olmaya istekli olması, empati ve iş birliği becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, bu tür etkileşimler sayesinde öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin oluşması ve birbirlerine karşı destekleyici bir tutum sergilemeleri teşvik edilebilir.

Motivasyon

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, olumlu olarak gördükleri durumlardan birisinin de derslerde başarılı olan göçmen öğrencilerin arkadaşlarının da motivasyonlarını arttırdığını gördüklerini belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Şöyle söyleyeyim ilk yılda bir tane göçmen vardı. O da ilgili bir kızdı ve sınıfı olumlu yönde değiştirdiğini gördüm. Dersi dinlerdi derse katılırdı ilgiliydi. Bizim Türk öğrencilerle başa

baş giderdi. Bu şekilde öğrencilerde var. Onların gerek arkadaşlık ilişkilerine gerek derse olumlu katkıları vardı ama bu sayı son zamanlarda öyle arttı ki bu olumlu durum olumsuz gitmeye başladı. (Ö6)

Katılımcı öğretmenin ifadesine göre, son zamanlarda göçmen öğrenci sayısında artış olduğu ve bu artışın olumlu durumu olumsuzla dönüştürmeye başladığı belirtilmektedir. Öğrencilerin artışıyla birlikte, sınıf dinamikleri ve ders katılımı gibi konularda sorunlar ortaya çıkmış olabilir. Bu durumda, öğretmenin dikkate alması gereken nokta, artan göçmen öğrenci sayısının sınıfın dinamiklerini nasıl etkilediğini anlamaktır. Bu öğrencilerin uyum sürecine ve sosyal ilişkilerine destek olmak, onları derslere katılım konusunda teşvik etmek ve sınıf içinde olumsuzlukların önüne geçmek için önlemler almak önemlidir. Öğrencilerin farklı kültürel arka planlardan gelmeleri ve dil engelleri gibi faktörler göz önünde bulundurularak, sınıf ortamında kapsayıcı bir yaklaşım benimsemek ve tüm öğrencilerin eşit şekilde fırsatlardan yararlanmasını sağlamak önemlidir.

4.2.2. Öğrenciler Arası Olumsuz Durumlar

Şekil 13 ve Şekil 14 incelendiğinde göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler temasına ait öğrenciler arası olumsuz durumlar alt temasında akran şiddeti ile dışlanma ve etiketlenme şeklinde iki kod olduğu görülmektedir.

Akran Şiddeti

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, olumsuz olarak gördükleri durumlardan birisinin derslerde akran şiddeti olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Şöyle söyleyeyim. Göçmen öğrenciler zorbalığa maruz kalmıyor ama bizim öğrencilerimiz onlar tarafından kalıyor bence çünkü oyunları şiddet içerikli normal oyunları yok. Şunu hatırlamıyorum ki bizim öğrencilerden onlara baskı zorlama olsun pek yok. Ama şu son zamanlarda sınıfta duymasam da velilerden de oluyor yeter artık ülkelerine gitsinler artık deniyor yani o olabilir. Bizde kavga oluyor ama Türk arkadaşıyla da yapmış olabiliyor yani karakteriyle ilgili. (Ö6)

İnsanlar birbirini nasıl günlük hayatta anlamadığı zaman bir tartışma ortamı, gerginlik oluyorsa iki çocukta Türkçe anlaşılmayınca fiziki mücadeleye dönüyor. En çok yaşadığımızı olumsuzluk bu yani. Kendini anlatamamaktan, dilden kaynaklı kavgalar oluyor. (Ö10)

Katılımcıların ifadesine göre, göçmen öğrenciler çoğunlukla zorbalığa maruz kalmamaktadır. Öğretmenler, Türk öğrencilerin genellikle göçmen öğrencilere karşı baskı veya zorlama uygulamadıklarını ifade etmektedir. Ancak son zamanlarda bazı velilerin göçmen öğrencilere yönelik "artık ülkelerine gitsinler" şeklinde ifadelerde bulunduğu söylenmektedir. Katılımcılar ayrıca, dil engeli nedeniyle öğrenciler arasında anlaşmazlık ve gerginliklerin yaşandığını ifade etmektedir. İki çocuğun Türkçeyi anlamadığı durumlarda günlük hayatta olduğu gibi bir tartışma ortamı ve fiziksel mücadele yaşandığını belirtmektedir. Bu durumda, dil engelinin iletişim ve anlayış sorunlarına yol açtığı ve kavgaların çıkmasına neden olduğu görülmektedir. Öğretmenin dikkate alması gereken nokta, dil engelini aşmak için öğrencilere dil becerilerini geliştirmek ve iletişim konusunda destek sağlamak için uygun yöntemler kullanmaktır. Ayrıca, kültürel farklılıkları anlamak, öğrenciler arasında hoşgörü ve empati geliştirmek için çeşitli etkinlikler ve eğitim materyalleri kullanmak önemlidir. Okulda ve sınıfta olumsuz davranışları önlemek için disiplin politikalarının etkin bir şekilde uygulanması ve öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Dışlama ve Etiketleme

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, olumsuz olarak gördükleri durumlardan birisinin de göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından dışlanmaları olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Geçen seneye kadar sürekli kendi aralarında kavga ederek oynuyorlardı. Bir grup 6-7-8 tanesi bir araya gelip kavga ederek ediyorlardı, oyunları birbirlerine vurmak oluyordu. Biz bütün teneffüslerde onları ayırmaya çalışıyorduk. Zaten diğerleriyle asla oynamıyorlardı. Ama bu sene şunu fark ettim. Yavaş yavaş kaynaşmaya başladılar. Hani böyle diğerleriyle basketbol oynamaya voleybol oynamaya başladılar dolaşıyorlar. Dil geliştikçe arkadaşlıkları da gelişiyor. (Ö3)

En büyük şikâyetimiz bu. Şiddet. Bizim çocuklar misafirperver ama kendi aralarında yaşıyorlar. Veya bizim çocuklara şiddet gösterebiliyorlar. Bizim çocuklar misafir olduklarının farkındalar. Biz Türkler misafir olduklarının farkındayız misafir gibi davranıyoruz gerçekten. (Ö7)

Katılımcıların en büyük şikâyeti ise şiddet ile ilgilidir. Göçmen öğrencilerin kendi aralarında veya Türk öğrencilere karşı şiddet gösterme eğilimleri olduğu ifade edilmektedir. Katılımcılar, Türk öğrencilerin misafirperverlik gösterdiğini ve göçmen

öğrencilerin de misafir olduklarının farkında olduğunu belirtmektedir. Bu durumda, okulda şiddeti önlemek ve göçmen öğrencilerin uyum sürecini desteklemek için çeşitli önlemler alınmalıdır. Öğrencilere şiddetin kabul edilemez olduğu ve empati kurmanın önemi konusunda eğitim verilmeli, iletişim becerileri ve çatışma çözme yöntemleri öğretilmelidir. Ayrıca, kültürler arası etkileşimi teşvik etmek için ortak etkinlikler düzenlenmeli ve öğrenciler arasında hoşgörü ve saygıyı geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır.

4.2.3. Ailelere Yansıyan Tepkiler

Şekil 13 ve Şekil 14 incelendiğinde göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler temasına ait ailelere yansıyan durumlar ve tepkiler alt temasında olumsuz tepkiler ve olumlu tepkiler olmak üzere iki kod bulunmaktadır.

Olumsuz Tepkiler

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, ailelere yansıyan olumsuz tepkilerin olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Diğer velilerden de şöyle geribildirim oluyor mesela. Okulun seviyesi yüksekti eskiden şimdi artık düşmeye başladı diye artık veliler göndermek istemiyor iyi öğrencileri. Bir veli aldı çocuğu mesela iyiydi öğrenci. Yabancılar çok fazla var diye aldı öğrencisini. (Ö8)

Kalabalık olması sebebiyle aileler istemiyorlar yani. Eğitimin aksadığını biliyorlar. Hatta durumu müsait olan başka okula aldırıyor öğrencisini. Durumu olan müsait olan öğrencisi başka okula alıyor yani. (Ö7)

Katılımcıların aktardığına göre, bazı veliler okulun kalitesinin eskisi gibi yüksek olmadığını düşünerek çocuklarını başka okullara göndermeyi tercih etmektedir. Bu durumda, velilerin öğrencilerini farklı bir okula kaydettirmelerinin sebeplerinden biri, göçmen öğrencilerin sayısının artmasıdır. Veliler, okulun kalabalık olmasının eğitimi olumsuz etkilediğine inanmaktadır.

Ayrıca, bazı velilerin, eğitimin aksamış olduğunu düşündükleri için çocuklarını başka okullara kaydettirdiği belirtilmektedir. Bu velilerin, çocuklarının daha iyi bir eğitim alabilmesi için durumu müsait olan başka bir okulu tercih ettiği ifade edilmektedir. Bu geri bildirimlere dayanarak, okul yönetimi ve yetkililerin velilerin kaygılarını anlamak ve dikkate almak önemlidir. Okulun kalitesini yükseltmek için çeşitli önlemler alınmalı,

eğitim standartlarına uygun bir ortam sağlanmalı ve öğrencilerin başarısını desteklemek için gerekli kaynaklar ve programlar sunulmalıdır. Ayrıca, velilerle düzenli iletişim kurularak kaygılarının giderilmesi ve okulun gelişimine katkıda bulunmaları sağlanmalıdır.

Olumlu Tepkiler

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri değerlendirirken, ailelere yansıyan olumlu tepkilerin olduğunu belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Toplantılarda da görüyorum, hatta tam aksine yardım ediyorlar. Ekonomik olarak kötü olanlara diğer Türk veliler yardım ediyor. Benim sınıfta var bir tane durumu çok kötü... Kalemini silgisini... Pikniğe gidecektik mesela karşılıyorlar çocukların masrafını. (Ö2)

Öğretmenin ifadesine göre, toplantılarda göçmen öğrencilere yönelik yardımlaşma ve dayanışma gözlemlenmektedir. Ekonomik olarak zor durumda olan göçmen öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için diğer Türk veliler yardımcı olmaktadır. Örneğin, sınıfta çok kötü durumda olan bir öğrenciye diğer veliler kalem, silgi gibi malzemeleri temin ederken, piknik gibi etkinliklerde çocukların masraflarını karşılamaktadırlar. Bu durum, göçmen öğrencilerin ve ailelerinin karşılaştığı zorluklara duyarlılık gösteren ve yardımseverlik anlayışını benimseyen bir topluluk olduğunu göstermektedir. Bu tür dayanışma ve yardımlaşma faaliyetleri, göçmen öğrencilerin entegrasyon sürecine katkıda bulunmakta ve onların okula uyumunu ve sosyal bağlarını güçlendirmektedir. Bu destekler, göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik zorlukları bir nebze hafifletirken, onlara aidiyet duygusu ve destek hissi vermektedir.

4.3. Tema 3: Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler neticesinde göçmen öğrencilerin akademik performansı teması altında 3 kod olduğu ortaya çıkmıştır. Göçmen öğrencilerin akademik performansı, bir dizi faktörden etkilenebilmektedir. Dil bariyerleri, kültürel farklılıklar, eğitim sistemine uyum süreci, sosyoekonomik durum ve göçmen öğrencilerin öğrenme deneyimleri gibi faktörler, akademik başarılarını etkileyebilmektedir. Göçmen öğrencilerin çoğunluğu, yeni bir dilde eğitim almak zorunda kaldıklarında dil becerilerini geliştirmek için ek bir çaba sarf etmek zorundadır. Bu, başlangıçta akademik performanslarını etkileyebilir, ancak zamanla dil becerileri geliştikçe bu etki azalabilir.

Ayrıca, kültürel farklılıklar da göçmen öğrencilerin akademik performansını etkileyebilir. Öğrenme yaklaşımları, öğrenme değerleri ve öğrenme stilleri gibi faktörler, göçmen öğrencilerin akademik süreçte farklılıklar göstermesine neden olabilmektedir.

Öğretmenlerin, bu farklılıkları anlamaları ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik uygun öğretim stratejilerini uygulamaları önemlidir. Bununla birlikte, göçmen öğrencilerin akademik performansı, aynı zamanda destekleyici bir öğrenme ortamının varlığından da etkilenebilmektedir. Eğitimciler, göçmen öğrencilere uyum sağlamaları ve potansiyellerini gerçekleştirmeleri için gerekli desteği sağlamalıdır. Dil destek programları, kültürlerarası iletişimi teşvik eden etkinlikler, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına odaklanan öğretim yöntemleri ve sosyal destek ağları, göçmen öğrencilerin akademik performansını arttırabilmektedir.

Şekil 15'e bakıldığında göçmen öğrencilerin akademik performansına ait kodların hangi öğretmenler tarafından sıklıkla kodlandığını görmek mümkündür. Şekil 16'da Kod-Alt Kod Modelinde gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11
▼ GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK PERFORMANSI											
 Yüksek Düzeyde Katılım ve Başarı											
 Motivasyon Düşüklüğü											
 Dil Engelinden Kaynaklı Zorluklar											

Şekil 15. Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi

Şekil 16. Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli

Şekil 15 ve Şekil 16 incelendiğinde göçmen öğrencilerin akademik performansı temasına ait yüksek düzeyde katılım ve başarı, motivasyon düşüklüğü ve dil engelinden kaynaklı zorluklar şeklinde üç kod olduğu görülmektedir.

Yüksek Düzeyde Katılım ve Başarı

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin akademik performansı ile ilgili olarak bazı öğrencilerinin derslere yüksek düzeyde katılım gösterdiklerini ve başarılı öğrenciler olduklarını belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Aslında şöyle bir şey var. Zeki çocuklar. Özellikle Iraklılar çok zeki. Anlayabildiklerini anladıkları anda istiyorlar derse katılmayı. Yani Türkçe bilenler her türlü etkinliği içindeler. Hırs var bakıyorsun Denemelerde ilk beşterler. Diğerleri de bir şeyi başardıklarını görünce hoşlarına gidiyor. İngilizce dersinde mesela Türkçeyi bilmiyordu bir tanesi İngilizce sorunca biliyordu ve en arkada sıradan en öne geldi. Yavaş yavaş en az katılandan en çok katılan oldu. (Ö3)

Yani etkinlik tarzı işlerde onları etkinliğin içerisine katabildiğim için bizim öğrencileri de teşvik ediyor. Onları da katmış oluyoruz. Bu tarz oyun tarzı etkinliklerde olumlu yansıyor. Çocuklar kendini göstermek istiyor yani. (Ö4)

Zorlanmıyorum ben. Ama iletişimde kurabilirsek daha da iyi oluyor. Takıma girmek istiyorlar, hocam ben top oynuyorum falan gibi. Mesela geçen sene kalecim F. Iraklıydı. Şu anda iki öğrencim var çok yetenekli voleybola ama yaşından dolayı alamıyorum. Yaşları büyük yazılmışlar okula. Okul çağına çıkmış ama okulda görünüyor alamadım alabilsem iyiydi. (Ö5)

Katılımcıların ifadesine göre, göçmen öğrenciler arasında zeki ve yetenekli çocukların bulunduğu belirtilmektedir. Özellikle Iraklı öğrencilerin zekâlarıyla öne çıktığı ve derslere istekli bir şekilde katıldıkları ifade edilmektedir. Türkçe bilen öğrencilerin her türlü etkinliğe dahil oldukları ve hırs gösterdikleri belirtilmektedir. Deneme sınavlarında iyi sonuçlar elde ettiklerini ve başarıya ulaştıklarında memnuniyet duyduklarını ifade eden öğretmen, İngilizce dersinde Türkçeyi bilmeyen bir öğrencinin başarı gösterdiğini ve motivasyonunun arttığını paylaşmıştır.

Öğretmen ayrıca, etkinliklerde göçmen öğrencileri etkinliğin içine katabildiğini ve bu sayede Türk öğrencilerin de teşvik edildiğini ifade etmektedir. Bu tarz etkinliklerde çocukların kendini göstermek istediğini belirten öğretmen, iletişim kurabildikleri

takımlarda yer almak istediklerini ve yeteneklerini sergilemek istediklerini söylemektedir. Bu ifadeler, göçmen öğrencilerin potansiyel yetenekleri olduğunu ve onların yeteneklerini keşfetmek ve desteklemek için iletişim kurmanın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmenin bu şekilde öğrencilere fırsatlar sunması, onların özgüvenlerini artırabilir ve kendilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.

4.3.1. Motivasyon Düşüklüğü

Yapılan görüşmelerde bazı öğretmenler, göçmen öğrencilerin motivasyonlarının düşük olduğunu ve bu durumun akademik performanslarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Yani onlar çok sorumluluk almak istemiyorlar. Hani ödev... Çünkü hani... Aileden yardım alamıyorlar birçok konuda, kendi başlarına yapmak zorunda kalıyorlar o yüzden çok yüksek değil motivasyonları. Düşük yani motivasyonları ve sınıf yönetimini de zorlaştırıyor bu durum. Öğretmen arkadaşlarımda hayıflanıyor mesela bu durumdan. Onlar anlamıyor diye basite indirgeyerek anlatmaya çalışıyorum. Ama dersi dinlemek istemiyor anlamak istemediği için. (Ö1)

Göçmen öğrencilerin sorumluluk almak konusunda zorlandığı ve motivasyonlarının düşük olduğu ifade ediliyor. Ailelerinin birçok konuda yardım edememeleri nedeniyle, göçmen öğrencilerin kendi başlarına birçok şeyi yapmak zorunda kaldıkları belirtiliyor. Bu durum, ödevlerini yapma konusunda motivasyonlarının düşük olmasına ve sınıf yönetimini zorlaştırmasına yol açabiliyor. Öğretmenlerin bu durumdan dolayı hayıflandığı ve öğrencilere anlatmaya çalışırken basit bir şekilde ifade etmek zorunda kaldıkları belirtiliyor. Göçmen öğrencilerin motivasyonlarının düşük olması, dersi dinlemek istememe ve anlamak istememe eğilimine neden olabiliyor. Bu durum, öğretmenlerin öğrencilerle daha etkili iletişim kurabilmek ve motivasyonlarını artırmak için farklı yöntemler denemelerini gerektirebilir. Öğrencilere uygun destek sağlanarak, motivasyonlarının artırılması ve derslere daha aktif katılım sağlanması hedeflenebilir.

4.3.2. Dil Engelinden Kaynaklı Zorluklar

Yapılan görüşmelerde öğretmenler, göçmen öğrencilerin akademik performansını ile ilgili olarak öğrencilerin Türkçe bilmedikleri için dersleri anlamakta zorlandıklarını ve bu durumun akademik performanslarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bazı görüşmeci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Dil sorunu olduğu için kültür derslerinde biraz zorlanıyorlar. Yani okumaya geçmede sıkıntı yok. Bizim İngilizceyi öğrendiğimiz gibi onlarda okumayı öğreniyorlar ama okuduklarından bir şey anlamıyorlar. O yüzden okuma anlama sıkıntısı olduğu için kültür derslerinde biraz sorun çıkıyor. O da ilk sınıflarda daha fazla oluyor. 4. sınıfa doğru geçtikçe birazcık daha anlamaya başlıyorlar okuduklarını. Daha önceden konuştuklarımızdan bir kısmını hatta birçoğunu anlamıyorlardı. Derste o yüzden biraz kendilerini geri çekme huyları vardı yani. Biraz katılmıyorlardı yani. (1)

E tabi daha düşük. Niye çünkü evde farklı bir dil konuşuluyor. devi yapamıyor. Katılımda buna paralel olarak azalıyor. (2)

Öğretmenin ifadesine göre, dil sorunu göçmen öğrencilerin kültür derslerinde zorluk yaşamalarına neden olmaktadır. Göçmen ğrencilerin okuma becerileri olumlu yönde gelişse de okuduklarını anlamakta zorluk çektikleri belirtilmektedir. Bu durum özellikle ilk sınıflarda daha fazla görülmekte olup, 4. sınıfa doğru biraz daha anlama yeteneklerinin arttığı ifade edilmektedir. Öğrencilerin okuduklarını anlamadıkları için derslerde geri planda kalmaya eğilimli oldukları ve katılımlarının az olduğu belirtilmektedir. Aynı şekilde, evde farklı bir dilin konuşulduğu ve dev yapmada zorlandıkları ifade edilmektedir. Dil sorunu, öğrencilerin ödevlerini tamamlama ve derse aktif katılma konusunda engel oluşturmaktadır. Bu durum, göçmen öğrencilerin entegrasyon sürecinde dil becerilerinin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Öğretmenin bu durumu fark etmesi ve destek sağlaması, göçmen öğrencilerin dil becerilerini geliştirme ve derslere daha aktif katılma konusunda yardımcı olabilir.

4.4. Tema 4: Göçmen ğrencilerin Okula Etkisi

Son yıllarda, küresel düzeyde artan göç hareketleri, birçok ülkede eğitim sistemlerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Göç hareketlerinin bir sonucu olarak, göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullar, uluslararası ğrenci popülasyonunun artmasıyla önemli bir demografik dönüşüme uğramıştır. Göçmen ğrencilerin kabul gördüğü, desteklendiği ve kapsayıcı bir okul iklimi, bu öğrencilerin sosyal bağlantılar kurmasına ve başarılarını artırmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, okul kültürü ve yapısı, göçmen öğrencilerin kendilerini ait hissetmeleri ve kimliklerini geliştirmeleri için önemlidir. Kültürel eşitlilikleri yansıtan bir okul kültürü ve yapısı, göçmen öğrencilerin kendi değerlerini, dil becerilerini ve kültürel kimliklerini güçlendirmelerini teşvik edebilir. Bunun yanı sıra, okul yönetimi ve öğretmenlerin göçmen öğrencilere yönelik uygun destek, kaynak ve eğitim yaklaşımları sağlaması da bu etkileşimde kritik bir rol

oyunar. Göçmen öğrencilerin okul iklimi, okul kültürü ve yapısıyla etkileşimi, hem göçmen öğrencilerin başarısı ve refahı açısından önemli hem de okulun genel toplumsal çeşitlilikle başa çıkma becerilerini geliştirmesi açısından kritik bir faktördür.

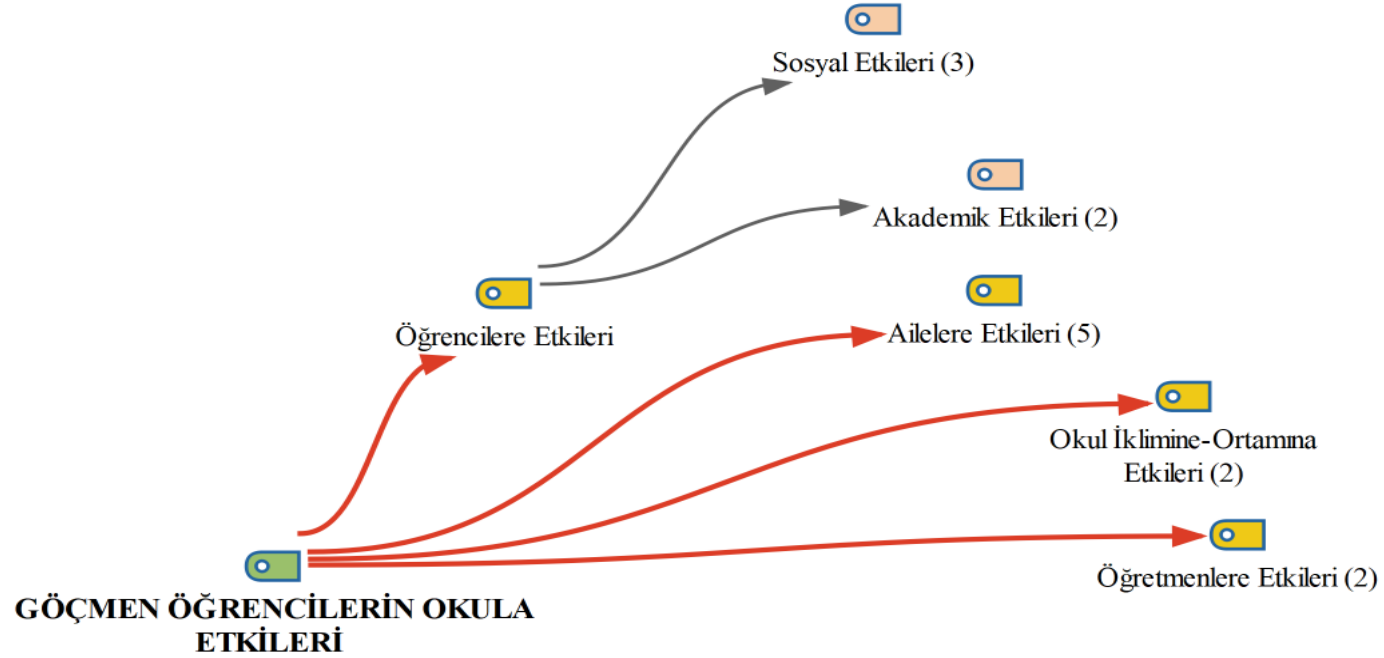
Şekil 17'ye bakıldığında göçmen öğrencilerin okula etkilerine ait kodların hangi yöneticiler tarafından ne sıklıkla kodlandığını görmek mümkündür.

Şekil 18'de ise Kod-Alt Kod Modelinde gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	TOPLAM
▼ GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN OKULA ETKİLERİ						0
 Ailelere Etkileri						5
 Öğretmenlere Etkileri						2
▼ Öğrencilere Etkileri						0
 Sosyal Etkileri						3
 Akademik Etkileri						2
 Okul İklimine-Ortamına Etkileri						2
 TOPLAM	6	3	3	0	2	14

Şekil 17. Göçmen Öğrencilerin Okula Etkileri Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi

Şekil 18. Göçmen Öğrencilerin Okula Etkileri Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli

Şekil 17 ve Şekil 18 incelendiğinde göçmen öğrencilerin okula etkileri temasına ait ailelere etkileri, öğretmenlere etkileri, öğrencilere etkileri ve okul iklimine-ortamına etkileri şeklinde 4 alt tema olduğu öğrencilere etkileri teması altında ise iki kod olduğu görülmektedir.

4.4.1. Ailelere Etkileri

Göçmen öğrencilerin okuldaki varlığı, göçmen olmayan öğrencilerin ailelerine çeşitli şekillerde etki edebilir. Birinci olarak, kültürel çeşitlilik ve farkındalık açısından etkileri göz ardı edilemez. Göçmen öğrenciler, farklı kültürlerden gelen perspektifleri ve deneyimleriyle okul ortamına yeni bir boyut katarken, göçmen olmayan öğrencilerin aileleri de bu çeşitlilikle daha fazla etkileşim içinde olabilmektedir. Bu etkileşim, ailelerin kültürel açıdan zenginleşmesini, farklı bakış açılarını anlamalarını ve kültürel farkındalık düzeylerini artırmasını sağlayabilir. İkinci olarak, göçmen öğrencilerin varlığı, dil becerileri ve iletişim yetenekleri açısından etkili olabilir. Göçmen olmayan öğrencilerin aileleri, göçmen öğrencilerle etkileşim halinde oldukça farklı dillerden ve iletişim tarzlarından etkilenebilirler. Bu durum, göçmen olmayan öğrencilerin ailelerinin dil becerilerini geliştirmelerine ve kültürel olarak çeşitli iletişim modellerini öğrenmelerine katkıda bulunabilir. Ayrıca zaman zaman dayanışma da söz konusu olabilmektedir. Ancak bununla beraber zaman zaman olumsuz durumlar da söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda bazı yöneticilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Tam tersine yardımcı oluyorlar. Küçük gelen kıyafetleri veliler gönderiyorlar bizde onları temiz olanları yabancı uyruklulara veriyoruz. Onlarda ama çuvalı doldurup gitmiyorlar istedikleri kadar koyma hakları olmasına rağmen sadece işlerine yarayacak olan arıyorlar. Görgüsüzlük yapmıyorlar. Mesela bir tanesi bebek kıyafeti ihtiyacı vardı aldı gitti. (Y1)

Herhangi bir dışlama yok. Herhangi bir dışlama söz konusu değil. Öğrencisi bende olanlarda öyle bir şey yaşamadım. Ama bu niyetle anasınıfına vermeyenler var onu biliyorum. Dedim ya ayrıştırmıyorum ben. Dışarıdan bakanlar şu okul anasınıfına göçmen öğrenci alıyor oraya vermeyelim de falanca okula verelim diyorlarmış. Bana direk söyleyen olmadı ama duyuyorum. (Y1)

Yani maalesef çok fazla olmasa da benim çocuğum yabancı biriyle oturmasın gibi uzak dursun gibi oluyor... Dediğim gibi hastalık bulaşır, ne olduğu belli değil diyorlar. Garibansan öyle oluyor yani. Tabi bazı insanlar çocuklarını Suriyeliler var diye göndermek istemiyor duydum. Şurada oturuyorum bir gün, göçmen geldi bir tane gariban. Bizde de bir tane parası olan bir veli oturuyordu. Acındırayım diye ona da anlattım, hani yardım eder belki diye. Bakın ne kadar garibanlar var dedim. Sonra bir baktım ki veli dedim

herhalde yardım edecek. Kadının cevabı “müdür bey bunları buraya alıyorsunuz ama aşıları var mı?” dedi. Temizliği nasıl dedi. Ben şok oldum. Öyle bakan da var maalesef.
(Y3)

Bu ifadeler, göçmen öğrencilerin varlığının bazı göçmen olmayan öğrencilerin aileleri üzerinde farklı etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Bazı veliler, yardımlaşma ve kültürel çeşitlilik açısından olumlu bir tutum sergilerken, bazıları ise kaygılarını dile getirmekte ve göçmenlere karşı önyargılar taşıyabilmektedir. Bu durum, göçmen öğrencilerin okul ve toplum içinde karşılaştıkları çeşitli dinamikleri anlamak ve uyum sağlamalarını desteklemek için dikkate alınması gereken önemli bir noktadır. Göçmen öğrencilerin varlığının göçmen olmayan öğrencilerin ailelerine etkileri, birçok faktöre bağlı olarak değişebilir. Bu etkiler, ailelerin sosyal etkileşimlerini, kültürel anlayışlarını, dil becerilerini ve algılarını şekillendirebilir. Ayrıca, göçmen öğrencilerin varlığı, göçmen olmayan öğrencilerin ailelerinin eğitim sistemiyle olan etkileşimini ve çeşitlilik algısını etkileyebilir. Önemli olan, göçmen öğrencilerin varlığının her ailenin deneyiminde farklılık gösterebileceği ve bu farklılıkların daha geniş bir perspektifle ele alınması gerektiğidir. Bu noktada, eğitim sistemleri ve okulların göçmen öğrencilerin varlığına yönelik duyarlılık göstermeleri önemlidir. Okullar, göçmen öğrencilerin ve ailelerinin ihtiyaçlarına yanıt verecek politikalar ve destek mekanizmaları oluşturmalıdır. Ayrıca, göçmen olmayan öğrencilerin aileleriyle etkili iletişim kurarak kültürel anlayışı artırmak, ayrımcılığı önlemek ve hoşgörü ortamını teşvik etmek de gereklidir. Sonuç olarak, göçmen öğrencilerin varlığı, göçmen olmayan öğrencilerin ailelerine farklı etkiler yaratabilir. Bu etkilerin anlaşılması ve ele alınması, eğitim sistemleri ve okulların çeşitlilikle başa çıkmak için uygun stratejiler geliştirmelerini sağlayacaktır.

4.4.2. Öğretmenlere Etkileri

Göçmen öğrencilerin okuldaki sayıca çoklukları zaman zaman öğretmenler üzerinde olumlu etki oluşturduğu gibi olumsuz yönleri de olmaktadır. Sınıflara dengeli dağıtım olmadığı durumlarda öğretimin niteliği ve sınıfın yönetimi gibi konularda şikayetler artabilmektedir. Bazı katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

En çok zorlandığımız konu yabancı öğrenci geldiğinde hangi öğretmene vereceğiz. Altı şubeden hangisine vereceğiz. Biri diyor ki yeter hocam bana verme artık çünkü 6-7 tane oluyor. Çocuk yani birinci sınıfta hem dil hem okumayı öğreniyor ama ara sınıfta sıkıntı oluyor. (Y3)

Bayağı geliyor sayı fazla olduğu için öğretmenler şikayetçi. Göçmen öğrenci sayısı fazla olunca... Özellikle ara sınıfta geliyor çok şikâyet. Çocuk ara sınıfta geliyor Türkçe bilmiyorlar iletişim olmuyor bu sefer hocalar zorlanıyor. (Y5)

Yönetici ifadeleri, göçmen öğrencilerin okullarda yerleştirme sürecinin zorluklarını ve öğretmenlerin bu durumla başa çıkma konusundaki zorluklarını vurgulamaktadır. Öğretmenler, göçmen öğrencilerin hangi sınıfa yerleştirileceği konusunda karar verirken zorluklar yaşayabilmektedir. Göçmen öğrenci sayısının artmasıyla birlikte, öğretmenlerin bu öğrencileri hangi sınıflara yerleştireceklerini belirleme sürecinde sıkıntılar ortaya çıkabilmektedir. Bazı öğretmenler, göçmen öğrenci sayısının fazla olduğu sınıflarda aşırı yüklenmelerden şikâyet edebilmektedir.

Ayrıca, göçmen öğrencilerin ara sınıflara geldiklerinde öğretmenlerin iletişim zorlukları yaşadığı ve Türkçe bilmedikleri durumlarla karşılaştığı ifade edilmektedir. Bu durum, dil bilmeme ve iletişim eksikliği gibi faktörlerin öğretmenlerin göçmen öğrencilerle etkili bir şekilde iletişim kurmalarını zorlaştırabileceğini göstermektedir. Ara sınıfta göçmen öğrencilerin dil ve okuma becerilerini edinme sürecinde zorluklar yaşandığı belirtilmektedir. Bu ifadeler, göçmen öğrencilerin eğitim sistemi içindeki yerleştirme süreçlerinin ve dil becerilerinin önemini vurgulamaktadır. Okullar, göçmen öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için destekleyici programlar ve kaynaklar sağlamalıdır. Ayrıca, öğretmenlere kültürel farkındalık ve iletişim becerileri konusunda eğitim verilmesi, göçmen öğrencilerle etkili bir şekilde çalışmalarına yardımcı olabilir. Bu şekilde, öğretmenler göçmen öğrencilerin eğitimine daha iyi destek olabilir ve okullarda daha kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturulabilir.

4.4.3. Öğrencilere Etkileri

Göçmen öğrencilerin diğer öğrencilere etkileri hem olumlu hem de olumsuz yönler içerebilir. Olumlu yönden bakıldığında, göçmen öğrenciler farklı kültürleri ve deneyimleri diğer öğrencilere aktararak kültürel çeşitlilik ve hoşgörüyü artırabilir. Ayrıca, göçmen öğrencilerin dil becerileri ve akademik başarıları diğer öğrencilere ilham verebilir ve motivasyonlarını artırabilir. Bununla birlikte, bazı olumsuz etkiler de görülebilir. Dil engelleri veya iletişim zorlukları, göçmen öğrencilerin diğer öğrencilerle etkileşimini sınırlayabilir. Bazı durumlarda kültürel farklılıklardan kaynaklanan anlaşmazlıklar veya çatışmalar ortaya çıkabilir. Bazı yöneticilerin görüşleri şöyledir:

Mesela koridorlarda iki üç Arap bir araya geldiyse beraber oynuyorsa teneffüste yanıma çağırıyorum Türklerle oynayın beraber oynarsanız Türkçe öğrenirsiniz yoksa öğrenemezsiniz. Yeni gelen bir çocuk Türkçesi yoksa hiç ona büyük bir çocuk ile izah ediyoruz ve birbirinizle oynarsanız öğrenemezsiniz dersleri, Türkçeyi öğrenemezsiniz diye anlatıyoruz (Y1)

Olumlu olarak ise bazı çocuklar var gerçekten yaratılış olarak zeki çocuklar. Şimdi her aile geri kalmış değil Suriyeli, Iraklı ama elit ailelerde var. Onlarda geliyorlar. Tamam belki oradaki yaşantısını burada sürdüremiyor ama mühendis olan iş adamı olanlar var. Mesela onların çocukları çok iyi İngilizce biliyorlar. Mesela İranlı velimizin çocuğu... Özellikle sınıf öğretmenin İngilizce yaptık ki o çocukla irtibata geçsin rahat iletişim kursunlar diye. O tip aile çocukları burada rol model oluyorlar. Yani şöyle diyorum mesela “bakan çocuklar arkadaşınız yabancı Iraktan geldi sizden daha iyi yapıyor”. Rol model demeyim de hani özendirme için diyelim. (Y1)

Yöneticilerin ifadelerine göre, bazı yöneticiler göçmen öğrencilerin dil öğrenimini teşvik etmek amacıyla sosyal etkileşimleri yönlendirme stratejilerini kullanmaktadır. Yöneticiler, Türk öğrencileri, göçmen öğrencilerle birlikte oynamaya teşvik ederek onlara Türkçe öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bu yaklaşım, dil becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilecek ve kültürel anlayışı artırabilecek bir etkileşimi teşvik etmek amacıyla uygulanmaktadır. Bazı göçmen öğrencilerin ailelerinin yüksek sosyal statüsü ve eğitim düzeyi, çocuklarının akademik başarısını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bu öğrenciler, İngilizce gibi yabancı dilleri iyi bir şekilde öğrenme becerisine sahip olabilir ve diğer öğrencilere rol model olarak görülebilirler. Özellikle bu tür ailelerin çocukları, sınıf öğretmeni gibi bir yetişkinin desteğiyle rahat iletişim kurabilmekte ve diğer öğrencilerle etkileşimde bulunarak dil becerilerini geliştirebilmektedir.

4.4.4. Okul İklimine-Ortamına Etkileri

Göçmen öğrencilerin okul iklimi ve ortamına etkileri aynı zamanda dil ve iletişim alanında da görülebilir. Göçmen öğrenciler, farklı dilleri konuşabilme yetenekleri ve çeviri becerileriyle okulda iletişimi zenginleştirebilirler. Bu, diğer öğrencilerle etkileşimi artırabilir ve kültürel anlayışın gelişmesine katkıda bulunabilir. Aynı zamanda, okul yönetimi ve öğretmenlerin göçmen öğrencilere yönelik dil destek programları ve kaynakları sağlamaları da önemlidir. Göçmen öğrencilerin okul iklimi ve ortamına etkileri ayrıca sosyal uyum ve ilişkiler üzerinde de etkilidir. Göçmen öğrenciler, diğer öğrencilerle arkadaşlık kurabilir, iş birliği yapabilir ve sosyal ağları genişletebilirler. Bu,

okulda dayanışmayı ve sosyal ilişkileri güçlendirebilir. Ayrıca, göçmen öğrencilerin kültürel farkındalıkları ve birbirlerine karşı hoşgörü ile yaklaşımları, okul ikliminin olumlu bir şekilde etkilenmesine katkıda bulunabilir.

Baskın olmadıkları için yani bizim okulda baskın olmadıkları için çok da etkilemiyor. Aksini bizim okulumuz baskın olduğu için biz onları değiştiriyor. Sayı belki de az olduğundan yani sınıflara eşit bir şekilde dağıtıyoruz ya o yüzden onlar değil bizim öğrenciler daha baskın oluyorlar, belki de ondan. Bizim öğrencilerimiz de aslında doğudan falan gelenler ağırdan falan gelenler onlarda göçmen sayılır. Hani böyle bir ayrıştırma üstün gelme iteleme söz konusu değil biz de zaten fırsat vermiyoruz. (Y1)

İlk defa geldiğinde bu sene, sarıldı bana gelince. Demek ki o güven. Zor şartlarda geldiler çünkü. Burada da kolay değil. Alışma dönemi. Daha sonraki dönemlerde de insanların yaklaşım tarzına göre de olumlu yönde veya olumsuz artma veya azalma olabilir. Bizim burada para kutusu var mesela dışarıda çocuklar kaybeder falan... Çok yabancı uyruklu öğrenciler para bulduk diye gelir mesela. Kutuya atarlar. Ne ekersen onu biçiyorsun yani üstadım. Artık bakanlığın tasarrufunda mı bilmiyorum ama en güzel şey minimum seviyede tutarak okullara yaymak. (Y2)

Bu bulgular, göçmen öğrencilerin okul ortamında baskın olmadıklarını ve bu nedenle çok fazla etkilemediklerini ortaya koymaktadır. Bunun yerine, bu okulda yer alan diğer öğrencilerin, göçmen öğrencileri çevrelerine uyum sağlamaları için değiştirdikleri belirtilmektedir. Göçmen öğrencilerin sayılarının az olması ve sınıflara eşit şekilde dağıtılmaları, yerli öğrencilerin daha baskın olmalarına yol açabilmektedir. Bu durumda, göçmen öğrencilerin etkisi yerli öğrencilere göre daha az görülebilir. Ayrıca, bazı yerli öğrencilerin de göçmenlerle aynı sosyal, kültürel ve ekonomik geçmişe sahip oldukları belirtilmektedir, bu da ayrıştırma ve üstünlük sağlama gibi olumsuz davranışların engellenmesine katkıda bulunabilir.

4.5.Tema 5: Göçmen Öğrencilerle İlgili Yaşanan Sorunlar

Göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda, bazı sorunlar ve zorluklar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlar, okul yöneticileri için çeşitli yönetsel zorlukları beraberinde getirebilmektedir. Dil bariyerleri, kültürel farklılıklar, entegrasyon süreci, akademik destek ihtiyaçları ve toplumsal kabul gibi konular, göçmen öğrencilerle ilgili sorunların öne çıktığı alanlardır. Okul yöneticileri, bu sorunları anlamak, uygun destek mekanizmalarını sağlamak ve göçmen öğrencilerin eğitim deneyimlerini iyileştirmek için çözüm odaklı çalışmalar yapmalıdır. Göçmen öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak,

kapsayıcı bir okul ortamı sağlamak ve eğitim fırsatlarından tam olarak yararlanmalarını desteklemek, okul yöneticilerinin önemli bir sorumluluğudur.

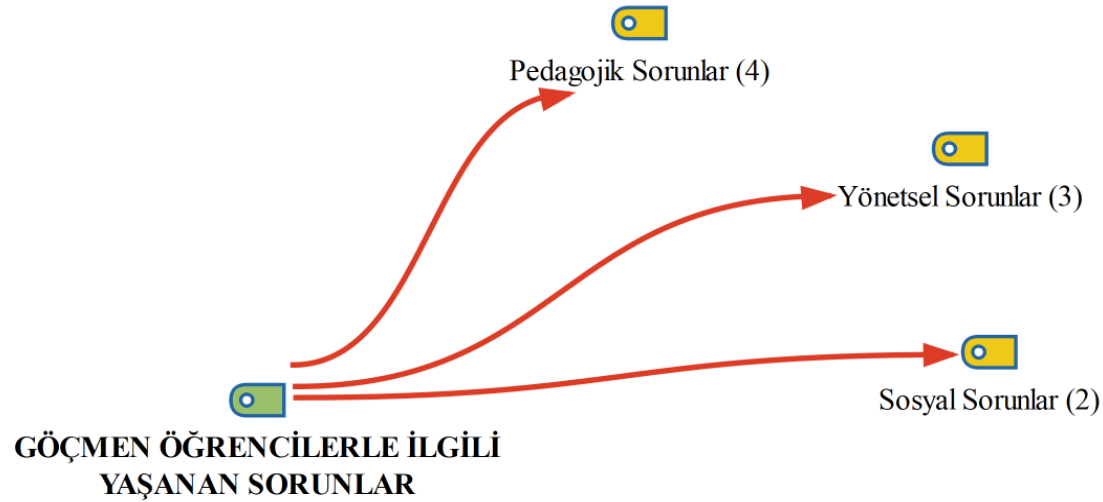
Şekil 19'a bakıldığında göçmen öğrencilerin okulda yaşadıkları sorunlara ait kodların hangi yöneticiler tarafından ne sıklıkla kodlandığını görmek mümkündür.

Şekil 20'de ise Kod-Alt Kod modelinde gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	TOPLAM
▼ GÖÇMEN ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ YAŞANAN SORUNLAR						0
 Sosyal Sorunlar						2
 Yönetsel Sorunlar						3
 Pedagojik Sorunlar						4
Σ TOPLAM	3	1	2	2	1	9

Şekil 19. Göçmen Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi

Şekil 20. Göçmen Öğrencilerin Yaşadıkları Sorunlar Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli

Şekil 19 ve Şekil 20 incelendiğinde göçmen öğrencilerle ilgili yaşanan sorunlar ana teması altında pedagojik sorunlar, yönetsel sorunlar ve sosyal sorunlar şeklinde üç alt tema olduğu görülmektedir.

4.5.1. Pedagojik Sorunlar

Göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştığı pedagojik sorunlar, onların akademik başarılarını etkileyebilmekte ve eğitim deneyimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu sorunlar genellikle dil bariyerleri, kültürel uyum zorlukları, öğrenme stiline farklılıkları ve eğitim sistemine adapte olma sürecindeki zorluklar olarak öne çıkmaktadır. Göçmen öğrencilerin farklı dil ve kültürel arka planları, sınıf içi iletişimi ve etkileşimi etkileyebilirken, öğrenme stilleri ve alışkanlıkları da öğretim metotları ve müfredatın uygunluğuyla uyumsuzluk yaratabilmektedir. Bu nedenle, pedagojik sorunların anlaşılması, göçmen öğrencilere uygun öğretim stratejileri ve destek mekanizmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Aşağıda bazı katılımcı görüşlerine yer verilmiştir:

Çocukla çok ilgilenmiyorlar. Şeyden dolayı veli Türkçe bilmiyor, okuma yazma bilmiyor, Latin alfabesini bilmiyorlar, çocuğa eğitim konusunda çok yardımcı olmuyorlar. Hatta hiç olmuyorlar. Şöyle ama bana karşı, okul idaresine ve öğretmenlere karşı çok saygılılar. Ekonomik durumları yeterli olmadığı için çocuklarının ihtiyaçlarını da çok karşılayamıyorlar. Bunu da biz karşılıyoruz. Kırtasiye ihtiyacı, giyim ihtiyacı, kışlık ayakkabısı, montu, biz karşılıyoruz. Bundaki niyetimizde çocuğun okula devamını sağlamak. Okul aile birliği dernekler hayırseverler öğretmenler ile bu işi götürüyoruz. Mağdur bırakmıyoruz çocukları. (Y1)

En büyük sorun devamsızlık. Yabancıların bir kısmı hiç devam etmeyenler öğrenciler de var. Kısmen devam edenler var. Amaç burada ne bilmiyorum ama eğitime devam edenlere devlet tarafından bir ödeme, yardım yapılıyor mu bilmiyorum. Muhtemelen emniyete biz devamsız olanları bildireceğiz diye bir kısmı o şekilde devam ettiriyor korkmalarından anlıyoruz. Muhtemelen yardım yapıyorlar okula gidenlere ondan gönderiyorlar diye düşünüyoruz. Yoksa kendi kültürlerini asla kaybetmek istemiyorlar. Burada kalıcı olduklarını düşünmüyorlar. Burada kalıcı olduklarını düşünseler dil öğrenirler. Burayı kendi ülkeleri olarak kabul etmiyorlar. Davranışlarından anladığımız bu. Direkt söylemeseler de kaynaşmaya çalışmıyorlar, dil öğrenmeye çalışmıyorlar. Bu onu gösteriyor zaten. (Y4)

Birinci sınıfta başlarsalar, okula sürekli gelirseler sorun yok ama ara sınıfta gelirseler çok sorun oluyor. Türkçe bilmedikleri için büyük problem oluyor. Davranışta özellikle problem

oluyor, sonradan başladıkları için adapte olamıyorlar. Ben de kendi çocuğumu buraya vermedim. Sosyal-kültürel durumu sebebiyle. Başka okula yazdırdım. (Y5)

Bu bulgular, göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşılaştıkları pedagojik sorunların önemini vurgulamaktadır. Dil bariyeri, uyum süreci ve ebeveyn katılımı gibi faktörler, göçmen öğrencilerin eğitim deneyimlerini etkileyebilmektedir. Öğrencilerin ailelerinin dil bilgisi ve okuma yazma becerileri konusunda sınırlı destek sağlayabilmeleri, öğrencilerin eğitimine olumsuz etki yapabilmektedir. Ayrıca, devamsızlık, kültürel bağlılık ve uyum sağlama konularında sorunlar yaşandığı belirtilmektedir. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin pedagojik ihtiyaçlarını anlamak ve bu sorunlara çözüm bulmak için eğitim sistemi ve paydaşları tarafından özel önlemler alınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

4.5.2. Yönetsel Sorunlar

Göçmen öğrencilerin olduğu okullarda yönetim süreçlerinde yaşanan sorunlar, eğitim sisteminin karşılaştığı önemli bir zorluk olarak öne çıkmaktadır. Bu sorunlar, okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerin özel ihtiyaçlarını karşılamada ve uyum süreçlerini yönetmede karşılaştıkları zorlukları içermektedir. Dil bariyerleri, kültürel farklılıklar, kaynak ve destek eksiklikleri gibi faktörler, yöneticilerin göçmen öğrencilerin eğitimine etkin bir şekilde katkıda bulunmasını engelleyebilir. Bu bağlamda, göçmen öğrencilerin olduğu okullarda yönetim süreçlerinin etkin bir şekilde yönetilmesi ve uyumlu bir eğitim ortamının sağlanması için stratejik planlamalar, kaynak tahsisleri ve iş birliği önem taşımaktadır. Bu girişimler, göçmen öğrencilerin eğitim başarısını artırmaya ve entegrasyon süreçlerini desteklemeye yönelik etkili yönetim uygulamalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Aşağıda bazı katılımcı ifadelerine yer verilmiştir:

Genelde şey geliyor şikâyet. Şimdi bize velilerden direk bir göçmen çocukları hedef gösteren bir şikâyet gelmedi. Ha bizde buna fırsat vermedik açıkçası. Eğer çocukla ilgili öğretmenden bize diyelim ki temizlik konusunda bir şey geldiyse biz hemen bunu veliye ulaştırıyoruz. Translate kullanarak veliye ulaştırıyoruz ve bu bir sorun olmadan çözüyoruz. Diyelim ki bitlenme, koku ne bilim vs. Biz işte çok sorun olmadan çözüyoruz. Veliye yansıtmadan örtbas ediyoruz. Şikâyet mevzusu olmuyor yani. Onun dışında... Direk yansıyan... Sadece işte ödevlerini yapmıyorlar o geliyor işte Türkçe bilmiyorlar diye genelde şikâyet olarak gelebiliyor. (Y1)

Birinci sınıflarda çok kalabalık olmamak şartıyla davranış vs. sorun çok çıkmıyor ama sınıftaki sayıları arttıkça bizim müfredatımızı bizim programı değiştiriyor olumsuz etkisi oluyor. Bir öneride bulunmak isterim evet göç geliyor ama belli bölgelerde yığılma var.

Düzce'nin bütün okullarına eşit paylaşımcı yol izlense çok sıkıntı çıkmaz. Rastgele olmasa daha iyi olur. Şu anda ikamete göre geçiyor ama yabancı uyrukuların kanıt işleri çok basit istedikleri okula gidebiliyorlar. Kümeleşme oluyor yani (Y2)

Geçen hafta ben, müdür yardımcısı, rehber öğretmen şurada bir mahalle var iki o tane eve gittik. Keşke gitmeseydik. Çocuk devam etmiyor. Bir tanesi çok bakımsız. On beş çocuk aynı evde duruyor. İki, üç aile birleşmiş. Kısıtık kuyruğumuzu döndük. Bizde çocuk devam edince kaldığı yerden devam... Devamsızlık mektubu falan gönderiyoruz ama ilkokulda yani devamsızlık çok şey yapmıyoruz. Bazıları mesela geri geliyor, memlekete gitmiş geçen bir tanesi iki ay kalmış yapamadı geri geldi. (Y3)

Bu bulgular, okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerle ilgili yaşadıkları bazı zorlukları ve sorunları dile getirdiğini göstermektedir. İlk olarak, velilerden doğrudan göçmen çocukları hedef gösteren şikayetler alınmamaktadır. Bunun yerine, temizlik, ödev yapmama gibi konularda şikayetler gelmektedir. Okul yönetimi bu sorunları velilere ileterek çözüm bulmayı amaçlamaktadır. Göçmen öğrencilerin Türkçe bilmediği ve ödevlerini yapamadığı konuları genellikle şikâyet konusu olmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrenci sayısının artmasıyla davranış sorunlarının ve müfredatın olumsuz etkilendiği belirtilmektedir. Okul yöneticileri, göçün belli bölgelerde yoğunlaşmasının eşit bir paylaşım yaklaşımıyla ele alınması gerektiğini önermektedir. Şu anki sistemde ikamet yerine göre okul tercihi yapılması ve yabancı uyruklu öğrencilerin istedikleri okula gidebilmesi, kümeleşmeye neden olmaktadır. Ayrıca, devamsızlık sorunu da gözlemlenen bir sorundur. Örneğin, bazı ailelerin birleştiği evlerde çok sayıda çocuğun bir arada kaldığı, bu çocuklardan bazılarının düzenli bir şekilde okula devam etmediği ifade edilmiştir. İlkokul seviyesinde devamsızlık konusunda daha fazla önlem alınmaması ve bazı çocukların geçici olarak memlekete gitmeleri nedeniyle eğitime ara vermeleri bu durumu desteklemektedir. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları zorluklara dikkat çekmektedir. Okul yöneticileri, velilerle iletişim kurarak sorunları çözmeye çalışmakta ve eşitlikçi bir yaklaşımın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, devamsızlık gibi konularda daha etkin önlemler alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu tür sorunlarla başa çıkabilmek için okul yönetimleri, veliler, öğretmenler ve toplumun diğer paydaşları arasında iş birliği ve destek sağlamaktadır.

4.5.3. Sosyal Sorunlar

Göçmen öğrencilerin olduğu okullar, farklı kültür ve dil arka planlarına sahip öğrencilerin bir arada eğitim aldığı dinamik ortamlardır. Bu ortamlarda, sosyal sorunlar da sıklıkla yaşanabilmektedir. Göçmen öğrencilerin farklı kültürel ve sosyal yapılarıyla uyum sağlama, dil bariyerleriyle mücadele etme, kimlik ve aidiyet sorunlarıyla baş etme gibi zorluklarla karşılaşabilirler. Bu bağlamda, göçmen öğrencilerin olduğu okullarda sosyal sorunlarının anlaşılması ve çözülmesi, eğitimciler ve paydaşlar için önemli bir konudur. Bazı katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Şimdi daha kaynaştılar ama ilk zaman dil olmadığı için birbirlerini anlayamıyorlardı, şiddete yöneliyorlardı. Şu anda biraz daha iyi. Afganistan'dan gelenler şu anda daha bir agresif oluyor. (Y3)

Düzce'de iki okulda yoğunlaşmış durumda bu aynı zamanda o bölge ve o mahallede kartel oluşturmaya sebep oluyor. Kendi kültürleri dışında bir kültür ile tanışıp etkileşim sağlamaları çok zorlaşıyor. Düşünün on yaşında çocuk geliyor, hiç okula gitmemiş ve Türkçe bilmiyor. Kaç yıldır Türkiye'desin diyoruz. Beş yıl diyor. Ama beş yılda Türkçe bilmiyor. Halbuki bir yılda iletişim kuracak kadar birkaç kelime öğrenebilir. Ama bu hep kendi aralarında bir yaşam çevresi oluşturdıkları için iletişim kurmuyorlar ve kurdukları zamanda iletişim problemi yaşıyor. (Y4)

Göçmen öğrencilerin sosyal uyum sürecinde yaşadıkları zorluklar, yapılan gözlemler ve verilerle desteklenmektedir. Başlangıçta birbirlerini anlamada güçlük çeken öğrenciler, dil bariyerleri ve farklı kültürel yapılar nedeniyle şiddet eğilimi gösterebilmektedir. Ancak zaman içinde kaynaşma sürecinin ilerlemesiyle birlikte bu sorunların azaldığı gözlenmektedir. Özellikle Afganistan'dan gelen öğrencilerin daha agresif bir davranış sergilediği belirtilmektedir. Düzce gibi belirli bölgelerde yoğunlaşan göçmen öğrenci nüfusu ise yerel bir kartel oluşumuna yol açabilmektedir. Bu durum, kendi kültürlerinin dışında farklı bir kültürle etkileşim kurmalarını zorlaştırmaktadır. Göçmen öğrencilerin uzun süre Türkiye'de olmalarına rağmen Türkçe bilmedikleri, iletişim kurma becerilerinde zorluk yaşadıkları tespit edilmektedir. Bu durum, öğrencilerin kendi aralarında bir yaşam çevresi oluşturdıkları ve iletişim problemleri yaşadıkları zamanlarda ortaya çıkmaktadır. Bu bulgular, göçmen öğrencilerin sosyal entegrasyon sürecinde karşılaştıkları engellerin ve iletişim sorunlarının önemini vurgulamaktadır.

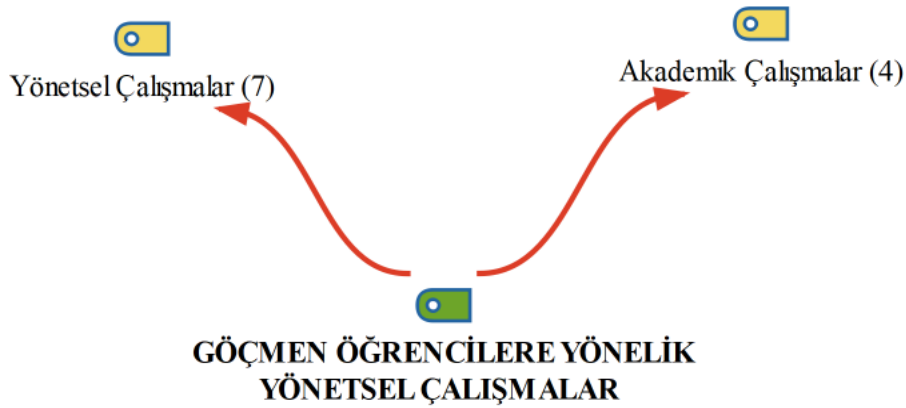
4.6. Tema 6: Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetmel Çalışmalar

Göçmen öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonu ve ihtiyaçlarının karşılanması, okul yöneticileri için önemli bir sorumluluk ve çalışma alanı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, "Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetmel Çalışmalar" başlığı altında yapılan çalışmalar, göçmen öğrencilerin eğitim süreçlerini desteklemek, uyumlarını sağlamak ve başarılarını artırmak amacıyla yapılan yönetimsel faaliyetleri içermektedir. Bu girişimler, okul yöneticilerinin göçmen öğrencilere yönelik stratejiler geliştirmesi, kaynakların etkin kullanımı, veli iletişimi ve iş birliği, dil desteği sağlanması gibi alanları kapsamaktadır. Göçmen öğrencilere yönelik etkili ve verimli bir yönetimsel yaklaşım hem öğrencilerin akademik başarılarını desteklerken hem de onların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayarak daha kapsayıcı ve adil bir eğitim ortamı oluşturulmasına katkı sağlar. Bu girişimler, göçmen öğrencilerin eğitimden en iyi şekilde faydalanmalarını sağlayarak onların potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Şekil 21’de bakıldığında göçmen göçmen öğrencilere yönelik yapılan yönetmel çalışmalar temasına ait kodların hangi yöneticiler tarafından ne sıklıkla kodlandığını görmek mümkündür. Şekil 22’de Kod-Alt Kod modeli gösterilmiştir.

Kod Sistemi	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	TOPLAM
✓ GÖÇMEN ÖĞRENCİLERE YÖNELİK YÖNETSEL ÇALIŞMALAR						0
Yönetmel Çalışmalar	■	■		■	■	7
Akademik Çalışmalar	■		■		■	4
Σ TOPLAM	4	1	2	1	3	11

Şekil 21. Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetmel Çalışmalar Temasına Ait Kod-Katılımcı Matrisi

Şekil 22. Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetmel Çalışmalar Temasına Ait Hiyerarşik Kod Modeli

Şekil 21 ve Şekil 22 incelendiğinde göçmen öğrencilere yönelik yönetsel çalışmalar teması altında yönetsel çalışmalar ve akademik çalışmalar şeklinde iki alt tema olduğu görülmektedir.

4.6.1. Yönetsel Çalışmalar

Okul yöneticileri, göçmen öğrencilerin akademik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak adına etkili stratejiler geliştirmekte ve eğitim ortamının kapsayıcılığını artırmak için çaba göstermektedir. Bu yönetsel çalışmalar, göçmen öğrencilerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmak ve adil bir eğitim ortamı sunmak amacını taşımaktadır. Bazı katılımcıların ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Sınıflara eşit bir şekilde dağıtıyoruz. Göçmen öğrencileri de kız erkek olarak homojen bir şekilde dağıtıyoruz. Şey yok yani bir sınıfa yığıp da o sınıfı o şekilde... Öyle bir şey yapmıyoruz. Normal bir kaynaştırma öğrencisini nasıl titizlikle şey yapıyorsak dağıtıyorsak onları da o şekilde dağıtıyoruz. Şeye çok bakmıyoruz. Çocuk Türkçe biliyor bilmiyor ona bakmıyoruz. Yabancı uyruklu olarak değerlendiriyoruz. (Y1)

Kimlik yaşına bakıyoruz. Dönem başında gelirse anasınıfı veya okul öncesi ya da 1. sınıflarda... Bu sene mesela 2015 ve 2016 doğumlular 1.sınıfa kayıt yapılıyor. Normal. 2017 ve 2018 de anasınıfına geliyor. Bunun haricinde kayıtsız olarak gelen varsa hiç daha önce okula başlamamış yaşa bakıp öğrenci eklemeyen yaşa göre yönetmelikte de öyle geçer kayıtsızları yaşa göre sınıfa yerleştirin diye. Bakıyoruz ona göre sınıf öğretmenlerinden bilgiler alıyoruz komisyonda kurulu yaşıya göre yerleştiriyoruz. (Y2)

Zamana açısından oluyor. Yani o öğrenciyi yerleştirmek için sınıfları kontrol ediyoruz tek tek, genel sayıyı kontrol ediyoruz bazen olmuyor. Kimsenin sayısı tutmuyor. Birine versek toplam öğrencisi sayısı fazla ama yabancı az, ötekinde yabancı fazla toplam az, farklı böyle sıkıntı olabiliyor. Bir de iletişim kayıt işlerinde uzuyor süreç çok. (Y5)

Okul yöneticileri, göçmen öğrencilerin sınıflara homojen bir şekilde dağıtılmasına önem vermektedir. Bu, göçmen öğrencilerin sosyal entegrasyonunu ve uyumunu desteklemeyi hedeflemektedir. Türkçe bilme seviyelerine değil, yabancı uyruklu olup olmadıklarına odaklanmaktadırlar. Bu yaklaşım, kaynaştırma sürecinde eşitlik ve adil bir dağılım sağlamayı amaçlamaktadır. Okul yöneticileri, göçmen öğrencilerin kayıt sürecinde yaşa ve gelişim düzeyine dikkat etmektedir. Doğum tarihlerine göre sınıf yerleştirmesi yapılmakta ve kayıtsız öğrenciler de yaşa göre sınıflara yerleştirilmektedir. Bu, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine uygun bir sınıf ortamında eğitim almalarını sağlamaktadır. Böylelikle, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verilebilir.

Zaman ve kaynak yönetimi, okul yöneticileri için bazen zorluklar doğurabilmektedir. Göçmen öğrencilerin sınıflara yerleştirilmesi sürecinde sınıf kontrolleri ve iletişim kayıt işlemleri zaman alabilmektedir. Ayrıca, öğrenci sayıları ve göçmen öğrencilerin dağılımı arasında denge sağlamak da bazı zorluklar ortaya çıkarabilmektedir. Bu durum, yöneticilerin zaman yönetimi becerilerini geliştirmeleri ve daha etkin iletişim kanalları oluşturmaları gerektiğini göstermektedir. Sonuç olarak, okul yöneticileri göçmen öğrencilerin kaynaştırma sürecini yönetmek ve adil bir sınıf dağılımı sağlamak için çaba sarf etmektedir. Homojen sınıf dağılımı, göçmen öğrencilerin uyum sürecine olumlu katkıda bulunabilir. Bununla birlikte, zaman ve kaynak yönetimi konusundaki zorluklar, yöneticilerin daha verimli ve etkin bir yönetim stratejisi geliştirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

4.6.2. Akademik Çalışmalar

Göçmen öğrencilerin eğitimi ve uyumu, okul yöneticileri tarafından büyük önem taşımaktadır. Okul yöneticileri, göçmen öğrencilerin akademik başarılarını desteklemek ve entegrasyon süreçlerine yardımcı olmak amacıyla çeşitli akademik çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar, göçmen öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek, ders programlarına uyum sağlamak ve eşit fırsatlara erişimlerini sağlamak gibi hedefleri içermektedir. Bu girişimler, göçmen öğrencilerin başarılı bir şekilde eğitim almalarını ve yeni bir ortamda kendilerini geliştirmelerini desteklemektedir. Aşağıda bazı katılımcı ifadelerine yer verilmiştir:

Türkçe eğitimi üzerine kurs açtık. 2 sene üst üste ilkokul öğrencilerine kurs açtık. Ortaokul öğrencilerine benden önceki yıllarda açılmış. Biz sadece ilkokul öğrencilerine açtık. (Y1)

Hafta sonu Türkçe kursu açtık, sonra hepsini bir sınıfa topladık ama baktık o çok şiddetle tehlikeli oldu. Çok kavgacı oluyorlar. Birbirlerini dövüyorlar. Artık neyse... Sonra bunları sınıflara dağıtmaya başladık. Sınıflara dağıtırken birinci sınıfa verdiğinde sorun yok ama ara sınıflara mesela geçtiğimiz cuma günü üç öğrenci geldi. Biri 1. sınıf biri 4. biri 2. hiç Türkçeleri yok. Dördüncü sınıfta ne öğretebilecek öğretmen. Çocuk her yerde çocuk. Sıkılacak çocuk her yerde çocuktur. Ne okuma yazma biliyor ne dil biliyor. Öğretmenlerde istememeye çalışıyor bu durumdan ötürü. (Y3)

Dışarıdan, mesela kütüphaneden görevliler geliyorlar. Onlar etkinlikler yapıyorlar bizim vasıtamızla. Düzce belediyesi çocuk kulübü göç müdürlüğü gibi sivil toplum kuruluşlarından geliyorlar. Üçlü bir ayak altında etkinlikler oluyor. Çocukları biz götürüyoruz atölyelere. (Y5)

Okul yöneticileri, göçmen öğrencilerin Türkçe dil becerilerini geliştirmek için çeşitli kurslar düzenlemekte ve destek programlarına katılmaktadır. Bu kurslar, özellikle ilkokul öğrencileri için yoğunlaşmıştır. Türkçe eğitimi üzerine yapılan kurslar, göçmen öğrencilerin Türkçe dilini anlamalarını, konuşmalarını ve yazmalarını geliştirmeyi hedeflemektedir. Ancak, bazı durumlarda bu kursların sınıfların homojenliği açısından dikkatli bir şekilde planlanması gerekmektedir. Farklı sınıf seviyelerindeki öğrencilerin bir arada olması, dil becerileri açısından uyumsuzluklar ve sorunlara neden olabilir. Öte yandan, göçmen öğrencilerin sınıflara dağıtılması sürecinde bazı zorluklar yaşanmaktadır. Örneğin, belirli bir sınıfa yerleştirildiklerinde dil becerisi olmayan öğrencilerin öğretmenler tarafından nasıl eğitileceği ve sınıfta nasıl bir etkileşim sağlayacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, öğretmenlerin bu öğrencilerle ilgili motivasyon ve uyum sorunları yaşamasına neden olabilir. Okul yöneticileri, göçmen öğrencilerin sosyal ve kültürel entegrasyonunu desteklemek için dışarıdan gelen görevliler veya sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapmaktadır. Bu etkinlikler, çocukların atölye çalışmalarına katılmalarını ve farklı kültürel deneyimler edinmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Okul yönetimi, öğrencileri bu etkinliklere taşıyarak, çocukların sosyal etkileşimlerini ve entegrasyon sürecini desteklemektedir.

Okul yöneticilerinin yaptığı bu çalışmalar, göçmen öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine, sosyal entegrasyonlarını sağlamalarına ve eşit fırsatlara erişimlerini artırmalarına yardımcı olmaktadır. Ancak, dil becerisi ve uyum sorunları gibi bazı zorlukların hala mevcut olduğu ve bu konuların daha fazla dikkat gerektirdiği anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin, göçmen öğrencilerin ihtiyaçlarını anlamak, eğitim programlarını ve destek hizmetlerini buna göre düzenlemek ve öğretmenlere gerekli kaynakları sağlamak konusunda sürekli çalışmalarını sürdürmeleri önemlidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmında nicel ve nitel verilerin analizinden elde edilen bulgularla literatürde yer alan araştırmaların bulguları karşılaştırılarak tartışılmış ve bulgulara dayalı olarak öneriler sunulmuştur.

5.1.Tartışma

Göç, son yıllarda gerçekleşen büyük kitlesel hareketlerin de etkisiyle farklı disiplinlerden araştırmacıların ilgisini çeken bir olgu olmaya devam etmektedir. Özellikle Suriye iç savaşından sonra ülkelerini terk eden göçmenlerin Türkiye'ye sığınması ve göçmen çocukların Türkiye'deki okullarda eğitim görmeye başlamaları ile göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetiminde sorunlar artmıştır. Bu durum araştırmacıları bu olgu üzerine araştırmalar yapmaya teşvik etmiştir. Araştırmalar incelendiğinde daha çok göçmen öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine odaklanıldığı görülmektedir. Bu araştırma ile ise göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda yaşanan sorunların yanı sıra karşılaşılan olumlu durumlar da araştırılmıştır.

Yapılan araştırmada göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul yönetimi ve sınıf yönetiminde karşılaşılan durumlar altı tema altında çözümlenmiştir. Bu temalar: “Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkileri”, “Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler”, “Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı”, “Göçmen Öğrencilerin Okula Etkisi”, “Göçmen Öğrencilerle İlgili Yaşanan Sorunlar” ve “Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetimsel Çalışmalar” şeklinde olmuştur.

5.1.1. Göçmen Öğrencilerin Sınıf Düzenine ve Yönetimine Etkileri Üzerine Tartışma

Göçmenlerin yaşadıkları topluma uyum sağlamaları sürecinde eğitim adeta bir anahtar görevi üstlenmektedir. Göçmen çocuklar yaşadıkları travmaların üstesinden ancak eğitim ile gelebilir ve topluma kazandırılabilirler. Göçmen öğrencilerin davranış ve tutumlarının, okullarda olumlu ve olumsuz olarak nitelendirilebilecek birtakım yönetsel sonuçlara neden oldukları görülmektedir. Göçmen öğrenciler ile çalışmanın öğretmenlere farklı kültürden insanları anlama noktasında olumlu bir etkisinin olduğu ayrıca öğretmenlerin öğretim tekniklerinde değişiklikler yapmak zorunda kaldıkları görülmektedir. Göçmen öğrencilerin farklı kültürlerden gelmiş olmaları ve farklı dil becerilerine sahip olmaları gibi özellikleri dâhil oldukları eğitim öğretim ortamına da çeşitlilik katmaktadır. Bu durumun diğer öğrencilerin empati yapma, hoşgörülü olma, farklı kültürleri tanıma ve saygı gösterme gibi deneyimler yaşamalarını dolayısıyla da olumlu durumların ortaya çıkmasını sağladığı görülmektedir. Göçmen öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğretmenlerin dil bariyeri ile karşılaşmaları, şiddet olaylarının artması, gruplaşma, sınıf kurallarına aykırı davranışlar ve müfredatı işlemekte zorlanma gibi olumsuz durumlarda görülmektedir.

Göçmen öğrenciler okula başladıklarında Türkçeyi bilmedikleri için diğer öğrenciler ve öğretmenleri ile iletişim kurmakta zorlanmaktadırlar. Bu durumda sınıf yönetiminde sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin derse katılmadıkları, katılmak isteseler bile iletişim engelinin bir sorun teşkil ettiği görülmektedir. Türk öğrencilerin bile derslerde sıkıldıkları ve ders dışı şeylerle ilgilendikleri düşünüldüğünde, anlamadıkları bir dilde eğitim alan göçmen öğrencilerin de derste sıkılmaları, ders dışı şeylerle ilgilenmeleri kaçınılmaz bir durumdur. Göçmen öğrencileri derse katmaya çalışmak öğretmenleri daha fazla yorduğu gibi diğer öğrencilerin de dikkatlerinin dağılmasına yol açarak derse katılımlarını olumsuz etkilemektedir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Atlıhan, 2019; Delen, 2018).

Atlıhan (2019) araştırmasında göçmen öğrenciler ile yaşanan iletişim sorununun sınıf ortamını olumsuz etkilediği bulgusuna ulaşırken, Delen (2018) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmenler göçmen öğrencilerin derste sıkılma, istenmeyen davranışlar sergileme gibi davranışlarının temel nedeni olarak iletişim problemini göstermişlerdir. Öğretmenler göçmen öğrencilerin derste sınıf kurallarına aykırı davranışlar sergileyerek sınıf yönetimini olumsuz yönde etkilediklerini belirtmişlerdir. Türkçe bilmedikleri için

derste sıkılarak kendi aralarında yüksek sesle konuşmaları, izin almadan sınıf içinde gezmeleri gibi sorunlar sınıf yönetiminde öğretmenleri zorlamaktadır.

Göçmen öğrencilerin ders esnasında sınıf kurallarına aykırı davranışlar sergiledikleri ve bu durumun sınıf yönetimini olumsuz etkilediği görülmektedir. Türkçe bilmeyen göçmen öğrenciler ders esnasında sıkılarak kendileri gibi göçmen olan öğrenciler ile sohbet etmekte, arkadaşlarıyla yüksek sesle konuşmakta, öğretmenenden izin almadan sınıf içinde gezmektedirler. Bu davranışlar sınıf yönetimini olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler dersi anlatmayı bırakıp öğrencilerin bu davranışlarını engellemek ile zaman kaybetmektedirler. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Yenilmez, 2019; Temur ve Özalp, 2022). Yenilmez (2019), araştırmasında göçmen öğrencilerin Türkçe bilmedikleri için dersi anlayamadıklarını ve sınıf kurallarına aykırı davranışlar sergilediklerini, bu durumun sınıf yönetimini olumsuz yönde etkilediği bulgusuna ulaşmıştır. Temur ve Özalp (2022) ise araştırmalarında göçmen öğrencilerin sınıf kurallarına uymadıklarını ve bu disiplin probleminin öğretmenlerin sınıflarında göçmen öğrenci istememe sebeplerinden biri olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Göçmen öğrencilerin gerçekleştirmiş oldukları şiddet içerikli davranışların göçmen öğrencilerin sınıf düzenini ve yönetimini olumsuz etkilediği görülmektedir. İç savaştan kaçarak gelen göçmen öğrencilerin yaşadıkları durumdan etkilendikleri, Türkiye’de doğan göçmen öğrencilerin ise ailelerinden bu savaşa dair anılarını dinledikleri ve bu durumun öğrencilerin davranışlarını ister istemez etkilediği görülmektedir. Türk öğrencilere göre şiddete daha meyilli olan göçmen öğrencilerin oyunlarında bile kavgalı oyunlar oynadıkları görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Dağlı, 2020; Sarier, 2020). Sarier (2020) araştırmasında göçmen öğrencilerin çok çeşitli psikolojik sorunlar yaşadıklarını, saldırgan olduklarını ve şiddete başvurdıklarını, öğretmenlerin uyarılarını dikkate almadıklarını belirtmiştir. Dağlı (2020) ise Suriyeli göçmen öğrencilerin oyunlarının bile kavga içerikli olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Göçmen öğrencilerin yeteneğin ön plana çıktığı, dil bilmeyi görece olarak daha az gerektiren matematik, resim, müzik, beden eğitimi gibi derslere katılmayı istedikleri ama diğer derslerde isteksiz oldukları bu durumunda sınıf yönetimini olumsuz etkilediği görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu Kayacık (2020) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Kayacık (2020) araştırmasında göçmen

öğrencilerin dil bilme becerisine daha az ihtiyaç duydukları matematik, resim, beden ve müzik derslerine daha istekli oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca diğer derslere nazaran bu derslerde daha başarılı oldukları bulgusuna da ulaşmıştır. Özbek, Özdaş ve Kavan (2021) ise yapmış oldukları araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerini almışlardır. Araştırma sonucuna göre göçmen öğrenciler arasında beden eğitimi dersinde istekli olanlar olduğu gibi kararsız ve isteksiz olanlarda olduğu görülmüştür. Ayrıca göçmen öğrencilerin genel olarak çekingen davrandıkları fakat öğretmenlerinin ve sınıf arkadaşlarının desteğiyle bu durumu atlatarak sınıf içi etkinliklerine katılım göstermeye başladıkları bulgusuna da ulaşmıştır. Koşar ve Aslan (2020) ise yapmış oldukları araştırmalarında farklı bir bulguya ulaşmışlardır. Bu araştırma bulgusuna göre göçmen öğrencilerden bazılarının resim dersinde isteksiz oldukları görülmektedir. Resim çizmeyi günah olarak görmelerinin bu davranışlarının sebebi olduğu anlaşılmıştır.

Göçmen öğrencilerin kendi aralarında gruplaşmayı tercih ettikleri bazen de diğer öğrenciler tarafından dışlanarak buna mecbur bırakıldıkları görülmektedir. İletişim sorunu yaşayan göçmen öğrencilerin birbirlerini anlayabildikleri arkadaşlar seçmeleri gayet anlaşılabilir bir durumdur. Aynı şekilde diğer öğrencilerin de dillerini anlayamadıkları, okullarına sonradan gelen öğrenciler ile iletişim kurmakta zorlanmaları ve onlar ile oynamayı tercih etmek yerine birbirlerini anlayabildikleri arkadaşlarını tercih etmeleri de anlaşılabilir bir durumdur. Gruplaşma yaşayan öğrencilerin sınıf yönetimine olumsuz etki ettiği görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Atlıhan, 2019; Temur ve Özalp, 2022). Atlıhan (2019) çalışmasında göçmen öğrencilerin iletişim sorunları sebebiyle gruplaşmaya yöneldiğini bu durumun ise çatışmalara yol açtığı görülmektedir. Temur ve Özalp (2022) ise araştırmalarında yerli öğrencilerin ve göçmen öğrencilerin kendi aralarında gruplaştığı, ilerleyen süreçte ise yerli öğrencilerdeki bu olumsuz tutumun azaldığı bulgusuna ulaşmıştır.

Dil farkından kaynaklanan iletişim sorunu öğretmenlerin göçmen öğrencileri derse katmaya çalışırken zaman kaybı yaşamalarına ve müfredatı yetiştirmekte zorlanmalarına sebep olmaktadır. Bu durumda sınıf yönetimi ve düzenini olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Boyacı ve Börü, 2016; Kaya, 2020). Boyacı ve Börü (2016) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin göçmen öğrenciler ile uğraşırken müfredatı yetiştirmekte zorlandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Kaya (2020) araştırmasında dil

problemi yaşanması ve sınıfların kalabalık olması sebebiyle öğretmenlerin derste zaman yönetimi konusunda zorlandıkları bulgusuna ulaşmıştır.

Göçmen öğrencilerin bulundukları kültüre uyum sağlamada zorlandıkları ve bu durumda sınıf düzeni ve yönetimine olumsuz etki ettiği görülmektedir. Bu durumun yaşanmasında göçmen ailelerinin kendi milletlerinden aileler ile aynı yerde ikamet etmeleri ve göçmen ailelerin bazılarının tekrar geri döneceklerini düşünmeleri, öğrencilerin de bulundukları kültürü sahiplenmelerini engellemektedir. Araştırmanın bu bulgusu Yiğit, Şanlı ve Gökalp (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışma sonuçlarına göre de göçmen öğrencilerin okula uyum konusunda kültürel farklılıklardan dolayı sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Göçmen öğrencilerin yaşadıkları uyum sorununu ancak eğitim ile aşabilmeleri mümkündür. Gökmen (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırma da göçmenlerin entegrasyon sorununu azaltacak en etkili gücün eğitim olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Göçmen öğrencilerin derslere dikkatlerini vermede zorlandıkları görülmektedir. Göçmen öğrencilerin Türkçe bilmedikleri için dersi dinlemekte ve dikkatlerini vermekte zorlanmaları anlaşılır bir durumdur. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Kaya, 2020; Öz vd.,2020). Öz vd. (2020) araştırmalarında göçmen öğrencilerin dikkatlerini toplayamadıklarını, etkinliklerdeki yönergeleri anlayamadıkları için eğitsel sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Çalışma sonuçlarına bakarak öğretmenlerin göçmen öğrencilerin dikkatlerini artırmak için farklı etkinlikler tasarlamalarını da tavsiye etmişlerdir. Kaya (2020) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına bakıldığında ise göçmen öğrencilerin iletişim eksikliği sebebiyle dersi anlamadıkları, derste sıkıldıkları ve derslere dikkatlerini veremedikleri için ders dışı şeylerle ilgilendikleri görülmektedir. Bu durum sınıf yönetimini olumsuz etkilemektedir.

Göçmen öğrenciler Türkçeyi öğrendikçe sınıf ortamına uyum süreçleri de hızlanmaktadır. Okula başladıklarında çok az Türkçe bilen göçmen öğrencilerin devam eden süreçte Türkçeyi öğrenmeleriyle beraber yönetsel açıdan olumsuz görülen durumlarda olumluya dönmeye başlamıştır. Örneğin Türkçe öğrenen göçmen öğrenciler öğretmenleri ile okula yeni gelen göçmen öğrenciler arasında veya göçmen aileler ile okul yöneticileri arasında tercümanlık yapar hale bile gelmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Temiz, 2020; Kiremit vd., 2018). Temiz (2020) yaptığı araştırmada göçmen öğrencilerin Türkçe bilmedikleri için

uyum sorunu yaşadıklarını ancak Türkçe öğrenimlerine yönelik etkinlikler sonrasında Türkçe konuşmalarında ilerleme gerçekleştikten sonra diğer öğrencilerle Türkçe konuşarak oyun oynamaya başladıklarını belirtmiştir. Bu durumda sınıf ve okul yönetiminde olumsuz olan bir durumun olumluya doğru dönüştüğünü göstermektedir. Kiremit, Akpınar ve Akcan (2018) ise yaptıkları çalışmada bazı göçmen öğrencilerin Türkçeyi öğrenmeye başladıkça sınıfa uyumlarının da arttığı bulgusuna ulaşmışlardır.

Göçmen öğrencilerin beden eğitimi, matematik, görsel sanatlar gibi branşlarda yetenekli oldukları, bazılarının da akranlarına göre daha atletik oldukları görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Özbek, Öztaş ve Kavan (2021) yapmış oldukları araştırmanın bulgusu ile benzerdir. Özbek, Öztaş ve Kavan (2021) araştırmalarında beden eğitimi dersinin dil becerisi yerine psikomotor becerileri ön plana çıkaran bir ders olması sebebiyle göçmen öğrencilerin bu derslerde daha başarılı olduklarını ve okula uyumlarının olumlu yönde etkilendiğini belirtmişlerdir.

Özbek, Öztaş ve Kavan (2021) ayrıca göçmen öğrencilerin beden eğitimi dersi uygulamaya yönelik bir ders olduğu için öğretmenlerin öğrenciler ile doğrudan etkileşim yaşadıklarını, öğrencilerin yeteneklerini keşfetme ve enerjilerini boşaltma fırsatı yakaladıklarını belirtmişlerdir. Aksoy (2022) ise müzik öğretmenlerinin göçmen öğrencilerin müzik eğitimine ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasında göçmen öğrencilerden çok yetenekli olanların olduğu ancak ailelerin yeterli ilgi ve desteği göstermediklerini belirtmiştir. Aksoy (2022) yetenekli göçmen öğrencilerin Bilsem, Güzel sanatlar lisesi vb. eğitim kurumlarına yönlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Göçmen öğrencilerin gelmesiyle birlikte farklı öğrenciler ile çalışmanın öğretmenleri motive ettiği ayrıca aldıkları kapsayıcı eğitim ile mesleki anlamda kendilerini geliştirdikleri görülmektedir. Bu durumda sınıf yönetimine olumlu yönde etki etmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Yenilmez ve Çöplü (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada göçmen öğrenciler ile çalışmanın mesleki gelişimine olumlu yönde etki ettiğini belirten öğretmenlerin görüşleriyle benzerdir. Fakat aynı çalışma da göçmen öğrenciler ile çalışmanın mesleki gelişimlerini olumsuz etkilediğini belirten öğretmenler olduğu da görülmektedir. Aynı şekilde İlhan (2019) tarafından yapılan çalışmada göçmen öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin iş yüklerinin arttığı ve mesleki mutsuzluk yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Göçmen öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin kapsayıcı eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim aldıktan sonra kendilerinde eksik olan yönleri daha iyi fark ettikleri ve sınıf yönetiminde farklı stratejilere başvurdıkları görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin kendini geliştirme çabalarının bir sonucu olarak sınıf yönetimi üzerinde olumlu bir etki meydana getirmektedir. Araştırmanın bu bulgucu Göçer, Özer ve Ürünibrahimoğlu (2020) tarafından yapılan araştırmanın bulgusu ile benzerdir. Bu çalışmada göçmen öğrenciler ile ilgili hizmet içi eğitim almanın öğretmenlerin göçmen öğrencilere karşı tutumunu olumlu yönde etkileyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Fakat Ünal ve Aladağ (2020) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre ise kapsayıcı eğitimin materyal eksikliği ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersizliği sebebiyle istenilen amaca ulaşamamıştır.

Göçmen öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin öğretim yöntem tekniklerinde çeşitliliğe gitmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Yenilmez ve Çöplü (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Öğretmenlerin göçmen öğrencileri derse katabilmek için farklı teknikler denemek zorunda kaldıklarını bu durumda öğretmenlerin mesleki gelişimine olumlu etki ettiğini belirtilmiştir. Öğretmenlerin göçmen öğrenciler ile çalışmaya başladıktan sonra göçmenlerin içinde bulundukları olumsuz durumu daha iyi daha iyi anlayabildiklerini, onlarla empati yapabildiklerini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Börü ve Boyacı, 2016; Sağlam ve Kanbur, 2017). Araştırma sonucuna göre göçmen öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin göçmen öğrencileri ile daha yakın çalışma fırsatı buldukları için onları daha iyi anlama ve empati yapma imkânı yakaladıklarını göstermektedir. Börü ve Boyacı (2016) ise yaptıkları çalışmada göçmen öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin empati yaparak onları anlamaya çalıştıkları, göçmen öğrencilerin eğitimi konusunda çaba gösterdikleri bulgusuna ulaşmışlardır.

5.1.2. Göçmen Öğrenciler ve Diğer Öğrenciler Arasındaki İlişkiler Üzerine Tartışma

Göçmen öğrenciler ve diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler incelendiğinde kültürel etkileşimin olması, akran öğrenmesinin oluşması, motivasyon artışı, empatiyi öğrenme gibi olumlu durumların ortaya çıktığı görülürken akran şiddeti, dışlanma ve etiketlenme gibi olumsuz durumlarda görülmektedir. Ayrıca ailelerden yansıyan olumlu ve olumsuz tepkilerde görülmüştür.

Göçmen öğrencilerin durumuna bakarak diğer öğrencilerin empati yapmayı öğrendikleri görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin derslerde farklı etkinlikler yaparak öğrencilerde empati duygusunu geliştirmeye çalıştığı da görülmektedir. Öğrencilerde empati duygusunun gelişmesi için hem sınıf yönetimi açısından hem de öğrencilerin okul sonrası hayatlarına katkısı açısından olumlu bir durumdur. Araştırmanın bu bulgusu Karataş ve Baloğlu (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularıyla benzerdir. Bu çalışmada öğretmenlerin diğer öğrencilerin empati yapmalarını sağlayacak, göçmen öğrencilerin ise kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlayacak sınıf ortamını sağlamaları gerektiğini belirtmişlerdir. Türk vd. (2018) yaptıkları çalışmada öğrencilerden bazılarının kendisine yabancı olarak gördüğü diğer milletten bir öğrencinin yaşadığı üzüntüyü umursamadığını ancak bazı öğrencilerin ise kimliği fark etmeksizin arkadaşının üzüntüsüne ortak olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında kültürel etkileşimin olması da olumlu olarak görülmektedir. Göçmen öğrenciler azınlıkta oldukları için kendi kültürlerini ifade etmekte zorlanmaktadırlar. Göçmen öğrenciler daha çok misafir oldukları ülkenin kültürüne maruz kalmaktadırlar. Öğretmenler göçmen öğrencilerin kendi kültürlerini ifade edebilecekleri etkinlikler yaparsalar öğrencilerin kendi kimliklerini ifade etmelerine kültürel çeşitlilik içinde güçlü bir şekilde yer almalarına destek olabileceklerdir. Bu durumda göçmen öğrencilerin kendilerini daha iyi hissetmelerine dolayısıyla da sınıf ortamına olumlu şekilde yansımaktadır. Araştırmanın bu bulgusu Yurdakul ve Tok (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Bu çalışma da göçmen öğrencilerin kültürel farklılıklarından dolayı uyum sorunu yaşadıklarını, kendilerini yabancı gördüklerini ancak öğretmenler tarafından yapılacak etkinlikler ile karşılıklı kültür etkileşimi olacağını ve göçmen öğrencilerin sınıfa uyum sağlayabileceklerini göstermektedir. Özbek, Özdaş ve Kavan (2021) tarafından yapılan çalışmada ise göçmen öğrenciler ile diğer öğrencilerin derslerde kültürel etkileşim sayesinde birbirlerinden yeni şeyler öğrendikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında akran öğrenmesinin olması da sınıf yönetimine olumlu etki eden durumlardan birisidir. Araştırmanın bu bulgusu Börü ve Boyacı (2016) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Bu çalışmada Türk öğrencilerin göçmen arkadaşlarıyla ilgilenerek onların dil öğrenimine destek olduklarını, bu durumun da sınıf ortamına olumlu yansıdığını belirtmişlerdir. Göçmen

öğrencilerin derslerinde başarısız olduğuna yönelik genel bir yargı olsa da bu öğrenciler arasında da derslerinde çok başarılı olan, azimleri ile diğer öğrencilere örnek olan öğrencilerde bulunmaktadır. Bu durum göçmen öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini ve sınıf yönetimini olumlu yönde etkilemektedir. Araştırmanın bu bulgusu Saklan (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Bu araştırmanın sonuçları incelendiğinde göçmen öğrenciler arasında derslerinde çok başarılı olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Ayrıca bu çalışmada özellikle anasınıfından itibaren Türkçe eğitimi alanların daha başarılı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ereş (2015) ise yapmış olduğu araştırmasında göçmen öğrencilerin akademik olarak diğer öğrencilerden geride olduklarını ve bu durumun diğer öğrencileri de olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkilerde sınıf yönetimine olumsuz etki eden bir diğer durum da akran şiddetidir. Göçmen öğrenciler ile diğer öğrencilerin dil farklılığı sebebiyle anlaşamamaları çatışmalara ve kavgaya dönüşmektedir. Göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından akran zorbalığına maruz bırakıldıkları görülmektedir. Bu durum okul ve sınıf yönetimini olumsuz etkilemektedir. Çalışmanın bu bulgusu Karataştan ve Akcan (2023) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Araştırma da göçmen öğrencilerin dilden kaynaklı iletişim yetersizliği, Türk ailelerin ön yargılı tutumlarının çocuklarını da ön yargılı olmaya yöneltmesi gibi durumlar bu akran zorbalığının sebepleri arasında gösterilmektedir.

Göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler incelendiğinde olumsuz durumlardan birisini de göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından dışlanıyor olmasıdır. Bu durum özellikle oyunlarda kendini gösterse de zamanla öğrenciler arasında kaynaşmanın gerçekleştiği de görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu Ersoy ve Turan (2019) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Ersoy ve Turan (2019) yapmış oldukları araştırma sonucunda göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler tarafından etiketleyici ve yargılayıcı tavırlarla karşılandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Fakat farklı çalışmalarda Türk öğrencilerin göçmen öğrencilere karşı misafirperver tutum içinde olduğuna yönelik bulgularda bulunmaktadır (Cülha ve Demirtaş, 2020; Mert ve Çıplak, 2017).

Göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler incelendiğinde velilerden olumsuz tepkiler olduğu da görülmektedir. Göçmen öğrencilerin gelmesiyle diğer öğrencilerin velileri, okulun kalitesinin düştüğünü düşünerek öğrencilerini başka

okullara nakil ettirdikleri görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Kiremit, Akpınar ve Akcan (2018) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Bu araştırma sonuçlarına göre de Türk aileler göçmen öğrencilerin kendi çocuklarına zarar vermesinden korktukları, hastalık-bit bulaştırma riski olduğunu bu sebepler yüzünden de öğrencilerini göçmen öğrenciler ile aynı okullarda okutmak istemedikleri görülmektedir. Fakat aynı çalışmada göçmenlere yönelik olan ön yargılarını değiştirmek için mücadele eden Türk velilerin de bulunduğu ifade edilmiştir.

Göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkiler incelendiğinde aileler arasında olumlu görülebilecek durumlarda tespit edilmiştir. Türk velilerin göçmen öğrenciler ve aileleri için yardımlaşma konusunda hassas davrandıkları görülmektedir. Bu tür yardımlaşmalar göçmen öğrencilerin okula aidiyetini ve dolayısıyla sınıf yönetimini de olumlu yönde etkilemektedir. Araştırmanın bu bulgusuna benzer olarak Poyraz (2022) tarafından yapılan çalışmada Türk ailelerin göçmen öğrencilerin ailelerine karşı hassas davrandıkları, bazılarının yardımlarda bulunduğu sonucuna ulaşılsa da yine aynı çalışmada bazı Türk ailelerin yardım yapmayı uygun görmediği, göçmenlerin bir an önce ülkelerine dönmelerini istedikleri sonucuna da ulaşılmıştır. Göçmen öğrencilerin okula aidiyet hissetmesi hakkında Bozkaya (2020) tarafından yapılan çalışmada ise kapsayıcı eğitimin göçmen öğrencilerin aidiyet duygularına olumlu yönde etki ettiği ancak göçmen öğrencilerdeki Türk toplumuna karşı olan aidiyet duygusu arttıkça kendi kültürlerinden uzaklaşmaları da olumsuz görülmüştür.

5.1.3. Göçmen Öğrencilerin Akademik Performansı Üzerine Tartışma

Göçmen öğrencilerin akademik performansları incelendiğinde olumlu ve olumsuz durumlar olduğu görülmüştür. Bazı öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olduğu gözlenirken dil sorunu sebebiyle ise bazı göçmen öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğu da görülmektedir. Ayrıca göçmen öğrencilerin derslere karşı motivasyon düşüklüğü yaşadığı da görülmektedir. Bütün bu sonuçlara bakıldığında göçmen öğrencilerin arasında derslerinde başarılı olan öğrencilerin olduğu görülse de genel kanı göçmen öğrencilerin akademik olarak başarısız oldukları görülmektedir.

Göçmen öğrencilerin akademik performansını incelendiğinde bazı öğrencilerinin derslere yüksek düzeyde katılım gösterdiklerini ve başarılı öğrenciler oldukları görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Özbek, Özdaş ve Kavan, 2021; Saklan, 2018). Saklan (2018) yaptığı

araştırmada derslerinde çok başarılı olan göçmen öğrenciler olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Özbek, Özdaş ve Kavan (2021) ise yaptıkları araştırmada göçmen öğrencilerin psikomotor becerilerin ön plana çıktığı beden eğitimi dersine katılmada istekli ve başarılı oldukları bulgusuna ulaşmışlardır.

Göçmen öğrencilerin akademik performansını incelendiğinde göçmen öğrencilerin Türkçe bilmedikleri için dersleri anlamakta zorlandıkları ve bu durumun akademik performanslarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu farklı araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Börü ve Boyacı, 2016; Güngör ve Şenel, 2018). Güngör ve Şenel (2018) tarafından yapılan araştırmada Türkçe bilmeyen öğrencilerin özellikle sözel derslerde zorlandıkları, muhakeme yapamadıkları ve akranlarına nazaran genellikle başarısız oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Börü ve Boyacı (2016) tarafından yapılan araştırmada benzer şekilde dil farklılığı sebebiyle zorlanan göçmen öğrencilerin ders başarılarının düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Göçmen öğrencilerin motivasyonlarının düşük olduğu ve bu durumun akademik performanslarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Farklı araştırmalarda elde edilen bulgular da araştırmanın bu bulgusuyla benzerdir (Karaman ve Bulut, 2018; Kubilay ve Akbaşlı, 2021). Kubilay ve Akbaşlı (2021) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuna göre göçmen öğrencilerin diğer önceliler ile yaşadıkları sorunlar sebebiyle okula gitmek istemedikleri ve motivasyon kaybı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum da öğrencilerin akademik başarısına olumsuz etki etmektedir. Aynı şekilde Karaman ve Bulut (2018) tarafından yapılan araştırmada ise göçmen öğrencilerin okuldaki ırkçı ve ayrımcı hareketlerden olumsuz etkilendikleri motivasyon ve özgüven kaybı yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

5.1.4. Göçmen Öğrencilerin Okula Etkisi Üzerine Tartışma

Göçmen öğrencilerin okula etkisine baktığımızda diğer öğrencilerin ailelerini, okul iklimini, öğretmenleri ve diğer öğrencileri etkiledikleri görülmektedir. Göçmen olmayan bazı öğrencilerin aileleri göçmen ailelere ve öğrencilerine yardımlaşma ve kültürel çeşitlilik açısından olumlu bir tutum ile yaklaşırken, bazı ailelerin ise göçmenlere karşı önyargıları olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Poyraz (2022) tarafından yapılan araştırmanın bulgusu ile benzerdir. Bu araştırmada göçmen olmayan bazı öğrencilerin ailelerinin öğrencilerin göçmen öğrencilerle birlikte eğitim almalarını istemedikleri, göçmen ailelerin ülkelerine dönmelerini istedikleri sonucuna varılırken

bazı ailelerin de tam tersine göçmen öğrencilere yardımcı olmaya çalıştıkları, onları dışlamak yerine onlara ve ailelerine yardımcı olmaya çalıştıkları görülmektedir.

Göçmen öğrencilerin okul ortamında baskın olmadıklarını ve bu nedenle okul iklimini çok fazla etkilemedikleri görülmektedir. Bunun yerine göçmen öğrencilerin diğer öğrencilerden etkilenecek ister istemez bir değişim yaşadıkları görülmektedir. Göçmen öğrencilerin sayılarının az olması ve sınıflara eşit şekilde dağıtılmalarının da bu durumun en önemli sebeplerinden biri olduğu görülmektedir. Fakat Erdem (2017) tarafından yapılan araştırmanın bulguları göçmen öğrencilerin eğitim gördükleri okuldaki öğretmenleri ve öğrencileri olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Dil bariyerleri, farklı kültüre sahip olmaları ve okuldan bir süre uzak kalmaları bu durumun başlıca sebepleri olarak gösterilmektedir.

Göçmen öğrencilerin dil engelleri, sahip oldukları farklı kültürler, göç sürecinde okuldan uzak kalmaları ve bazılarının hiç okula başlamamış olmaları gibi durumlar da ev sahibi ülkedeki okulları, öğrencileri ve öğretmenleri olumsuz yönde etkilemektedir. Göçmen öğrencilerin Türkçeyi tam öğrenmeden özellikle sınıflarda okula başlamalarının öğretmenlerin işini daha da zorlaştırdığı görülmektedir. Bu durum dil bilmeme ve iletişim eksikliği gibi faktörlerin göçmen öğrencilerle etkili bir şekilde iletişim kurmalarını zorlaştırdığını göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu Tanrıku (2018) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla benzerdir. Bu araştırma da Türkçeyi öğrenmeden ara sınıflarda okula başlayan göçmen öğrencilerin uyum sağlamada zorlandıkları hatta bazı öğrencilerin okulu yarıda bıraktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Güngör ve Şenel (2018) tarafından yapılan araştırmanın bulguları da benzerdir. Güngör ve Şenel (2018) ara sınıflarda okula başlayan göçmen öğrencilerin birçok soruna sebep olduğu, öğretmenlerin müfredata uyma noktasında zorlandığı ve bu durumdan olumsuz etkilendiği bulgusuna ulaşmıştır.

Göçmen öğrencilerin diğer öğrencilere etkileri incelendiğinde hem olumlu hem de olumsuz durumlar olduğu görülmektedir. Türk öğrencilerde hoşgörüyü arttırması, göçmen öğrencilerin akademik başarısının diğer öğrencilere ilham vermesi gibi durumlar olumlu bir durumdur. Araştırmanın bu bulgusu Demir ve Demir (2020) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Demir ve Demir (2020) yaptıkları araştırmada göçmen öğrencilerin derslerinde başarılı olmaları halinde Türk öğrencilerin onları daha kolay kabul ettikleri bulgusuna ulaşmışlardır. Ayrıca araştırmadan elde edilen kültür farklılığından kaynaklı çatışmaların olması durumu da olumsuz etki sayılabilecek bir

bulgudur. Araştırmanın bu bulgusu Takır ve Özerem (2019) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Bu araştırmadaki bulguya göre farklı kültürden gelen göçmen öğrenciler uyum sürecinde öğretmenleriyle de çatışmakta bu durum diğer öğrenciler tarafından dışlanmalarına sebep olmaktadır. Bu durum ise sınıf yönetimini olumsuz etkilemektedir.

5.1.5. Göçmen Öğrencilerle İlgili Yaşanan Sorunlar Üzerine Tartışma

Göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda, sosyal, yönetsel ve pedagojik sorunların meydana geldiği görülmektedir. Göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştığı pedagojik sorunların onları olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Höbek (2023) tarafından yapılan çalışmanın bulgusuyla benzerdir. Höbek (2023) araştırmasında göçmen öğrencilerin pedagojik olarak olumsuz durumlarla karşılaştıklarını ve bu durumun çok yönlü gelişimlerine bir bariyer oluşturduğunu belirtmektedir. Ayrıca bu sorunların ortaya çıkmasında özellikle dil, yaş, kültür farklılığının ön plana çıktığını belirtmektedir.

Göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda yönetsel sorunların da ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sorunlar dil farklılığından, kültür farklılığından veya kaynak bulma eksikliğinden meydana gelebilmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Çakmak (2018) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Araştırmada okul yöneticilerinin kaynak, personel eksikliği yaşadıklarını ayrıca öğrencilerin yaşadıkları kültürel uyum sorunlarının okul yönetimini de zorlaştırdığını belirttikleri görülmektedir. Göçmen öğrencilerin sosyal uyum sürecinde zorluklar yaşadıkları görülmektedir. Özellikle dil ve kültürel farklılık sebebiyle bu sorunların şiddet ile sonuçlandığı da görülmektedir. Bu olumsuz durumun göçmen öğrencilerin bulundukları ortama kaynaşma sürecinin ilerlemesiyle azaldığı da görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Özbek, Özdaş ve Kavan (2021) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla benzerdir. Bu araştırma bulgularına göre göçmen öğrencilerin en fazla dil problemi yaşadıkları, çekingen davranışlar sergiledikleri fakat zamanla öğretmenlerin ve sınıf arkadaşlarının desteğiyle bu durumu atlattıklarını belirtilmiştir.

5.1.6. Göçmen Öğrencilere Yönelik Yönetsel Çalışmalar Üzerine Tartışma

Göçmen öğrencilerin uyum sürecinde okul yöneticileri tarafından yapılması gereken yönetsel çalışmalar olduğunu görülmektedir. Bu yönetsel çalışmalar ile öğrencilerin okula uyum sağlaması ve akademik başarılarının artması amaçlanmaktadır.

Okul yöneticileri göçmen öğrencilerin uyum sürecine destek olurken öğretmenler ve veliler ile de etkili bir iletişim kurmalıdır.

Göçmen öğrencilerin okula uyum sürecinde okul yöneticilerinin çaba göstermesi gerektiği görülmektedir. Zaman ve kaynak yönetimi, sınıflara göçmen öğrencilerin dağıtılması gibi konuların okul yöneticilerini zorladığı görülmektedir. Göçmen öğrencilerin diğer öğrencilerden geri kalmalarını engellemek ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına okul yöneticilerinin göçmen öğrenciler, Türk öğrenciler, öğretmenler ve veliler ile güçlü bir iletişim kurmak zorunda oldukları görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Nacar ve Ünsal (2022) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Nacar ve Ünsal (2022) yaptıkları çalışmada okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerin okullara dengeli bir şekilde dağıtılmasını istedikleri, okul yöneticilerinin göçmen velilerin dil ve kültür farklılığından kaynaklanan olumsuz durumlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır.

Göçmen öğrencilerin okula uyum sağlamasının ve akademik başarılarının artmasının okul yöneticileri için önemli olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerin akademik başarılarını desteklemek için dil becerilerini geliştirici ve sosyal uyum sağlamayı hızlandırıcı birtakım çalışmalar yürüttükleri görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Çöplü (2019) tarafından yapılan araştırmanın bulgusuyla benzerdir. Çöplü (2019) yaptığı çalışmada okul yöneticilerinin öğrencilerin akademik başarısının artması için Türkçe kursları açtıkları bulgusuna yer vermiştir. Ancak aynı çalışmada bazı okul yöneticilerinin sorumluluk almak istemedikleri ve sadece bakanlıktan gelen etkinlikler doğrultusunda hareket etmeyi tercih ettikleri de görülmektedir. Yine aynı çalışmada bazı okul yöneticileri dil becerisini geliştirici birtakım faaliyetler yaptıklarını ancak göçmen öğrencilerden ve ailelerinden gerekli ilgiyi göremedikleri için bu çalışmaları da sonlandırdıkları bulgusuna ulaşmıştır.

5.2.Sonuç

Son yıllarda meydana gelen büyük göç olayları göç olgusu üzerine araştırmaların da sayısının artmasına yol açmıştır. Türkiye ise son yıllarda büyük ve kitlesel göç hareketlerine maruz kalmıştır. Bu göç hareketleri her alanda olduğu gibi eğitimde de birtakım sonuçlara yol açmıştır. Göçmen öğrenciler Türk öğrenciler ile birlikte okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerinden faydalanmaya başlamıştır. Bu durum okullarda olumlu ve olumsuz birtakım durumların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu araştırma ile göçmen

öğrencilerin yoğun olduğu okullarda okul ve sınıf yönetiminde karşılaşılan olumlu ve olumsuz durumların incelenerek araştırma sonuçlarının göçmen öğrencilerin eğitiminde eğitim yöneticilerine, öğretmenlere ve ilgili paydaşlara rehber olması amaçlanmıştır. Araştırmada Düzce ilinde göçmen öğrencilerin yoğun olduğu, farklı kademe ve türde okullarda görev yapan 5 okul yöneticisi ve 11 öğretmenden yüz yüze görüşerek veriler toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler; içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiş, kodlanmış ve alt kategorilere ulaşılarak temalar belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda olumlu ve olumsuz birtakım durumlar ile karşılaşmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin karşılaştıkları olumsuz durumlara rağmen bu durumun sorumlusu olarak göçmen öğrencileri görmedikleri, onların iyi bir eğitim almaları ve topluma uyum süreçlerinin hızlanması için çaba sarf ettikleri görülmektedir. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin bütün iyi niyetlerine rağmen daha fazla göçmenin Türkiye'ye gelmesini istemedikleri, gelen göçmen öğrencilerin de bütün okullara eşit dağıtılmasını istedikleri görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre olumsuz durumlar daha fazla olsa da olumlu durumlar ile de karşılaşmıştır. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri üzerinden *göçmen öğrencilerin sınıf yönetimine ve düzenine etkilerinden* olumsuz etkilerin daha çok dil farklılığından kaynaklanan iletişim probleminden kaynaklandığı görülmektedir. İletişim sorunu yaşayan göçmen öğrencilerin anlamakta zorlandıkları derslere katılmakta isteksiz davrandıkları, sınıf kurallarına uymadıkları, iletişim kurabildikleri için kendileri gibi göçmen olanlar ile gruplaştıkları, öğretmenlerin müfredatı işlemelerini zorlaştırdıkları, bulundukları kültüre uyum sorunu yaşadıkları görülmektedir. Bu olumsuz etkilere rağmen *göçmen öğrencilerin sınıf yönetimine ve düzenine olumlu etkileri* de görülmektedir. Göçmen öğrencilerin Türkçeyi öğrendikçe sınıf arkadaşlarıyla kültürel paylaşımlarının arttığı, göçmen öğrencilerin matematik, beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar gibi dil becerisinin görece olarak daha az olduğu derslerde daha başarılı oldukları, bazı göçmen öğrencilerin ise Türk öğrencilerden bile öne çıktığı görülmektedir. Öğretmenlerin ise farklı öğrencilerle çalışmaktan motive oldukları, öğretmenlerin mesleki tatmin yaşadıkları, öğretim yöntem tekniklerinde yeniliklere gittikleri görülmektedir.

Araştırma sonuçları *göçmen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkilerin okul yönetimine yansıyan olumlu ve olumsuz etkileri* olduğunu göstermektedir. Olumsuz etkiler incelendiğinde göçmen olmayan öğrencilerin göçmen öğrencilere karşı önyargılı

oldukları ve onları etiketleyerek dışladıkları, göçmen öğrencilerin Türk öğrencilere akran zorbalığı yaptıkları, Türk öğrencilerin velilerinden de olumsuz tepkiler geldiği görülmektedir. Olumlu etkiler incelendiğinde ise göçmen öğrencilerin yaşadıkları durumu fark eden Türk öğrencilerin empati yapmayı öğrendikleri, kültürel etkileşim yaşandığı, akran öğrenmesi gerçekleştiği, derslerinde başarılı olan göçmen öğrencilerin Türk öğrencilere ilham verdiği, bazı Türk ailelerin göçmen öğrencilerin ailelerine maddi ve maddi destekte bulunduğu görülmektedir. Olumsuz etkiler okul yönetimini zorlaştırırken olumlu etkiler ise okul yönetimini kolaylaştırmaktadır.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise *göçmen öğrencilerin akademik performansının okul ve sınıf yönetimine olumlu ve olumsuz etkileri* olduğudur. Bazı göçmen öğrencilerin derslerinde başarılı olduğu, yapılan etkinliklere katılmakta istekli oldukları, bu durumun Türk öğrencileri de teşvik ettiği görülmektedir. Olumsuz etkilere bakıldığında ise göçmen öğrencilerin dil farklılığı sebebi ile dersleri anlamakta zorlandıkları, motivasyonlarının ise düşük olduğu görülmektedir. Bu durumlar sınıf ve okul ve sınıf yönetimine olumsuz etki etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre *göçmen öğrencilerin okula etkisi* incelendiğinde bazı Türk velilerin yardımlaşma ve kültürel çeşitlilik açısından olumlu tutumlar sergilemeleri, göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler ile kültürel etkileşime girmeleri ve okulda kültür çeşitliliği sağlamaları gibi olumlu etkileri görülmüştür. Ayrıca olumsuz etkileri olarak da Türk velilerden göçmenlere karşı önyargılı olanların olması, sınıflara dengeli dağıtılmadıklarında okul ve sınıf yönetimini zorlaştırmaları gibi durumlar da görülmektedir.

Göçmen öğrenciler ile ilgili yaşanan sorunların pedagojik, yönetsel ve sosyal olduğu sonuca ulaşılmıştır. Göçmen öğrencilerin dil bariyeri ile karşılaşmaları, farklı bir kültürden gelmeleri gibi durumlar onların uyum sürecini engelleyen, okul ve sınıf yönetimini de olumsuz etkileyen pedagojik sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Göçmen öğrencilerin devamsızlık yapması, şiddete ve gruplaşmaya meyilli olmaları gibi durumların okul ve sınıf yönetimini olumsuz etkileyen yönetsel sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Zaman içinde azalma gösterse de göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler ile iletişim kurmada zorlandıkları kendi aralarında gruplaştıkları ve sosyalleşmekte çekingen davrandıkları görülmektedir. Bu durumlar ile de göçmen öğrencilerin sınıf ve okul yönetimine olumsuz etki ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin *göçmen öğrencilere yönelik yönetsel çalışmalarda bulundukları* sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerin uyum sürecini destekleyici ve akademik başarılarını artırıcı yönetsel yaklaşımlar sergiledikleri, bu yaklaşımın da göçmen öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerini, sosyal entegrasyonlarının sağlanmasını ve eşit fırsatlara erişmelerini sağlayarak okul yönetimine olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.3.Öneriler

5.3.1. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler

- Göçmen öğrencilerin dil bilme becerisi görece olacak diğer derslerden az olan matematik, müzik, görsel sanatlar, beden eğitimi derslerinde yetenekli oldukları ve katılımda daha istekli oldukları görülmektedir. Okul yöneticileri bu derslere giren öğretmenler ile görüşerek göçmen öğrencilerden yetenekli olanlarını keşfetmeleri ve daha fazla sorumluluk vermeleri konusunda öğretmenleri teşvik edebilirler.
- Göçmen öğrencilerin kendilerini ait hissetmedikleri için kültürel faaliyetlere de katılım konusunda isteksiz oldukları görülmektedir. Okul yönetimleri göçmen öğrencilerin kendi kültürlerini tanıtmalarına imkân sağlayan, kültürler arası etkileşimi sağlayacak etkinlikler yaparak göçmen öğrencilerinde bu etkinliklere katılmalarını sağlayabilirler.
- Göçmen öğrencilerin kendi aralarında gruplaşmalarını engellemek adına, okul yönetimleri göçmen öğrencilerini de dâhil ederek okul dışı spor müsabakalara, yarışmalara okullarını katabilir ve geziler yapabilirler. Bu durumda göçmen öğrenciler okula aidiyetleri geliştirilebilir.
- Diğer öğrencilerin ailelerinin tepkilerinin de öğrencilerde göçmen öğrencilere karşı bir önyargı oluşturduğu ve göçmen öğrencileri dışladıkları görülmektedir. Okul yönetimleri diğer öğrenci velilerine bu durumun okul yönetimi ve sınıf yönetimine zararları hakkında kaygılarını azaltıcı toplantılar yapabilirler.

5.3.2. Sınıf Yönetimine Yönelik Öneriler

- Göçmen öğrencilerin dil bilme becerisi görece olacak diğer derslerden az olan matematik, müzik, görsel sanatlar, beden eğitimi derslerinde yetenekli oldukları

ve katılımda daha istekli oldukları görülmektedir. Bu derslere giren öğretmenler göçmen öğrencilere bu derslerde daha fazla sorumluluk vererek ve onları derse katılmaya teşvik ederek yeteneklerini ortaya çıkarabilirler.

- Göçmen öğrencilerin kendilerini ait hissetmedikleri için kültürel faaliyetlere de katılım konusunda isteksiz oldukları görülmektedir. Öğretmenler sınıf içi etkinlikleri planlarken göçmen öğrencilere kendi kültürlerini tanıtmaya imkân sağlayacak etkinlikler planlayarak derse katılımlarını sağlayabilir ve kültürel çeşitliliği arttırabilirler.
- Sınıf öğretmenleri gruplaşmanın gerektiği ders içi ve ders dışı etkinliklerde göçmen öğrencilerin kendi arasında gruplaşmasını engellemek adına göçmen öğrenciler ile diğer öğrencileri karışık olacak şekilde gruplamaya özen gösterebilirler.
- Öğretmenler Türkçe yazma ve okuma konusunda arkadaşlarından geride olan göçmen öğrencilere ekstra çalışmalar yapabilirler.
- Göçmen öğrencilerin aileleri ile iletişimi artırmak adına veli ev ziyaretleri yapılabilir.

5.3.3. Eğitim Politikalarını Yapıcılara Öneriler

- Göçmen öğrenciler okullara dağıtılırken öğrencilerin hepsini belirli okullara kayıt ettirilmesi yerine öğrencilerin bütün okullara dağıtılması önerilebilir. Böylece bazı okullarda çok fazla göçmen öğrenci olduğu şeklinde önyargıların önüne geçilebileceği gibi, öğretmenlerin iş yükü adaleti sağlanması ve diğer öğrencilerin de hakkının korunması sağlanabilir.
- Müfredat planlanırken göçmen öğrencilerde göz önünde bulundurulabilir.
- Sınıflardaki öğrenci sayısı azaltılabilir.
- Göçmen öğrenciler ile çalışan okul yöneticileri ve öğretmenlere ek ödemeler yapılarak öğretmenlerin motivasyonunu artırılabilir.
- Göçmen öğrencilerin yoğun olduğu okullarda aileler ve öğrenciler ile iletişimi sağlamak için yardımcı personel bulundurulabilir.

- Öğretmenlerin çok kültürlü eğitim olgusunu anlayabilmeleri için öğretmen yetiştirme programlarında bu olgu ders olarak okutulabilir veya atanmış öğretmenlere bu olgu üzerine hizmet içi eğitimler yapılabilir.
- Okullardaki rehberlik öğretmenlerinin norm hesabında göçmen öğrencilerin sayısı dikkate alınarak bu okulların normu güncellenebilir.

5.3.4. Araştırmacılara Öneriler

- Yapılan bu araştırma göçmen öğrencilerin daha yoğun olduğu illerde yapılarak araştırma sonuçları karşılaştırılabilir ve genellemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın Nilhan, Ş., Dağhan, G. ve Olgun, Z. (2021). Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin entegrasyonunda yaşam boyu eğitim. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9 (28), 395-412.
- Adıgüzel, Y. (2015). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Akalın, A. (2016). *Türkiye’ye Gelen Suriyeli göçmen çocukların eğitim sorunları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Akçalı, H. (2019). *Balıkesir’de ilk ve ortaokula devam eden mülteci ve sığınmacı çocukların eğitim problemleri*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Akinoğlu, O. (2013). Türkiye’de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(22), 31-45.
- Aksoy, Y. (2022). Müzik öğretmenlerinin geçici koruma statüsündeki öğrencilerin müzik eğitimine yönelik görüşleri. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, 2(26), 439-458.
- Aktel, M. ve Kaygısız Ü. (2018). Türkiye’de göç yönetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 23(2), 579-604
- Akyüz, E. (2001). Çocuk hakları sözleşmesinin temel ilkeleri ışığında çocuğun eğitim hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/151/akyuz.htm adresinden 20.11.2022 tarihinde alınmıştır.
- Alarçin, K. (2019). *Uluslararası göç hareketlerinde Türkiye’nin konumu; uluslararası göç ve iç göçün karşılaşması, kentsel gerilim: Şanlıurfa ve Gaziantep örneği*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Albakri, Tareq Z., & Rabib, S. (2019). How to improve sustainability: The critical Role of education for Syrian refugees. *Development in Practice*, 29(5), 662-669.
- Altıntaş, M. E. (2016). Tepkisel ve gelişimsel sınıf yönetimi modellerinin ahlak eğitimiyle ilişkisi. *Bilimname*, 30(1), 207-221.

- Altuntaş, B., Demirdağ, S. ve Ertem, H. Y. (2020). Veli algılarına okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 254-269.
- Amorim, A., Murray, U., Bland, J., Hasan, S., Lambert, J., Greeff, T., & Kayihan Unal, L. (2004). Girl child labour in agriculture, domestic work and sexual exploitation: Rapid assessments on the cases of the Philippines. *Ghana and Ecuador*. ILO.
- Arar, K., Özücü, D., Küçükçayır, G. (2019). Culturally relevant school leadership for Syrian refugee students in challenging circumstances. *Educational Management Administration & Leadership*, 47(6). 960-979.
- Aras, N. E., & Mencutek, Z. Ş. (2015). The international migration and foreign policy nexus: the case of Syrian refugee crisis and Turkey. *Migration Letters*, 12(3), 193-208.
- Aras, B., T. (2021). *Suriyeli göçmen çocukların 5395 sayılı çocuk koruma kanunu kapsamında değerlendirilmesi: Hatay örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Aslan, F.(2019). *İlkokul ve ortaokula devam eden göçmen çocukların eğitim sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atabey, F. (2015). Hatay’ın anavatanına katılma süreci. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 4(7), 192-209.
- Atlıhan, A.M. (2019). *Göçmen öğrencilerin okul örgütüne uyumunda öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin rolleri*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Ayaz, A. (2019). *Barış ve farklılıklara saygı değerlerine ilişkin Suriyeli öğrenciler Türkçe ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Aydemir, N. (2013). *İlköğretim okulu yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları yönetsel sorunlar (Uşak ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Aydeniz, S. ve Sarıkaya, B. (2021). Göçmen çocukların eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, (Türkiye’de ve Dünyada Göçmen Eğitimi), 385-404.

- Aydın, A. (2009). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, D., Şahin, N., ve Akay, B. (2017). Göç olayının çocuk sağlığı üzerine etkileri. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 7(1), 8-14.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Babaoğlu, E., & Yıldırım, C. (2011). Sınıf öğretmenlerinin kullandığı sınıf yönetim modelleri. *Education Sciences*, 6(2), 1635-1650.
- Afet, T.B. & Başkanlığı, A.D.Y. (2017). *Türkiye'deki Suriyelilerin demografik görünümü, yaşam koşulları ve gelecek beklentilerine yönelik saha araştırması*. Erişim Adresi: www.afad.gov.tr.
- Baltacı, A. (2019). Din dersi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımları: etnometodolojik bir araştırma. *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 19, 293-321.
- Baltacı, H. (2014). *Göçmen öğrencilerin başarı durumunu etkileyen etmenlerin okul yöneticisi, öğretmen, veli ve öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Balyer, A. (2012). Çağdaş okul müdürlerinin değişen rolleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(13), 75-93.
- Başaran, İ.E. (1996). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Yargı Matbaası.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi* (3. Baskı). Milli Eğitim Basımevi.
- Başar, H. (2009). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayer, B. (2019). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi tarzları ile öğrencilerin ders motivasyonları arasındaki ilişki: İstanbul Maltepe ilçesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Bayram, A. (2021). *Türkiye'deki yerel halkın Suriyeli göçmenlere yönelik algısı: Mardin örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin.
- Bilir, A. (2014). Sınıf yönetiminde başarının aracı: önlemsel model. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 20(78), 203-214.
- Birleşmiş Milletler. (2022). *World Migration Report 2022*, Erişim: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>

- Biasutti, M. & Concina, E. (2021). Including migrant students in the primary school: perspectives of Italian principals. *International Journal of Educational Management*, 35(5), 984-999.
- Börü, N. ve Boyacı, A. (2016). Göçmen öğrencilerin eğitim-öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlar: Eskişehir ili örneği. *Turkish Studies*, 11(14), 123-158.
- Brooks, J. G. & Brooks M. G. (1993). *In search for understanding the case for constructivist classroom*. Alexandria Virginia: ASCD.
- Burden, P.R., (2017). *Classroom management: Creating a successful K-12 learning community*. 8th Edition. United States: John Wiley & Sons, Inc.
- Bursalıoğlu, Z. (2019). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi
- Buz, S. (2008). Türkiye sığınma sisteminin sosyal boyutu. *TBB Dergisi*, 76, 120-130.
- Charles, L., Denman, K. (2013). Syrian and Palestinian Syrian refugees in Lebanon: The plight of women and children. *The Journal of International Women's Studies*. Bridge Water State University, 14(5), 96-111.
- Çağlar, T. (2018). Göç çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 26-49.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 17, 67-91
- Cevheri, S., G., A. (2018). Türk milleti ve Türk kimliği: ulus devlet inşa sürecinde 1934 tarihli iskân kanunu. *XVII. Türk Tarih Kongresi: Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, 231-245.
- Ceylan, O. (2021). *Klasik yönetim anlayışı, davranışsal yönetim anlayışı ve eğitim yönetimi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Crépeau, F. (2013). *The rights of all children in the context on international migration*. In *Children on the Move*. Geneva: International Organization for Migration (IOM), pp.1-4.
- Cin, G. (2018). *Suriyeli öğrencilere eğitim veren sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve psikolojik sağlamlılık düzeyi: Adana ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.

- Civelek, İ. (2001). 1951 tarihli mültecilerin hukuki durumuna dair sözleşme. *Uluslararası İlişkilerde Olaylar ve Yorumlar*, 10(35), 8-16.
- Cülha, A. & Demirtaş, H. (2020). Dezavantajlı bir grup olarak geçici koruma statüsündeki öğrencilerin eğitim öğretim hizmetlerinden yararlanma durumları. *Harran Maarif Dergisi*, 5(2), 46-75.
- Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, 17, 67-91.
- Çakı, F. (2011). Arap baharı: İslam üzerine söylemsel dönüşümün habercisi mi? *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6, 123-137.
- Çakmak, Ö. (2018). Okul yöneticilerinin gözüyle Suriyeli öğrencilerin eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Çelik, O. (2019). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öz-yeterlilikleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Çiftçi, E. (2019). Türkçenin ikinci dil olarak öğretiminde kullanılan "yabancı uyruklu öğrenciler için Türkçe" kitabında kültür aktarımı. XI Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 16-18 Ekim 2019, Samsun.
- Çoban, B. (2019). *Öğretmenlerin okul yöneticilerinin yönetim becerileri ve algı yönetimine ilişkin görüşleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Dağlı, K. (2020). *Suriyeli sığınmacı öğrencilerin matematik dersi kazanımları elde etme sürecinde ikinci sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Delen, A. (2018). *Yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda istenmeyen öğrenci davranışlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Demir, B. (2018). *Sosyal hizmet uzmanı bakış açısı ile Türkiye’de mültecilere ve sığınmacılara yönelik sosyal hizmet müdahalesi*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa

- Demirbaş, Ç.Ö., Dikmenli, Y. ve Gafa, İ. (2018). Türkiye’de geçici koruma altındaki Suriyelilerin vatan algısına ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 255.
- Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). *Eğitim terimleri*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Demirtaş, H. (2009). *Sınıf yönetiminin temelleri: Etkili sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Deniz, T. (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 175–204.
- Durugönül, E. (1997). Sosyal değişme, göç ve sosyal hareketler, toplum ve göç. *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiriler Kitabı*. DİE (Yayın No: 2046) ve Sosyoloji Derneği (Yayın No: 5) Ortak Yayını, Ankara, ss: 95-100.
- Ekici, C. (2018). *Öğretmenlerin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) ile sınıf yönetimi, becerileri arasındaki ilişki (Çanakkale ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Erdem, C. (2017). Sınıfında mülteci öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunlar ve çözüme dair önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Erdoğan, İ. (2001, 2003). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, M. M. (2020). *Suriyeliler barometresi 2020: Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Eren, E. (2003). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Ereş, F. (2015). Türkiye’de göçmen eğitimi sorunsalı ve göçmen eğitiminde farklılığın yönetimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 17-30.
- Ergün, N. (2022). Göçmen öğrencilerin uyumlarında temasın rolü. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1519-1550.
- Ergüven, N. S., & Özturanlı, B. (2003). Uluslararası mülteci hukuku ve Türkiye. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4, 1007-1061.

- European Union [E.U.] (2012). *Migration and education*. Conference Proceeding Book, Larnaca, 15 –17 October.
- Evertson, C.M., Weinstein, C.S. (2013). *Handbook of classroom management: research, practice, and contemporary issues*. New York: Routledge.
- Eyüp, B., Arslan, N. ve Cevher, T. Y. (2017). Mültecilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik uyum kursuna katılan öğretmenlerin kurs hakkındaki görüşleri ve hazır bulunuşluk durumları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 174-200.
- Field, S., M. Kuczera & B. Pont (2007). *No more failures: Ten steps to equity in education, Education and training policy*. Paris: OECD Publishing.
- Haddad, B. (2012). Syria, the Arab uprisings, and the political economy of authoritarian resilience. *A Journal for And About Social Movements*, 4(1), 113-130.
- Haliloğlu, F. (2013). *Yönetim kuramlarının liderlik konusuna yaklaşımları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erimez, H. (2017). *Bin yılın göçü*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Gangal, M. (2020). *Uygulamalı sınıf yönetimi eğitimi ve pedagojik dokümantasyon uygulamalarının okul öncesi eğitim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gencer, T.E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 838-851.
- Gişi, İ. (2007). *Göksun ilçesinde yaşanan göç hareketlerinin sosyoekonomik analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Göçer, V., Özer, S. & Ürünibrahimoğlu, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının hizmet içi eğitim bağlamında incelenmesi: bir karma yöntem araştırması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 24-41.
- IOM-Uluslararası Göç Örgütü. (2013). *Göç terimleri sözlüğü*. Cenevre: IOM.
- Gök, İbrahim (2016). Türklerin Suriye'ye girişi ve Süleymanşâh. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 36, 217-251.

- Gök, S. (2005). *Tek parti döneminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da iskân politikaları (1923-1950)*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Gökcan, Ö. (2018). Türkiye-Suriye ilişkilerinde bir kırılma noktası: Ekim 1998 krizi veya diğer bir ifadeyle “ilan edilmemiş savaş”. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(1), 169-198.
- Gökmen, H. (2020). *Suriyeli göçmen öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonu sorunu (Bursa-Yıldırım ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Gözcü-Yaprak, G. (2019). *Okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi tutum ve inançları ile empati eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gül, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 223–236.
- Gülbuçuk, B., Tanır, F., & Karabıyık, E., (2003). *Baseline survey on worst forms of child labour in the agricultural sector children in cotton harvesting in Karatas, Adana*. Ankara: İlo.
- Güngör, F. & Şenel, E. A. (2018). Yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerinin eğitim-öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 124-173.
- Gümüş, E. (2016). *Türkçe öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın, İstanbul.
- Gürsel, M. (2004). *Olumlu öğrenmeye uygun bir ortam oluşturma*. Sınıf Yönetimi. (Editör: M. Gürsel, H. Sarı, B. Dilmaç) içinde, ss. 86-113. Konya: Eğitim Kitapevi.
- Gürsoy, S. (2019). *Göçmenlerin çalışma yaşamına katılımı: Suriyeli göçmenler örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Haliloğlu, F. N. (2013). *Yönetim kuramlarının liderlik konusuna yaklaşımları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Hanley, T. Ackley, L. (2005). *Florida comprehensive needs assessment: final report. an escort report prepared for Florida department of education*. Tallassee, Florida: Florida Department of Education.
- Höbek, H., Ç. (2023). Suriyeli öğrencilerin Türkçe eğitim sistemine entegrasyonunu etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- HRW (Human Rights Watch), (2015). *Geleceğimi hayal etmeye çalıştığımda hiçbir şey göremiyorum*”, *Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların eğitime erişiminin önündeki engeller – kayıp nesil olmalarını önlemek*. <https://www.hrw.org/tr/report/2015/11/09/283247> adresinden 22.12.2022 tarihinde alınmıştır.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi okul yönetimi sınıf yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- İçduygu, A. (2004). *Türkiye’de kaçak göç*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- İlgar, L. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- İlhan, E. (2019). *Yoğun göç alan yerlerdeki okullarda görev yapan öğretmenlerin göçmen çocuklarla olan iletişimlerine dair tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- İnan, C. E. (2016). Türkiye’de göç politikaları: İskân kanunları üzerinden bir inceleme. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3, 10-33.
- İnsan Hakları Derneği. (2013). *Yok Sayılanlar; kamp dışında yaşayan Suriye’den gelen sığınmacılar İstanbul örneği*. İstanbul.
- Kabataş, M. (2021). Duties of educators and administrators in adopting immigrant students to school. *Academic Journals*, 13(1), 48-65,
- Kaiser, B. (2012). 50 Years and beyond – the mirror of migration: German migrants in Turkey. *Journal of International Affairs, Special Issue*, 16, 103-124.
- Kaplan-Adıyeke, Ş. (2019). *İlkokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusunda düşünceleri*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Karataş, K. ve Baloğlu, M. (2018). Kültürleşme stresi kıskacındaki Suriyeli öğrenciler. *Turkish Studies*, 13(27), 971-990.
- Karataştan, A. & Akcan, E. (2023). Sınıf öğretmenlerinin perspektifinden akran zorbalığı ve göçmen/mülteci çocuklar. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(1), 1-15.
- Kaya, İ. (2020). *Sınıfında Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunların incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Kayacık, B. E. (2020). *Suriyeli öğrencilerin eğitime yönelik öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kaya, İ., ve Yılmaz E., E. (2015). *Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki durumu arada kalanların hakları ve yükümlülükleri*. İstanbul: Seta Yayınları.
- Kara, P., & Korkut, R. (2010). Türkiye'de göç, iltica ve mülteciler. *Türk İdare Dergisi*, 467(1), 153-162.
- Kardeş, S. (2021). Türkiye'de eğitim alanında mültecilerle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 50, 837-855.
- Kaya, G. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, Z. (2003). *Sınıf yönetimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kendirci, M. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim, İstanbul.
- Kınay, D. (2019). *Küreselleşen dünyada göç olgusunun Türkiye ekonomisine sosyoekonomik etkileri: Manisa ili Suriyeli göçmenler örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Kıran, H. (2005). *Etkili sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kolay, Ö. (2021). *Kamu ilkokulları yönetici ve öğretmenlerinin Iraklı göçmen öğrencilerin eğitiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Kondalkar, V.G. (2007). *Organizationalbehavior*. New Delhi, New Age International.
- Korgun, İ. (2020). Türkiye Suriye ilişkileri. *Ahi Evran Akademi*, 1(1), 53-66.
- Koşar, S. & Aslan, F. (2020). İlkokul ve ortaokula devam eden göçmen çocukların eğitim sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 9(4), 1799-1831.
- Kubilay, S. & Akbaşlı, S. (2021). Geçici koruma altındaki öğrencilerin öğretme-öğrenme ortamı bağlamında okula uyumu. *Milli Eğitim Dergisi*, Türkiye’de ve Dünyada Göçmen Eğitimi Sayısı, 405-445.
- Kudubeş, İ. E., Kudubeş Akdeniz, A. ve Bektaş, M. (2017). Küreselleşmenin yarattığı yoksulluk: Çocuk yoksulluğu. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14(1), 79-85.
- Kunst, J. R., Thomsen, L., Sam, D. L. And Berry, J. W. (2015). We are in this together common group identity predicts majority members’ active acculturation efforts to integrate immigrants. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 41(10), 1438-1453.
- Kurçak, K. A. (2022). *Türk toplumunda Suriyeli göçmenleri kabul ve uyumda dindarlığın rolü (Gaziantep örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kurt, H. (2006). Göç eğilimleri ve olası etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4, 1, 148-178.
- Kurt, L. S. (2016). Çocuk haklarına ilişkin temel uluslararası belgeler ve Türkiye uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(36), 99-127.
- Kuyaş, A. (2012). Türkiye-Suriye: 80 yıllık tehlikeli ilişki. *NTV Tarih*, 43, 81, 8.
- Küçükahmet, L. (2000). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lee, E. S. (1966). A theory of migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Luo, Ning, and Ashley Craddock. (2016). The refugee crisis and higher education: access is one issue. credentials are another. *World Education News Reviews*. <https://wenr.wes.org/2016/12/refugee-crisis-highereducation-access-credentials> adresinden 02.01.2023 tarihinde ulaşılmıştır.
- Marzano, R.J., Marzano, J.S. ve Pickering, D.J. (2003). *classroom management that works: research-based strategies for every teacher*. Alexandria, VA: Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

- Mert, İ. S., & Çıplak, B. (2017). Suriyeli ve diğer yabancı öğrencilerin Türk eğitim sistemine adaptasyonu ve okul içi iletişimlerine yönelik bir inceleme. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), 68-79.
- Mannaert, C. (2003). *Irregular migration and asylum in Turkey*. UNHCR Working Paper, 89. <http://www.unhcr.org/3ebf5c054.html> adresinden 14.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Micinski, N.R., Weiss, T. G. (2016). *The European migration crisis: Can development agencies do better?* Future United Nations Development System Briefing 37.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2014). Yabancılar yönelik eğitim-öğretim hizmetleri. <http://mevzuat.meb.gov.tr> adresinden 10.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği*. Resmî Gazete: 10 Kasım 2017 Sayı: 30236. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/08/20200814-2.htm> adresinden 11.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Mollaalioğlu, F. N. (2020). Türkiye’den Suriye’ye gerçekleşen göçlerin tarihsel boyutu. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(17), 1-24.
- Muhtaroglu, E. (2019). *1950’li yıllarda göç politikaları ve eski Yugoslavya Makedonya Cumhuriyeti’nden Türkiye’ye serbest göçler*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Mutlugu, E. (2019). *Etkin okul yönetimi sürecinde akademik yöneticilerin yönetim bilişim sistemleri kullanıma yönelik görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Nacar, D. & Ünsal, S. (2022). Okul yöneticilerinin Suriyeli mülteci velilerle yaşadıkları sorunlar sorunların nedenleri ve çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 1243-1256.
- Nar, Betül. (2008). *Göçün eğitime ve eğitim yönetimine etkileri (Dilovası örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Nurdoğan, A. K., Dur, A. İ. B. ve Öztürk, M. (2017). Türkiye’nin mülteci sorunu ve Suriye krizinin mülteci sorununa etkileri. *İş ve Hayat*, 2(4), 217–238.

- Öz, A. Ş., Demir, R., Schreglmann, S., Düzenli, A., Kaya, S., Aras, B. ve Elbeyli, M. (2020). *Çeşitli açılardan göç ve eğitim*. Ankara: İksad Yayınları.
- Özbek, D., Özdaş, F. & Kavan, N. (2021). Beden eğitimi öğretmenlerinin göçmen öğrencilere ilişkin görüşlerinin incelenmesi: bir durum çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, Türkiye’de ve Dünyada Göçmen Eğitimi Sayısı, 785-806.
- Özcan, A. S. (2018). *Çok kültürlülük bağlamında Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunu*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Özdemir, Ö. (2019). *Ortaokullarda görev yapan yöneticilerin pozitif yönetim yaklaşımlarının öğrenci başarısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elâzığ.
- Özenç, M., & Kara, M. (2021). Problems faced in the education of Syrian immigrant students and solution recommendations: Turkey Experience. *Psycho-Educational Research Reviews*, 10(2), 142–162.
- Özenç, Y., Y. (2021). Eğitim araştırmalarında durum çalışması deseni nasıl kullanılır? *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 1(2), 57-67
- Öztürk, M. (2006). *Türkiye’deki iç göçlerin sosyal politika açısından incelenmesi: İstanbul semt pazarcılar örneği*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Parlak, B., & Şahin, A. U. (2015). Türkiye iltica ve göç mevzuatının coğrafi kısıtlama uygulaması yönünden analizi. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 65-79.
- Petersen, W. (1958). A general typology of migration. *American Sociological Review*, 23, 256-266.
- Poyraz, D., T. (2022). *Göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin veli görüşleri*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Ravenstein, E. G. (1885). The laws of migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48(2), 167-235
- Ravenstein, E. G. (1889). The laws of migration. *Journal of the Royal Statistical Society*, 52(2), 241-305.

- Potochnick, S.&Perreira, K. (2010). Depression and anxiety among first-generation immigrant Latino youth: Key correlates and implications for future research. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 198(7), 470-477
- Polat, G. (2007). İç göçün çocuk ruh sağlığına etkisi ve sosyal hizmet müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 18(1), 89-106.
- Sadık, F. (2000). *İlköğretim 1. aşama sınıf öğretmenlerinin sınıfta gözlemledikleri problem davranışlar*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 5, 33-44.
- Sakız, H. (2016). Göçmen çocuklar ve okul kültürleri: bir bütünleştirme çalışması. *Göç Dergisi*, 3(1), 65-81.
- Saklan, E. (2018). *Türkiye'deki Suriyeli eğitim çağı çocuklarının eğitim süreçleri üzerine bir çözümleme*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Sandıklı, A. ve A., S. (2012). *Bütün boyutlarıyla Suriye krizi ve Türkiye*. Bilge Adamlar Kurulu Raporu, Rapor No: 52, Bilgesam Yayınları, Ankara.
- Sariahmetoğlu, H. ve Kamer, S. T. (2021). Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitimi ve uyumu: sorunlar ve çözüm önerileri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [MSKU Journal of Education]*, 8(2), 612-634.
- Sarıer, Y. (2020). Türkiye'de mülteci öğrencilerin eğitimi üzerine bir meta-sentez çalışması: sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 80-111.
- Sarınay, Y. (2011). Cumhuriyet döneminde Balkan ülkelerinden Ankara'ya yapılan göçler (1923-1990). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 27(80), 351-388.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Sarıtaş, M. (2003). *Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme*. Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar (Editör: L. Küçükahmet) içinde, ss. 47-90. Ankara: Nobel.

- Saryal, N. (2019). *Suriyeli sığınmacılar ve demografik projeksiyonlar*. 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, <https://21yyte.org/tr/ozel-raporlar/ozel-rapor-suriyelisiginmacilar-ve-demografik-projeksiyonlar> adresinden 15.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Schaaf, M., Williamson, R., & Novak, J. (2015). Are midwestern school administrators prepared to provide leadership in special education? *Mid-Western Educational Researcher*, 27(2), 172-182.
- Selli-Güven, E. (2020). *Ortaokul öğretmenlerinin sınıfta karşılaştığı disiplin sorunları ve bunlara çözüm bulma stratejiler*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Songür, N., Ve Olgun, O. (2020). Geçici koruma statüsündeki Suriye kökenli öğrencilerin eğitim gördükleri ilkokullarda yaşanan sorunlar: Ankara-Altındağ ilçesi örneği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 55(4), 2969-2996.
- Süral, S. (2015). *İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin öğretme stilleri, sınıf yönetimi yaklaşımları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki*. Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Şahin, F. (2009). *Yönetmelik gücünü: etkili yönetim ve liderlik bileşeni olarak kavramsallaştırılması ve ölçülebilmesine ilişkin bir araştırma*. Doktora Tezi. Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Şakacı, B. K. (2020). Türkiye'nin göç ve iskân politikaları: 1934 tarihli 2510 sayılı iskân kanunu incelemesi. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(3), 36-57
- Şimşek, R. (2007). *Türkiye'de iç göçlerin göç veren bölgelere etkisi ve tersine göç imkânları: Kastamonu örneği*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Şirin, S., Plass, J.L., Homer, B.D., Vatanartiran, S., Tsai, T. (2018). Digital game-based education for Syrian refugee children: project hope. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 13(1) 7-18.
- Takır, A. & Özerem, A. (2019). Göçle gelen yabancı uyruklu öğrencilerin okul ortamında karşılaştıkları sorunlar. *Folklor/Edebiyat*, Folklor/Edebiyat, 639-657.
- Tanrikulu, F. (2018). Suriye krizi sonrası Türkiye'deki sığınmacıların ve göçmenlerin eğitimi: geçmiş, bugün ve gelecek perspektifleri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2585-2604.

- Taş, S. (2008). *Sınıf yönetimi modelleri*. (Editör: B. Yiğit). Sınıf Yönetimi Teori ve Pratik Uygulamalar. Kriter Yayınevi, 130-144.
- Taymaz H. (2003, 2009). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2011). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayını.
- Tertemiz, N. (2006). *Sınıf yönetimi*. Nobel Yayınları.
- Teksoy, B. (2013). 6458 Sayılı yabancılar ve uluslararası koruma kanununa göre yabancıların vize alma zorunluluğu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 62, 855-908.
- Temiz, D. N. (2020). Göçmen ve mülteci öğrencilere Türkçe öğretiminde okulda yapılan oryantasyon çalışmalarının rolü. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 45-59.
- Temur, M. & Özalp, M. T. (2022). Sınıf öğretmenlerinin penceresinden göçmen öğrencilerin sorunlarına bir bakış. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 110-141.
- Teyit. (2021). *Suriyeli emeği: İşgücü piyasasını nasıl etkiliyorlar?* teyit.org: <https://teyit.org/dosya/suriyeli-emegi-iscucu-piyasasini-nasil-etkiliyorlar>. adresinden 12.01.2022 tarihinde alınmıştır.
- Tuzcu, A., & Ilgaz, A. (2015). Göçün kadın ruh sağlığı üzerine etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 7(1), 56-67.
- Türk, F., Kaçmaz, T., Türnüklü, A. & Tercan, M. (). Okul psikolojik danışmanlarının penceresinden Türk ve Suriyeli ilköğretim öğrencilerinin gruplar arası empati deneyimlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 786-811.
- Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı (TOÇEV). (2019). *Türkiye’de ki Risk Altındaki Çocuklar Raporu*. [https://cohun.giresun.edu.tr/Files/ckFiles/cohum-giresun-edu-tr/TOCEV%20Rapor\[2\]-2019%20\(2\).pdf](https://cohun.giresun.edu.tr/Files/ckFiles/cohum-giresun-edu-tr/TOCEV%20Rapor[2]-2019%20(2).pdf) adresinden alınmıştır.
- Uçar, M. (2021). Dil kardeşliği: Göçmen öğrencilerle etkileşimde dilin rolü olabilir mi? *Liberal Düşünce Dergisi*, 26(101), 41-66.
- Uluocak, G. P. (2009). İç göç yaşamış ve yaşamamış çocukların okulda uyumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 35-44.

- Uluslararası Göç Örgütü. (2018). Göç terimleri sözlüğü. *Tesam Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 1, 1–9.
- Uluslararası Mülteci Hakları Derneği (UMHD). (2017). *Suriye’de ihlaller ve Halep raporu*. İstanbul: (İNSAMER) İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi.
- UNICEF. (2019). *Geçici koruma altındaki çocukların eğitim istatistikleri*. UNICEF.
- UNHCR. (2019). *Global trends*. Kopenhag: United Nations High Commissioner for Refugees.
- UNHCR. (2010). *Convention and protocol relating to the status of refugees*. <https://www.unhcr.org/media/28185> adresinden 01.04.2023 tarihinde ulaşılmıştır.
- Uygur, A. (2010). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ustabaş, P. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerden beklentileri: Hopa ilçesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi, Trabzon.
- Uyanık, A. (2019). *Mülteci Öğrencilerin eğitim gördüğü okullardaki rehberlik ihtiyaçlarının rehber öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Ünal, R. & Aladağ, S. (2020). Kapsayıcı eğitim uygulamaları bağlamında sorunlar ve çözüm önerilerinin incelenmesi. *Journal Of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 2(1), 23-42.
- Üstün, A. & Alimcan, D. (2021). Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi’ne (PİKTES) yönelik öğretmenlerin görüşleri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(36), 165-179.
- Van de Glind, H., & Kou, A. (2013). *Migrant children in child labour: A vulnerable group in need of attention*. Children on the Move, International Organization for Migration (IOM)
- Yalçın, C. (2004). *Göç sosyoloji*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yazgan, Ö. (2007). *Türkiye-Suriye ilişkilerinde 50 yıl (1939-1989)*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Yeltin, H., (2018). Türkiye'nin Suriye krizine karşı güvenlik arayışlarına bir örnek: Fırat kalkanı harekâtı. *International Academic Journal*, 2(2), 200-214.
- Yemen, A., Ölmez, Ü. & Oruç, S. (2017). Ankara'nın göçmen Türkmenleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(4), 1123-1142.
- Yenilmez, K. (2019). Göçmen öğrencilerin eğitimde öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 26-36.
- Yeşilmen, F. (2016). *Okul yönetimi, örgütsel iletişim ve okul yönetiminde yönetici ve öğretmenlerden kaynaklanan sorunların incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Yerli, G. (2018). Türkiye'de göç ve mülteci konusunda yapılmış lisansüstü akademik faaliyetler üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 347-358.
- Yıldırım, O. (2006). *Diplomasi ve göç: Türk Yunan mübadelesinin öteki yüzü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Turkish Studies-International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish*, 9, 1685-1704.
- Yılmaz, P. A. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde kültüre duyarlı eğitim uygulamaları: mülteci öğrencilerle etkileşim*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yeşilmen, F. (2016). *Okul yönetimi, örgütsel iletişim ve okul yönetiminde yönetici ve öğretmenlerden kaynaklanan sorunların incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldız, F. (2018). Suriyeli sığınmacı çocukların eğitim sorunları ve entegrasyon süreçleri: Mersin örneği. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldız, A. (2017). Göç ve entegrasyon politikalarında vatandaşlık. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 36-67.

- Yurdakul, A. ve Tok, T.N. (2018). Öğretmen gözüyle göçmen/mülteci öğrenci. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 46-58.
- Yurttutan, A. (2019). *Göçmen öğrencilerin sosyal becerileri ve okula uyumları*. Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Yüksel, A. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi (Afyonkarahisar ili örneği)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Watkins, K., Zyck, S. (2014). *Living on hope, hoping for education*. Overseas Development Institute. <https://odi.org/en/publications/living-on-hope-hoping-for-education-the-failed-response-to-the-syrian-refugee-crisis/> adresinden 10.11.2022 tarihinde ulaşılmıştır.
- Zengin, T. (2021). *Suriyeli sığınmacılar Türkiye örneği: kriz yönetimi ve uyum politikaları*. Yüksek Lisans Tezi, MEF Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

5.4.EK-1: Görüşme Formları

Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Sınıf Yönetiminde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Durumlar Görüşme Formu

Sayın meslektaşım,

Bu görüşme formu Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde yapılmakta olan “*Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Sınıf ve Okul Yönetiminde Karşılaşılan Durumların İncelenmesi*” başlıklı yüksek lisans tezine veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgilere ilişkin sorular, ikinci bölümde sınıf yönetiminde karşılaştığınız durumlar ile ilgili sorular bulunmaktadır. Bu görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacak ve sizden toplanan görüşler yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacaktır.

Görüşme yaklaşık 30 dakika sürecektir. Araştırmaya sağlayacağınız katkılarınız için teşekkür ederim.

Murat BERGUT

Düzce Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Görüşme Tarihi ve Saati/...../.....

Görüşme esnasında ses kaydı alınacaktır, ses kaydı alınmasına izin veriyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

1.Bölüm

Kişisel Bilgiler

1-Yaşınız

() 25yaş ve altı () 26-30 yaş () 31-35 yaş () 36-40 yaş () 41 yaş ve üstü

2-Öğretmenlikteki kıdeminiz nedir?

() 5 yıl ve altı () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üstü

3-Eğitim durumunuz nedir?

() Lisans () Tezsiz Yüksek Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

4- Sınıfınızda kaç göçmen öğrenciniz var?

5-Kaç yıldır göçmen öğrencilerle çalışıyorsunuz?

6. Göçmen öğrencilerin eğitimi ile ilgili bir eğitim aldınız mı? Aldıysanız eğitimin adı ve süresini belirtir misiniz?

2.Bölüm

Sınıfında Göçmen Öğrenci Bulunan Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Durumlar

1. Sınıfınızdaki göçmen öğrencilerin sınıfınızın fiziksel düzenine nasıl bir etkisi oldu?

2. Sınıfınızda göçmen öğrencilerin olması sebebiyle öğrenme-öğretme sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

3. Sınıfınızda göçmen öğrencilerin olmasının sınıf zaman yönetiminize nasıl bir etkisi oldu?

4. Göçmen öğrencileriniz olması sebebiyle karşılaştığınız iletişim sorunları nelerdir?

a. Türkçe konuşmada ne gibi sıkıntılar yaşanmaktadır? Lütfen örnek verebilir misiniz?

b. Latin alfabesini yazmada ne gibi sıkıntılar yaşanmaktadır? Lütfen örnek verebilir misiniz?

c. Latin alfabesini okumada ne gibi sıkıntılar yaşanmaktadır? Lütfen örnek verebilir misiniz?

d. Dersleri takip edebilmede, tartışma ve anlatımları anlamada ne gibi sıkıntılar yaşanmaktadır? Lütfen örnek verebilir misiniz?

- e. Sınıftaki diğer çocuklarla yaşanan iletişim- etkileşim sorunları nelerdir? Lütfen örnek verebilir misiniz?
5. Göçmen öğrencilerinizin davranış şekilleri sebebiyle sınıf yönetiminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
- a. Sınıf kurallarına uyma konusunda yaşanan sorunlar nelerdir? Lütfen örnek verebilir misiniz?
- b. Göçmen öğrencileriniz ile Türk öğrencilerinizin arasındaki ilişkilerde karşılaşılan sorunlar nelerdir? Lütfen örnek verebilir misiniz?
6. Göçmen öğrencileri motive etmede karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
7. Göçmen öğrencilerinizin olmasının diğer öğrencilerinizin motivasyonunu nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
8. Göçmen öğrencilerin sınıfta kendini ifade etme ve sosyal faaliyetlere katılma konusunda sorunları nelerdir? Lütfen örnek verebilir misiniz?
- a. Göçmen öğrencilerinizin kendilerini ifade etmede ne gibi sıkıntılar yaşıyorlar? Lütfen örnek verebilir misiniz?
- b. Göçmen öğrencileriniz sınıftaki sosyal etkinliklere katılımında ne gibi sorunlar yaşıyor? Lütfen örnek verebilir misiniz? .
- c. Göçmen öğrencilerinizin sosyal etkinliklerde kullanılan araç gereçleri temin etmede ne gibi sorunlar yaşıyorlar? Lütfen örnek verebilir misiniz? .
9. Göçmen öğrencilerinizin sınıf arkadaşları tarafından herhangi bir zorbalığa maruz kaldıklarında nasıl etkileniyorlar? Lütfen örnek verebilir misiniz?
10. Sınıfınızda göçmen öğrencileriniz olmasının sınıf yönetimine olumlu bir etkisini olduğunu düşündüğünüz durumlar var mı?
11. Başka görüşleriniz var mı?

KATKILARINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİM.

**Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Okul Yönetiminde Yöneticilerin
Karşılaştıkları Durumlar Görüşme Formu**

Sayın meslektaşım,

Bu görüşme formu Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde yapılmakta olan “Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Sınıf ve Okul Yönetiminde Karşılaşılan Durumların İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezine veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgilere ilişkin sorular, ikinci bölümde okul yönetiminde karşılaştığınız durumlar ile ilgili sorular bulunmaktadır. Bu görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacak ve sizden toplanan görüşler yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacaktır.

Görüşme yaklaşık 30 dakika sürecektir. Araştırmaya sağlayacağınız katkılarınız için teşekkür ederim.

Murat BERGUT
Düzce Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Görüşme Tarihi ve Saati/...../.....

Görüşme esnasında ses kaydı alınacaktır, ses kaydı alınmasına izin veriyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

1.Bölüm

Kişisel Bilgiler

1. Yaşınız
() 25yaş Ve Altı () 26-30 Yaş () 31-35 Yaş () 36-40 Yaş () 41 Yaş Ve Üstü
2. Yöneticilikteki kıdeminiz nedir?
() 5 Yıl Ve Altı () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21 Yıl Ve Üstü
3. Göreviniz nedir?
() Müdür () Müdür Yardımcısı
4. Eğitim Durumunuz
() Lisans () Tezsiz Yüksek Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
5. Okulunuzda kaç göçmen öğrenciniz var?
6. Kaç yıldır göçmen öğrencilerin olduğu bir okulda çalışıyorsunuz?
7. Göçmen öğrencilerin eğitimi ile ilgili bir eğitim aldınız mı? Aldıysanız eğitimin adı ve süresini belirtir misiniz?

2.Bölüm

Okulunda Göçmen Öğrenci Bulunan Yöneticilerin Karşılaştıkları Durumlar

1. Okulunuzda göçmen öğrencilere yönelik ne tür çalışmalar yapıldı?
 - a. Okula gelen göçmen öğrencileri sınıflara nasıl yerleştiriyorsunuz?
2. Sınıflarda göçmen öğrencilerin olması, okulunuzun eğitim durumunu nasıl etkilemektedir?
 - a. Sınıflarda göçmen öğrencilerin ağırlıklı olması, çevrenin okula bakış açısını nasıl etkiliyor?
3. Göçmen öğrencileriniz ve velileri ile dil problemi yaşıyor musunuz?
 - a. Yaşıyorsanız dil problemini nasıl çözüyorsunuz?
4. Göçmen öğrencilerinizin diğer çocuklar ile bir arada eğitim görmeleri, göçmen öğrencilerin okul kültürüne uyumunu nasıl etkilemektedir?
5. Göçmen öğrencilerin diğer çocuklarla sosyal ilişkileri nasıldır?
 - a. Göçmen öğrencilerin diğer öğrenciler ile kaynaşması için neler yapıyorsunuz?
6. Göçmen öğrencilerin ve diğer öğrencilerin bir arada eğitim görmeleri nedeniyle velilerle kültürel bir sorun yaşadınız mı?
 - a. Sorun yaşadıysanız örnek verebilir misiniz?

7. Öğretmenlerinizin sınıflarında göçmen öğrenci olmasından kaynaklı size yansıttıkları sorunlar oluyor mu?
 - a. Oluyorsa örnek verebilir misiniz?
 - b. Bu sorunların çözümü için neler yapıyorsunuz?
8. Göçmen öğrencilerin kayıt, devam ve diğer yönetsel işlemleri ile ilgili sorun yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız örnek verebilir misiniz?
9. Okulunuzdaki göçmen öğrenci sayısının artışı ile birlikte personel ve kaynak eksikliği sorunu yaşıyor musunuz?
10. Göçmen öğrencilerin devam ettiği okulların yönetiminin iyileştirilmesi için sizce ne tür önlemler alınmalıdır?
11. Okulunuzda göçmen öğrencileriniz olmasının okul yönetimine olumlu bir etkisini olduğunu düşündüğünüz durumlar var mı?
12. Başka görüşleriniz var mı?

KATKILARINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİM.

EK-1: Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 25.10.2022-223490

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU KARARLARI

TOPLANTI SAYISI
12

KARAR SAYISI
2022/403

KARAR TARİHİ
20.10.2022

KARAR NO: 2022/403

Düzce Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Murat BERGUT'un "Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Sınıf ve Okul Yönetiminde Karşılaşılan Durumların İncelenmesi" başlıklı çalışması kapsamında uygulamak istediği veri toplama araçları Etik Kurulumuzca incelenmiş olup, ilgili çalışmanın araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olmak koşulu ile uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna;

Oy birliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR.
21.10.2022

EK-2: Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
DÜZCE VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-10240236-20-63427307
Konu : Araştırma İzin Onayı
(Murat BERGUT)

11/11/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı'nın (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21/01/2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelgesi.
b) Düzce Üniversitesi Rektörlüğü'nün 26.10.2022 tarihli ve E-63781167-100-223749 sayılı yazısı.

Düzce Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Murat BERGUT, "Göçmen Öğrencilerin Yoğun Olduğu Okullarda Sınıf ve Okul Yönetiminde Karşılaşılan Durumların İncelenmesi" konulu tez çalışmasına ilişkin olarak Müdürlüğümüze bağlı Merkez Azmimilli, Atatürk, Fatih, Aziziye, İsmetpaşa ve Mustafa Kemal Ortaokulları ile Namık Kemal, Fatih, Aziziye ve Uzun Mustafa İlkokulu öğretmen, öğrenci ve idarecilerine yönelik veri toplamak istemektedir. Uygulamaya yönelik izin talebi, ilgi (a) Genelge'de belirtilen esaslar doğrultusunda incelenmiştir.

Söz konusu araştırmanın eğitim ve öğretimi aksatmadan, sadece bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması, kişisel verilerin gizliliğine dikkat edilmesi ve uygulamalarda sadece ekte bulunan mühürlü formun kullanılması şartı ile yürütülmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Tamer KIRBAÇ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR

Yakup TATOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Komisyon Kararı(1 Adet)
2-Onaylı Form(23 Sayfa)

Adres : DÜZCE VALİLİĞİ D. BLOK

Telefon No : 0 (380) 524 13 80
E-Posta: isticatistik81@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: AKIN ÜZÜM-DAHİLİ:1622

İnternet Adresi: duzce.meb.gov.tr

Unvan : Teknisyen
Faks: 3805241383

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden a4c2-9914-30eb-9e4e-2993 kodu ile teyit edilebilir.

